

วารสาร ห้องสมุด

T. L. A. BULLETIN

ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๐๒

๓/-

ตยสารรายคาบ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

วารสารห้องสมุด

T. L. A. BULLETIN

นิตยสารรายคาบ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
เพื่อ

ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรม

ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๐๒

บทบรรณาธิการ

ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ	บุญญิต์ กลันทานนท์	๑
ห้องสมุดประชาชนนิวออลีนส์.....	บุญเจือ อองคประดิษฐ์	๘
สมเด็จพระยาตำราธิราชภาพ ตอนทรง		
ว่าการหอพระสมุด สำหรับพระนคร.....	ม.จ. พูนพิศมัย ดิศกุล	๑๑
มาตรการสำหรับห้องสมุดโรงเรียน.....	บุญจิตต์ ทรงชูเดช	๒๐
ห้องสมุดกับการศึกษา.....	ม.ร.ว. จิระวัฒน์ จกรพันธ์	๒๖
ดอกไม้สด.....	รัญจวน อินทรกำแหง	๓๕
พระเจ้าจอห์นกับสังฆราช.....	เอื้อ บุษปะเกศ หงสกุล	๔๕
บรรณารักษ์รำพึง.....	รัญจวน อินทรกำแหง	๕๕
บรรณพิภพ		๖๒
งานของสมาคม ใน พ.ศ. ๒๕๐๒.....		๖๘
ใคร ? อะไร ? ที่ไหน ?.....		๗๒
การประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก.....		๗๖

ภาพหน้าปก : การจัดนิทรรศการวันสหประชาชาติ ของห้องสมุดโรงเรียนสตรีระเชิงเทรา (ดัดดรุณี)

รายชื่อคณะกรรมการประจำปี ๒๕๐๒

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

๑. นายก	น.ส. นิลวรรณ ปิ่นทอง
๒. อุปนายก	คนที่ ๑. นายตรุณ พลศิริ
	คนที่ ๒. นางสาวสวาท รัตนทัศนีย์
๓. เลขานุการ	ม.ร.ว. จีระวัฒน์ จักรพันธุ์
๔. เทรญญิก	น.ส. กัทลี สมบัติศิริ
๕. ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์	นายฉุน ประภาวิวัฒน์
๖. ประธานแผนกเผยแพร่วิชาการ	น.ส. บุญเจือ องค์กรประดิษฐ์
๗. ประธานแผนกประชาสัมพันธ์	นางเฉลิมวรรณ ชูทรัพย์
๘. ประธานแผนกจัดทำวารสาร	นายเอื้อ บุษปะเกษ หงสกุล
๙. ประธานแผนกจัดพิมพ์	นายสุข วงศาสนธิ์
๑๐. ประธานแผนกหาทุน	ดร. ประดิษฐ์ เชื้อวงสกุล
๑๑. บรรณาธิการ	นางวิบูลย์ ชัยปาศิ
๑๒. ปฏิคม	นางจรรยาพร ผิวเหลือง
๑๓. นายทะเบียน	น.ส. นิลวรรณ อินทะเคเห
๑๔. แผนกบรรณานุกรมแห่งชาติ	นายตรี อมาตยกุล
๑๕. แผนกศูนย์รวมบัตรรายการ	นางเฉลิมวรรณ ชูทรัพย์
๑๖. กรรมการ	ดร. มาเรียม เหล่าสุนทร
๑๗. ,,	น.ส. เอมอร พกกะพันธ์
๑๘. ,,	นายชัยปรีชา บุญยาภิวัฒน์
๑๙. ,,	นายมน โอนะวงศ์
๒๐. ,,	น.ส. รสา วงศ์ยังอยู่
๒๑. ,,	นายเล็ก ไชยสุ
๒๒. ,,	นางสาวณี แคมมณี
๒๓. ,,	นายบรร รีมาร
๒๔. ,,	นายสอาน ดิษยบุตร
๒๕. ,,	น.ส. ศรีทอง สี่หาพงศ์

กองบรรณาธิการ

นางแม่นมาส ขวาลิต
นางเฉลิมวรรณ ชูทรัพย์
ม.ร.ว. จีระวัฒน์ จักรพันธุ์
เจ้าของ
บรรณาธิการ, ผู้จัดการ, ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
สำนักงาน

พิมพ์ที่
คำบำรุง

น.ส. บุญเจือ องค์กรประดิษฐ์
นางวิบูลย์ ชัยปาศิ
น.ส. สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์

น.ส. กัทลี สมบัติศิริ
นายสุข วงศาสนธิ์

: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

: นายเอื้อ บุษปะเกษ หงสกุล

: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยถนนพญาไทอ. ปทุมวัน
พระนคร

: โรงพิมพ์รับพิมพ์ ๑๑ แพร่งภูธร

: ปี ๔ ฉบับ ๑๐ บาท จำหน่ายปลีกฉบับละ ๓ บาท

บทบรรณาธิการ

สวัสดี ท่านสมาชิกที่เคารพ

วารสารห้องสมุดฉบับนี้เป็นฉบับสุดท้ายของปีที่ ๓ แล้ว ที่จริงวารสารฉบับนี้ควรจะออกในปลายเดือนธันวาคม ๒๕๐๒ แต่การที่ต้องออกช้ามาถึงเดือนมกราคม ๒๕๐๓ นี้ก็เพราะในเดือนธันวาคมนี้ ผู้จัดทำทุกคนซึ่งส่วนมากเป็นข้าราชการ มุ่งงานในหน้าที่ประจำ ต้องรีบทำให้เสร็จก่อนต้นปี จึงทำให้งานของสํมาคมซึ่งเป็นงานพิเศษนี้ ต้องล่าช้าไป จึงจำต้องขออภัยด้วย.

วารสารห้องสมุดฉบับนี้ฉบับนี้ ได้จัดเรื่องต่าง ๆ ไปได้ให้พอสมควรแล้ว กล่าวคือเรื่อง ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ โดย บัญญัติ กลันทานนท์ ก็เป็นประโยชน์ในการที่ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนทั้งหลาย จะได้ใช้เปรียบเทียบดูกับกิจการในความรับผิดชอบของท่าน เรื่อง ห้องสมุดประชาชนนิวออลีนส์ โดย บุญเจือ องค์ประดิษฐ์ จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาความเป็นไปของห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศว่า เขามีอะไรแตกต่างจากไทยบ้าง.

การนำเอาเรื่องของนักประพันธ์ไทย มาลงไว้ ก็เป็นประโยชน์ส่วนหนึ่งของการคัดเลือกและจัดหนังสือ ฉะนั้น เรื่อง “ดอกไม้สด” โดย รัญจวน อินทรกำแหง จึงเป็นประโยชน์ไม่น้อย ประวัติงานของนักประพันธ์ไทยนั้น แต่เดิมเราไม่เคยทำกันไว้ ดังนั้นนักประพันธ์และกวีของไทยเราที่ล่วงดับไปแล้ว เราจึงไม่ค่อยได้ทราบกันนัก มีหนังสือดี ๆ อีกหลายเรื่อง ที่เวลานี้เป็นถึงคำนวณค่ามิได้ แต่เราก็ไม่รู้แน่ว่าใครเป็นผู้แต่งแน่ ฉะนั้น การเขียนผลงานของนักประพันธ์ไว้เช่นนี้ ต่อไปจะเป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลังมาก.

ห้องสมุดกับการศึกษานั้นเป็นของคู่กันเหมือนนกเขียนกับหนังสือ ประโยชน์อันใหญ่ยิ่งกว่าอื่นใดของห้องสมุด ก็คือ การศึกษานั้นเอง เพราะว่าเรื่องอะไร หรือวิชาใดที่เราไม่อาจจะหาได้จากการสอนของครูในโรงเรียน เราก็อาจไปหาได้จากห้องสมุด และด้วยผลของการค้นคว้าจากหนังสือในห้องสมุดนั้นเองที่ทำให้เกิดมีเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นมา ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวว่า การที่วิชาการต่างๆ

และเรื่องราวของไทยเราไม่ค่อยมี หรือเป็น
สิ่งหายากนี้ ก็เป็นผลมาจากการที่ห้องสมุด
ของไทยเรายังไม่เจริญ และการที่ห้องสมุด
ของเรายังไม่เจริญนี้ ก็เพราะยังมีผู้ถึงคุณ
ค่าของห้องสมุดน้อยนัก โดยเฉพาะคนชั้น
ผู้นำและหัวหน้างานเป็นต้น สภาพของห้อง
สมุดย่อมเป็น เครื่องวัดบอกระดับแห่งความ
เจริญของคนในแต่ละชุมชนอยู่ในตัว ด้วย
เหตุนี้การพูดถึงคุณค่าของห้องสมุดให้มาก
ขึ้น จึงยังจำเป็นอยู่ สำหรับในประเทศไทย
เรา.

ในทุกวันนี้ เราประจักษ์กันว่าเด็ก ๆ
ทั้งรุ่นเด็กและรุ่นใหญ่ ชาติหนังสือที่เหมาะสม
สำหรับเด็กอ่าน จริงอยู่ในท้องตลาด เรา
ก็เห็นมีหนังสือเล่มเล็ก ๆ และหนังสือการ์ตูน
ปกสวย ๆ วางขายอยู่เป็นจำนวนมาก แต่
หนังสือเหล่านี้ ไม่เหมาะ สำหรับ เด็กอ่าน
แทนที่จะเป็นอาหารบำรุงจิตใจเด็ก ก็กลับ
กลายเป็นยาพิษแก่เด็กไป หนังสือที่ไม่เหมาะ
แก่เด็กนั้นทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น
หรืออาการของอันธพาล เป็นสิ่งน่านิยมนิยม
ชอบไป ทั้งเป็นหนังสือที่ทำให้ภาษาไทยเล็
หาย และให้ความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ประกอบ
ด้วย การศึกษา แบบ พัฒนาการ ที่ กระทรวง

ศึกษาธิการกำลังนำมาใช้ขึ้น มีความจำเป็น
ต้องมีหนังสือ ให้เด็ก ได้อ่านมาก ๆ ด้วย
ความขาดแคลนหนังสือสำหรับเด็กจึงได้กลายเป็น
ปัญหาสำคัญขึ้น เพื่อสนองความต้องการ
ดังกล่าวแล้ว สหสมาคมห้องสมุดจึงได้จัดพิมพ์
หนังสือสำหรับเด็กขึ้นจำหน่าย แต่ก็ยังไม่พอ
กับความต้องการ เพราะฉะนั้นทางสหสมาคม
จึงได้เปิดการประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก
ขึ้นด้วย เราหวังอยู่ว่าท่านที่สนใจกับอนาคต
ของเด็กคงจะให้ความร่วมมือด้วยดีเป็นแน่.

ในปี ๒๕๐๒ สหสมาคมได้จัดทำอะไรไป
แล้วบ้าง ท่านจะเห็นได้จากเรื่อง งานของ
สมาคมใน พ.ศ. ๒๕๐๒ บัดนี้สหสมาคม
ได้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่
แล้ว ถึงแม้ว่าในกรรมการชุดใหม่นี้ยังมี
กรรมการเก่าบางท่านเหลืออยู่บ้างก็ดี แต่นั่น
ก็อยู่เพียงเพื่อจะประสานงาน เก่ากับใหม่ให้
ติดต่อกันดีเท่านั้น ส่วนตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ
ได้เปลี่ยนไปแล้ว การที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะ
ถูกต้องด้วยระบอบประชาธิปไตยแล้ว และ
ถูกต้องตามคำพึงเพชของไทยเราที่ว่า กรุงศรี
อยุธยาไม่สืบคนต่อด้วย เราหวังว่ากรรมการ
ชุดใหม่คงจะมีงานใหม่ ๆ มาทำให้สหสมาคม
เจริญก้าวหน้าขึ้นไปอีกเป็นแน่.

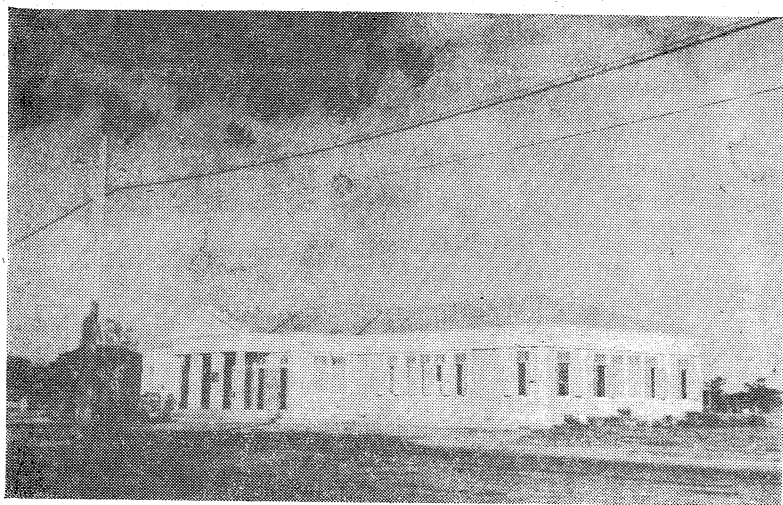
ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ

บัญญัติ กลั่นทานนท์

พระราชบัญญัติเทศบาลได้บัญญัติไว้ว่า
เทศบาล มีหน้าที่ จะต้องให้ราษฎรได้รับ การ
ศึกษาอบรม โดยให้มีและบำรุงสถานที่

กรุงเทพ ฯ จะต้องจัดทำ นอกจากการศึกษา
ภาคบังคับในชั้นประถมศึกษา ซึ่งเปิดการ
สอนให้ไปดําแก่เยาวชนของชาติแล้ว เทศบาล

ห้องสมุดเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ

สำหรับการศึกษาและพดศึกษา ฉะนั้นหน้าที่
ในการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึง
เป็นหน้าที่ ดําคัญหน้าที่ หนึ่งซึ่ง เทศบาลนคร-

กรุงเทพ ฯ ยังมีนโยบายที่จะเผยแพร่และ
ส่งเสริมการ ศึกษาให้ถึง ประชาชนโดยทั่วไป
ไม่จำกัดเพศ วัย ชั้น ชาติ และภาษา หรือ

คำสอนของคนเหล่านั้น โดยจัดตั้งห้องสมุด
สำหรับประชาชนขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้
ทุก ๆ คนได้ใช้สิทธิเสรีภาพในการอ่าน พุด
เขียน และแสดงหาวิธีสู่ชีวิตที่จะทำคนให้
หลุดพ้นจากความโง่เขลาเบาปัญญา ความ
ไม่รู้และความยากจน

ห้องสมุด ประชาชน ของ เทศบาลนคร-
กรุงเทพ ฯ ได้เปิดขึ้นเป็นแห่งแรก ณ บริเวณ
สวนลุมพินี ริมถนนสายกลางฝั่งใต้ อำเภอ
ปทุมวัน จังหวัดพระนคร ด้านอนุสาวรีย์
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้เริ่มเปิด
บริการให้ประชาชนได้เข้าใช้ เมื่อวันที่ ๒๔
มิถุนายน ๒๔๘๘ ตั้งแต่เวลา ๓๓.๐๐ น. ถึง
๑๘.๐๐ น. ทุก ๆ วัน เว้นวันจันทร์และวัน
นักขัตฤกษ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
คือ:—

๑. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ช่วยให้การ
ศึกษาแก่ประชาชน โดยการเปิดบริการให้
ประชาชนได้เข้าอ่านและศึกษาค้นคว้าหาความ
รู้ จากสารพัดหนังสือและคำหาดำรง ภาพ
วัตถุต่าง ๆ อันเป็น อุปกรณ์ การ ศึกษาใน
ห้องสมุด

๒. ส่งเสริม การรู้ หนังสือ และปฏิกม
นิสัย ของประชาชนให้รัก การ อ่าน หนังสือ
และช่วยให้การ บันเทิงอันปราศ จากอันตราย
การพักผ่อนหย่อนใจเป็นความจำเป็น เพราะ
จะช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ทำให้
จิตใจแจ่มใสและมีสุขภาพดีขึ้น แต่บางคนก็
ไม่ทราบว่าควรใช้เวลาพักผ่อน อย่างไรจึงจะ
เป็นประโยชน์ ห้องสมุดประชาชนจะช่วยจัด
หนังสือเบาสมอง แต่ช่วยให้เกิดความคิด
หรือรสนิยมดีขึ้น หรือจัดหาหนังสือเกี่ยวกับ
การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดบริการ
ซึ่งให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน เป็นต้น

๓. ช่วยให้เกิดความเจริญใจที่จะกระทำ
สิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นประโยชน์ เช่น แต่งคำ
ประพันธ์ เขียนภาพ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ
ทำงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและรักษา
ความดีงาม เป็นต้น

๔. ช่วยให้มีการ ค้นคว้าทางวิทยาการ
ต่าง ๆ อันจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดย
ตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

๕. ช่วยให้คนใน ชุมชนได้รับทราบ
ถึง ความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทางวิชาการ

ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ

๓

วัฒนธรรม หรือศิลป ช่วยตอบคำถามแก่
ผู้ซึ่งอยากรู้อยากเรียน

ห้องสมุด ประชาชน ของเทศบาล นคร-
กรุงเทพ ฯ มีหนังสือตำราหีบตำราและสารคดี
ประมาณ ๓,๐๐๐ เล่ม ส่วนมากเป็นหนังสือ
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือ
วรรณคดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
หนังสือ ประวัติศาสตร์ไทย และ ต่าง ประเทศ
หนังสือ ชีวประวัติ บุคคล สำคัญ ๆ และ พระ
ราชนิพนธ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีหนังสือ
นิยายสารคดี เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ อีกประ-
มาณ ๘,๐๐๐ เล่ม

หนังสือบางเล่ม ห้องสมุดประชาชนได้
รับเป็นอภินันทนาการ จากองค์การ ส่วนราช
การต่าง ๆ และจากสมาคม โรงพิมพ์หรือเอกชน
นอกจากนี้ได้จัดซื้อด้วยเงินงบประมาณของ
เทศบาลและเงินอุทิศของมูลนิธิเอเซีย

การจัดหนังสือเพื่อความ สะดวกแก่ผู้ใช้
ห้องสมุด ประชาชนได้ จัดแยก หนังสือภาษา
ไทยไว้ส่วนหนึ่งทางด้านขวาของ ตัวอาคาร
และภาษาต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย โดย
จัดหนังสือเข้าหมู่ตามเนื้อเรื่อง และกำหนด

ตัวเลขแทน หมู่หนังสือ ตาม ระบบการจัดหมู่
แบบทศนิยมของดิวอี้ ซึ่งแบ่งหนังสือออก
เป็น ๑๐ หมู่ใหญ่และใช้ตัวเลขแทน ตั้งแต่
ผู้ใช้จะต้องการอ่านหนังสือประเภทใด ดังจะ
ได้บรรยายไว้ให้ทราบพอเป็นที่เข้าใจ คือ:-

๑. เลข ๐๐๐ ถึง ๐๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทความรู้ทั่วไป เช่น ตำราอนุกรม วาร-
สารศาสตร์ ชุมชนนิพนธ์ ปกตินิพนธ์ เหล่านี้
เป็นต้น

๒. เลข ๑๐๐ ถึง ๑๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทปรัชญา รวมทั้งจิตวิทยาและศีลธรรม

๓. เลข ๒๐๐ ถึง ๒๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนาพุทธและ
ศาสนาอื่น ๆ

๔. เลข ๓๐๐ ถึง ๓๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทสังคมศาสตร์ รวมทั้งเศรษฐศาสตร์
และวิชาครู

๕. เลข ๔๐๐ ถึง ๔๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทภาษาศาสตร์ รวมทั้งไวยากรณ์และ
หนังสือหัดอ่านต่าง ๆ

๖. เลข ๕๐๐ ถึง ๕๙๙ เป็นหนังสือ
ประเภทวิทยาศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ

๗. เลข ๖๐๐ ถึง ๖๙๙ เป็นหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ การประดิษฐ์รวมทางการแพทย์ เคหศาสตร์ศาสตร์และเกษตรกรรม

๘. เลข ๗๐๐ ถึง ๗๙๙ เป็นหนังสือประเภทศิลปกรรมและการบันเทิงต่าง ๆ

๙. เลข ๘๐๐ ถึง ๘๙๙ เป็นหนังสือประเภทอักษรศาสตร์ วรรณคดีประเภทต่าง ๆ

๑๐. เลข ๙๐๐ ถึง ๙๙๙ เป็นหนังสือประเภทประวัติศาสตร์ รวมทงภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยวและชีวประวัติการจัดหมู่หนังสือแบบดิวอนมีประโยชน์

ที่อ่านหนังสือของห้องสมุด

คือ หนังสือในหมวดเดียวกันจะรวมอยู่ด้วยกัน ผู้ใช้ห้องสมุดจะทราบว่า หนังสือในหมวดนั้นมีชื่ออะไรบ้าง และใครเป็นผู้แต่งหนังสือแต่ละหมู่เรียงตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง ดังแจ้งไว้ได้เลขหมู่หนังสือ

หนังสือนวนิยายไม่ใช้เลขหมู่ แต่มีคำว่า น. (นวนิยาย) หรือ F (Fiction) ใช้แทนเลขหมู่ เรียงตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง

หนังสือเล่มใดเป็นหนังสืออ้างอิงจะมีคำว่า อ. (อ้างอิง) หรือ R (Reference) อยู่เหนือเลขหมู่หนังสือนั้น หนังสืออ้างอิงนี้ทาง

ห้องสมุดได้แยกไว้เป็นพิเศษ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า

นอกจากนี้ห้องสมุดยังได้จัดทำบัตรรายการ อันเป็นสื่อสัมพันธ์ที่จะนำให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ค้นคว้าและทราบได้ว่า ใน

ห้องสมุดมีหนังสืออะไรบ้าง หรือไม่มี ห้องสมุดมีหนังสือแบ่งโดยคนไหนๆหรือไม่ หรือว่าห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆหรือไม่ บัตรรายการทาง ห้องสมุดได้เรียงไว้ตามลำดับตัวอักษร เมื่อผู้ใช้ค้นบัตรรายการและประสงค์จะอ่านหนังสือไหนๆ เจ้าหน้าที่จะสามารถหยิบหนังสือที่ท่านต้องการนั้น มาให้ ท่าน ได้ทันที

หนังสือของห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ ถึงแม้จำนวนจะยังไม่ค่อยชุกก็ตาม แต่ก็หนังสือสำหรับคำราดต่างๆ ในชั้นมาตรฐานอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน จึงขอประชาสัมพันธ์ให้ทราบไว้บ้าง เมื่อท่านมีโอกาสดูและต้องการใช้หนังสือไหนๆ ก็จะได้รู้ได้ และตรงไปที่ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ ได้เลยทีเดียว

ในห้องสมุดมีหนังสือครบทุกประเภท แต่บางประเภทเราก็ยังมีน้อยอยู่ เรามีหนังสือจิตวิทยาสำหรับเด็กถึงเด็กในวัยรุ่น เช่น Psychology of Adolescence, Psychology of Childhood and Adolescence. จากหนังสือเหล่านี้จะทำให้ท่านทราบได้ว่า เด็กแต่ละวัย

แต่ละรุ่นนั้นมี ความ ต้องการ และจิตใจ เป็นประการใด และจะมีวิธีการปกครองเด็กได้อย่างไร

เกี่ยวกับทางศาสนา เรามีหนังสือทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ อยู่บ้าง พร้อมทั้งประวัติศาสตร์ต่างก็มีครบชุด

ทางด้านสังคม ก็มีหนังสือ เกี่ยวกับการศึกษาทางทางด้านสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี เครดิตธนาคาร เหมาะสำหรับนักศึกษา หรือเพื่ออ่านไว้ประดับความรู้ เช่นหนังสือ Man-in Environment - An Introduction to Sociology - Money and Banking เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีหนังสือเกี่ยวกับการสอนหนังสือที่กล่าวถึง เทคนิคได้แก่ วิธีการสอนต่าง ๆ เช่น วิธีการสอนด้วยเครื่องอุปกรณ์ การสอนหรือโต้ตอบกันด้วยวัสดุจากหนังสือ Audio - Visual Methods in Teaching

หนังสือที่มีค่าในทางวรรณคดีมีอยู่เป็นจำนวนมาก เรามีทั้งหนังสือพระราชนิพนธ์ เช่น อิเหนา รามเกียรติ์ ไกลบ้าน ฯลฯ และหนังสือวรรณคดีภาษาต่างประเทศ เช่น

หนังสือชุดของ Hvaard Classics รวมชุดเล่ม
นอกจากนั้นก็มี นวนิยายของ นักประพันธ์ ที่มี
ชื่อเดียว เช่น Homer, Burnett เป็นต้น

หนังสือ ทางด้าน ประวัติศาสตร์ ก็มีมาก
พอสมควร เช่น หนังสือเกี่ยวกับประวัติ-
ศาสตร์ชาติไทย และหนังสือประวัติศาสตร์
ของบางประเทศ เช่น ประวัติศาสตร์ของ

อาจารย์บุญจวน อินทรกำแหง
กำลังทนายปัญหาในรายการวันเด็ก

สหรัฐอเมริกา อังกฤษ หรือประเทศต่างๆ
บางประเทศในยุโรป

ทางด้านชีวประวัติก็มีหนังสือชีวประวัติ
ของบุคคลสำคัญ ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งของ
ประเทศไทยและต่างประเทศ

สำหรับผู้ที่ต้องการค้นคว้าเพื่อการศึกษา
หรือเพื่อความรู้อื่นๆ ทางห้องสมุดก็มีหนังสือ
อ้างอิงอยู่บ้างพอสมควร เช่น พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมทั้งฉบับ
สมบูรณ์และฉบับย่อของ สอ เสถียรบุตร์
และ ตำราพจนานุกรมก็มี Compton's Pictured
Encyclopedia และ Grolier ซึ่งเหมาะสำหรับ
นักเรียน และผู้รู้ภาษา อังกฤษบ้างพอสมควร
เพราะบทความต่าง ๆ เขียนให้อ่านง่าย มี
ภาพประกอบสวยงามและชัดเจน มีครุฑ
ค้นหาเรื่องโดยละเอียด สำหรับหนังสืออ้างอิง
นี้ทางห้องสมุดมีนโยบายที่จะจัดหาเพิ่มเติม
ให้เป็นที่ยอมรับต่อไป

ส่วนหนังสือสำหรับเด็ก ห้องสมุดก็มี
อยู่บ้างพอสมควรทั้งภาษาไทย และภาษาต่าง
ประเทศ ซึ่งในปีนี้จะได้ออกมาไว้เพิ่มเติม
อีก

นอกจากยังมีนิยายสาร วรรณคดี หนังสือนิทานสำหรับเด็กที่ประสงค์จะทราบข่าวคราวเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวและความเป็นไปต่าง ๆ ของบ้านเมือง ทั้งนอกและในประเทศ ซึ่งประชาชนควรจะควรรู้ หนังสือเหล่านี้จะช่วยให้อ่านได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจและเหตุการณ์อยู่เสมอ

นอกจากกิจกรรมอันเป็น ประจำวันแล้ว ห้องสมุดยังได้จัดบริการอื่น ๆ อีก คือ—

๑. ให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้มาใช้ ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ จากหนังสือและอุปกรณ์ในห้องสมุด ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยและช่วยแนะนำให้ผู้สนใจรู้จักและเข้าใจวิธีใช้หนังสืออ้างอิง

๒. จัดทำนิทรรศการ คือ การจัดการแสดงเป็นครั้งคราวของห้องสมุด เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ หรือการแต่งปกหนังสือใหม่ ๆ เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ และเป็นการช่วยให้อ่านเรื่องราวในหนังสือนั้น ๆ

๓. เปิดบริการให้ความรู้ แก่ประชาชน ด้วยวิธีอื่นตามโอกาส เช่นการแต่งปาฐกถา

บริการโตดทัศนศึกษา การฉายภาพยนตร์ หรือการบันเทิงอื่น ๆ

การเปิดบริการนี้ทางห้องสมุดได้เคยจัดทำมาแล้ว ๒ ครั้ง และได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างดี ในปัจจุบันจึงได้งบประมาณไว้เพื่อสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

นอกจากนี้ห้องสมุด ประชาชน ยังได้เปิดกิจกรรมการเล่านิทาน และเล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กที่โรงเรียนสอนคนตาบอดฟังเป็นประจำอีกด้วย ซึ่งในโอกาสต่อไปจะได้เปิดกิจกรรมประเภทชนในหอสมุดประชาชน

ห้องสมุด ประชาชน ของเทศบาล นครกรุงเทพ ฯ มีความยินดีและเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวกสบายแก่ทุก ๆ ท่านอย่างเต็มที่เอง ทั้งนี้ หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะได้ให้ความสนับสนุนและไปใช้ประโยชน์โดยเต็มที่

(บัญญัติ กลันทานนท์ ผู้เขียนเรื่องนี้ เป็นบรรณารักษ์โท แผนกห้องสมุดประชาชน กองกลาง เทศบาลนครกรุงเทพ ฯ) △

ห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก

บุญเจือ องค์ประดิษฐ์

(เมืองนิวยอร์ก เป็นเมืองท่าที่สำคัญที่สุดของมลรัฐหลายชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก สถาน ที่เดิมซึ่งอยู่ที่ถนนเซนต์ชาลส์ สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๕๑ โดยที่ผังห้องสมุดเดิมไม่ดีพอ มิได้อยู่ในย่านชุมชนและคับแคบเกินไป ไม่พอที่จะให้บริการแก่ประชาชนถึง ๓ แสนคน ได้ ปัจจุบันจึงได้ย้ายมาอยู่ที่ถนนโลโยลา ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากย่านชุมชนมากนัก ห้องสมุดนี้มีสาขา ๑๐ แห่ง และห้องสมุดเคลื่อนที่ อีก ๒ แห่ง คณะกรรมการบริหารงาน ๑๑ คน บรรณารักษ์ชื่อ นายจอห์น เจคอบ เรื่องต่อไปนี้เก็บ จากอนุสรณ์แนะนำการใช้ห้องสมุดนิวยอร์กแห่งใหม่)

ขอต้อนรับ

นี่คือห้องสมุดของท่าน ซึ่งเราหวังว่าท่านคงจะหมั่นมาเยี่ยมเสมอ อนุสาวรีย์แห่งหนึ่งตั้งอยู่หน้าประตูของห้องสมุด และอธิบายวิธีใช้ห้องสมุดด้วย ตัวดิฉันมีตั้งหน้า

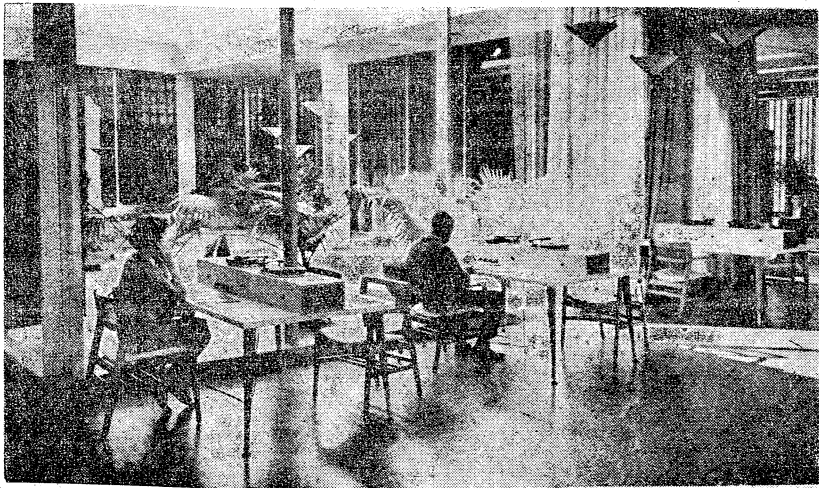
หลายอย่าง และถ้าหากท่านเพิ่งมาเยี่ยมเป็นครั้งแรกแล้ว เราที่หวังว่าท่านคงไม่เว้นไปชมสวนได้ชายคาที่เรียกว่า Japanese Roof Garden นิทรรศการที่ห้องโถงชั้นล่างตลอดจนภายในและห้องนั่งเล่นบนชั้นสอง เราหวังว่าท่าน คงจะ สนใจกับ กิจกรรม ของแผนกต่าง ๆ กล่าวคือ ชั้นที่ ๑ มีแผนกบริการทั่วไปซึ่งรวมหนังสือบรรณานุกรม หนังสือพิมพ์ ปรัชญา จิตวิทยา คำนวณ ภาษาคำศัพท์ วรรณคดี ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ แผนกหลายชิคาโกซึ่งอยู่ในชั้นเดียวกัน มีหน้าที่รวบรวม เอกสารทั้งหมดเกี่ยวกับเมืองนิวยอร์กและมลรัฐหลายชิคาโก ตลอดจนหนังสืออ้างอิงและนวนิยายของรัฐนี้ แผนกนี้ยังดูแลหนังสือหายากอีกด้วย ส่วนแผนกธุรกิจและวิทยาคำศัพท์ ก็มีหนังสือตั้งคม คำศัพท์ การเมือง เศรษฐศาสตร์ การศึกษา พาณิชยศาสตร์ วิทยาคำศัพท์ วิทยาคำศัพท์ ประยุกต์ ตลอดจนเอกสารของชาติและ

ห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก

๕

ของมดรีวี่ต่างๆ แผนกนอร์แมนเมเยอร์
(Norman Mayor) ซึ่งอยู่ชั้นล่างสุดก็มี
นวนิยายสำหรับเด็ก และหนังสือภาษา
ต่างประเทศทั้งหมด ส่วนหนังสือระดับชั้น
มัธยมศึกษาอยู่ที่ แผนกหนังสือเด็ก หน้าที่เรียก

ว่า Marie Kronenberger Young Adult
Department แผนกนี้อยู่ถัดจากแผนกหนังสือ
เด็ก แผนกนี้คิดปะแะคนตรีซึ่งอยู่ชั้นล่าง มี
หนังสือเกี่ยวกับการแต่งกาย ศิลปกรรม
ตลอดจนงานเลี้ยงและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

ห้องโสตศึกษาของห้องสมุดประชาชนนิวยอร์ก

เราอยู่ที่นี้ เพื่อให้บริการแก่ท่าน ถ้า
ท่านไม่สามารถจะมาได้ และต้องการคำแนะนำ
ก็ขอได้โปรดโทรศัพท์มาถึงเรา ถ้าท่าน
เป็นสมาชิกของกลุ่ม ศีลธรรมหรือวัฒนธรรม
ซึ่งต้องการห้องประชุม เราก็มียุ้งประชุมให้
ท่านห้องหนึ่ง ถ้าท่านไม่สามารถจะอยู่ในห้อง
สมุดได้นานๆ เพื่อใช้วัดดูห้ามยืมออกนอก
สถานที่ ก็ขอได้โปรดติดต่อบริการถ่ายภาพ

ของเรา และถ้าท่านหาสิ่งที่ท่านต้องการไม่ได้
ก็ขอได้โปรดแจ้งให้เราทราบด้วย
เวลาทำการ วันจันทร์ ๑๓.๐๐-๒๑.๐๐ น.

อังคาร-ศุกร์ ๙.๓๐-๑๗.๓๐ น.
วิธีใช้ห้องสมุด

บัตรห้องสมุด ถ้าท่านมีนิวาสถาน ที่ทำ
งาน หรืออยู่โรงเรียนใน
เขต มณฑล นิวยอร์ก

ท่านจะได้รับบัตรห้องสมุด

ฟรี ท่านจะสามารถยืม

หนังสือของ ห้องสมุดได้

เป็นเวลา ๒ สัปดาห์โดย

ไม่จำกัดจำนวน เมื่อ

ครบกำหนดก็นำมาขอ

ต่อได้ บุคคลมีอายุ ๓ ปี

ใช้กับห้องสมุดสาขาทุก

แห่งตลอดจนห้องสมุด

เคลื่อนที่ด้วย โปรดนำ

บัตรนี้มาทุกครั้งที่ยืม

หนังสือ

ถ้าท่านต้องการ หนังสือ

เล่มหนึ่งเล่มใด หรือ

หนังสือวิชาหนึ่งวิชาใด

ขอได้โปรดค้นดูบัตรที่

วารสารห้องสมุด

๒๕ ๒๖ ๒๗
ชนต่าง ครอบครองเป็น

บรรณหนึ่งเดียวทั้งหมดใน

ห้องสมุด ดังรายการ

ตามข้อผู้แต่ง ข้อหนังสือ

และชื่อเรื่อง ถ้าท่านไม่

สามารถจะหาสิ่งที่ท่าน

ต้องการได้ด้วยตนเอง

ห้องสมุดนักเขียนก็จะช่วย

เหลือท่าน

การยืมหนังสือออก แผนกจ่ายรับ หนังสืออยู่

นอกสถานที่ ที่ห้องโถงของชั้นที่ ๓ ผู้

ยืมจะต้องนำ หนังสือทุก

เล่มมาคืน ก่อนที่จะนำ

ออกจากห้องสมุด เวลา

ดังกล่าวก็ต้องนำมาคืนเช่น

เดียวกัน.

การหาหนังสือ

ลัทธิเต๋จกรรมพระยาตำรางราชานุภาพ

ตอนทรงว่าการหอพระสมุด

สำหรับพระนคร

ม.จ. พูนพิศมัย ดิศกุล

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)
โปรดเกล้าฯ ให้ทรงเป็นเสนาบดีที่ปรึกษา
ด้วย รับเงินเดือนเต็มคือ ๓,๒๐๐ บาท และ
มีพระราชดำริในวันถวายตราตำแหน่งกันว่า
“กรมพระดำรง อย่าทรงทง หอพระสมุดนะ”
แต่จ้ะพอทรงรับพระราชโองการว่าไม่ทง แล้ว
ก็ทรงคงคน เรือง หอพระสมุด เริ่มแต่ทรงพระ
อักษรที่มีอยู่ในหอเรื่อยไป จนทรงทราบตาม
ด้านวนโหวหารได้ว่าเป็นหนังสือชนิดใด แล้ว
ประกาศรับชื้อ หนังสือเก่า ว่าจะให้ราคาตาม
ค่าของหนังสือนั้น ๆ อีกประการหนึ่งท่านทรง
ใช้ข้าราชการเก่า ๆ ที่ติดตามมาทำงานใน
หอพระสมุดโดยมีแต่เบี้ยบำนาญบ้าง เต็มย่น

พนักงานบ้าง ให้ช่วยสืบเสาะหาหนังสือเก่า
มารวบรวม ถึงวันเสาร์วันอาทิตย์ก็เสด็จไป
เที่ยวตามด้านน้ำ จัดอาหารกลางวันไปในเรือ
ยนต์ ถ้าวัดอยู่ในคลองเล็กก็ลงเรือจ้างเข้าไป
จนถึงวัด แล้วขึ้นไปคุยกับท่านสมภารขอชม
ของเก่า ๆ ที่ท่านมี บางองค์ท่านก็ให้ดู แต่
บางองค์ท่านก็ปิดโดยนึ่งเฉยเฉย ถ้านักสืบ
ของเรารู้ท่านก็เจาะจงขอ ดูในเวदानั้นหอพระ
สมุดมีตู้ทองถายรดน้ำอยู่ ๔-๕ ใบ ท่าน
ทรงพบมีอยู่ตามวัดงาม ๆ ท่านจึงทรงอธิบาย
แก่ท่านพระเจ้าของว่า “ถ้าทงไว้อย่างนี้ก็ไม่
ใครรู้ว่าท่านมีของดี ๆ ถ้าท่านให้ผมยืมไป
ดั่งไว้ยังหอพระสมุดในชื่อของท่าน ใครมา

เห็นก็จะรู้จักท่านและรู้จักวัดไปพร้อมกัน ถ้าท่านคิดถึงก็ไปคุยที่หอพระสมุดได้เสมอ” ท่านสมภารก็ถวายนมาทั้ง ๆ ที่จริงท่านก็ไม่ค่อยจะเห็นด้วยนัก เมื่อมาถึงหอแล้วท่านก็ให้ตั้งโต๊ะกลางห้อง เขียนป้ายคิดไว้ว่าเป็นของใครอยู่ที่ไหน ครั้นได้มา ๒-๓ ใบแล้ว ท่านก็ทรงจัดการเชิญพระสงฆ์ให้มาชมหอพระสมุดโดยต่งคน ไป นิมนต์ พระในเวลาที่มาถวายพุ่มเช้าพรรษาที่วัดพระแก้วเสร็จแล้วก็เลยมาหอพระสมุด ท่านทรงคอยรับและอธิบายเอง และทูลขอเจ้านายฝ่ายในให้ทรงจัดหมากพลูบูชา น้ำร้อน น้ำเย็น มาถวายพระในวันนั้น ทรงพิมพ์หนังสือเล่มเล็ก ๆ แจกเป็นที่ระลึก ทรงทำอยู่ ๒ วันติด ๆ กันเพียงมีเดียว พระทูลแล้วเกิดศรัทธาตั้งคุทองมาให้หอสมุดเรื่อย ๆ จนมีได้หนังสือ ได้เต็มหอขริวญาณ ดังที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ ด้วยได้มาโดยมิได้เสียสตางค์เลย

เมื่อมีหนังสือดี ๆ แล้ว ปัญหาการพิมพ์หนังสือก็เกิดขึ้น เพราะทุนของหอพระสมุดนั้นเรียกได้ว่าไม่มีเลย และความสำคัญ of หอพระสมุดก็ไม่มีใครเอาใจได้ นอกจากผู้รักหนังสือซึ่งมีอยู่ในเวลานั้นราว ๆ ๒๐-

๓๐ คน เด็ดจ้พอจึงทรงคิดทูลเจ้านายพี่น้องและขุนนางผู้ใหญ่ ให้ทรงพิมพ์หนังสือแจกเป็นวิทยาทานในงานต่าง ๆ ที่จะทำกัน เช่นงานพระศพหรืองานวันประสูติเป็นต้น เด็ดจ้พอจะทรงรับจัดพิมพ์ถวายเสร็จ ขอแต่ให้ประทานแก่หอ ๒๐% เดิมเท่านั้น การพิมพ์หนังสือเป็นของแจกในงาน จึงเริ่มต้นขึ้น ด้วยประการฉะนี้ ส่วนหนังสือร้อยละ ๘๐ เดิมที่หอได้นั้น ก็ทรงเปิดห้องขายหนังสือขนจำหน่ายด้วยราคาย่อมเยา เพื่อให้คนรักหนังสือได้ ยังคงมีอยู่จนบัดนี้ เมื่อเวลาเด็ดจ้พอเด็ดจ้อออกจากหอพระสมุดมีเงินค่าขายหนังสือเหล่านั้นอยู่ที่เหรียญถึง ๓๐,๐๐๐ บาท การรับคนทำงานนั้น ทรงถือหลักว่า ต้องมีงานที่ทำแล้วให้กรรมการดูว่าจะรับหรือไม่ เมื่อเด็ดจ้อยู่มาหาดไทยมีคนมาถวายตัวเต็มหอ ท่านทรงรับไว้ฝึกหัดเอง จนเห็นว่ามีความสามารถทำงานได้จึงส่งออกไป ทดลอง ตามหัวเมือง แล้วกลับมาตามลำดับชั้น ครั้นเด็ดจ้อออกจากมาหาดไทยแล้วก็ยังมีคนมาถวายตัว ขอทำงานด้วย ท่านครีดยึดตอบว่า “เวदान์แก่เสียแล้วให้ทำอะไรใครไม่ได้ ไปหาที่พึ่งเอาใหม่เกิด

แต่จะแนะนำให้ว่า อย่าไปดูภายนอกของเขา
จงดูที่หัวใจว่าเขาเป็นคนดีหรือไม่ อยู่ในใจพอที่
จะเป็นที่พึ่งของเราได้หรือไม่” ถ้ากับคนที่ทำ
งานอยู่แล้วท่านตรัสว่า “ไม่ต้องประจบฉัน
ดอก ประจบงานเขามาก ๆ ก็ดีไปเอง”
การเสด็จตรวจโบราณสถาน นั้น มีเดิมที
บ้างก็ทอดบัง อย่างน้อย ๆ ก็เสด็จจรู่งเก่า
และประทับอยู่ในพระราชวังโบราณกับเจ้าคุณ
โบราณราชธานินทร์มเหศวรภาดาอยู่ได้ตั้ง
๒-๔ ชั่วโมง ถ้าเป็นเมืองใดทรงตั้งเจ้า
เมือง นายอำเภอไว้ให้บอกพวคนายพราน
เดินป่าว่า ถ้าผู้ใด พบสถาน โบราณ วัตถุที่ใด
ให้มารายงานจะได้รับรางวัลตามค่าของสถาน
ที่นั้น ๆ บางครั้งกำลังวิ่งม้าไปในป่า ถ้าเจอ
แผ่นหินเป็นรอยเกลี้ยงเกลาคงต้องหยุดม้าลงแะ
งัดขึ้นดูว่ามีตัวอักษรหรือไม่ เราได้พบศิลา
จารึกหลายแผ่น ถ้าพบแล้วต้องยกขึ้นดู
ด้วยแปลงจนหินที่อุดอยู่ในรอยต่าง ๆ นั้น
ออกหมดแล้วเอากะดาษวางปะติดไปบนรอย
จารึก เหน้าคมกระดากแรง ๆ แล้วชัน
กระดากลงไปราว ๓ แผ่น พอรอยเด่นขึ้นมา
แล้วก็ทงตากแดดไว้ให้แห้ง แห้งสนิทแล้ว

เอาหมึกก็เจ็กทาบนหน้ากระดากเบา ๆ ให้
ทั่วแผ่น พอหมึกแห้งก็กะเทาะเอากะดาก
ออกจากหิน พักเป็นดีด้าและตัวอักษรเป็น
ดีด้า เพราะกระดากลงไปอยู่ใน รอยจารึกไม่
ถูกหมึก ตั้งแต่แรกที่ตรัสถามโปรเฟสเซอร์
เซเดต์ ก็คือ หดึกคิงานั้น ๆ อย่างเท่าไร
ภาษาอะไร เรื่องอะไร เพราะโปรเฟสเซอร์
ผู้เข่านภาษาขอม มอญ บาด์ ตั้งตฤต
ไทย ได้ดี ถ้าไม่เป็นเรื่องที่จะต้องค้นคอก
มันจะได้ดักดั่งกระดากเอากลับมาแปลในกรุงเทพฯ
ข้าพเจ้าเคยช่วยเขาแต่งชุด หดึกคิงานหลาย
อัน เวลาไปเห็นอยู่ในพิพิธภัณฑ์ก็รู้สึกรัก
และคุ้นเคยกันมานาน บางคราวพอกันหินชน
จากดินงู ล้ามเหลี่ยม ดีเหลี่ยมก็ วงปรูด ปราบ
ออกมา ทำเอาเรากระโดดกันไปพักหนึ่ง
หมอบบอกข้าพเจ้าว่า “ฝ่าบาทหัดดีด้าเสีย
หน่อยไม่ได้” ข้าพเจ้าตอบว่า “เอ ฉันทา
มันจะแทงเนื้อใครไม่ลง เอาหมอบ เอายาไป
ด้วยดีกว่า” ก็เป็นอันตกลงกัน

หอพระสมุดใน สมัย เด็ดจ พื่อ ทรง เป็น
สถานายกนั้น มีหนังสือใหม่ ๆ ออกพิมพ์
เล่มอ เพราะไม่มีใครได้ขุดแปล ๆ ทุกคน

ต้องค้นคว้าอย่างหนึ่งอย่างใดอยู่เสมอ และ
มีผู้เชี่ยวชาญอยู่ถึง ๓ คน คือ โปรเฟสเซอร์
จอช เซเดส์ ค้นคว้าในทางตะวันตกประเทศ
พระเจันจันอักษร (ตุรกี) ค้นทางเมืองจีน
มหาฉ่า ค้นทางเมืองเขมร ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
แก่เมืองไทย ทรงบอกไปยังหอสมุดต่าง ๆ
ในโตเกียวถ้าใครพบเรื่องเกี่ยวกับไทยแล้วขอ
ให้คัดส่งมาให้ หอพระสมุด จะยินดี ต้อนรับคุณ
ตามสมควร ด้วยเหตุนี้จึงพบเรื่องใหม่ ๆ
อยู่เสมอ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ เด็จพ่อได้ทรง
พระดำริ ทอดองจัด ตั้ง ตีมาคม วรรณคดี ขน
โดยทรงเชิญผู้ที่มิงานทำให้เกิดประโยชน์แล้ว
มาเป็นกรรมการ มีนักปราชญ์ราชบัณฑิต
ของเรา และเชิญคนนอกมี หดวงพ่อฮี้แฉ้ว
ของ ร.ร. อัสสัมชัญ และท่านอาจารย์พิจิตร
จิราภา เทวกุล เป็นต้น มาประชุมได้ถาม
กันและกันตามปรารภนา เช่น หดวงพ่อ
ฮี้แฉ้วท่านบอกว่า “ชนมบั้งนั้นมาจากคำว่า
แปง ของฝรั่งเศส” เป็นต้น ข้าพเจ้าก็พลอย
ได้ฟังหนังสือคำสอนคุณ ที่ได้รับพระราช
ทานรางวัล เข้าไปเป็นกรรมการด้วย แต่
ท่านครัดบอกไว้ว่าตอนนี้เป็นคนทอดอง “ถ้า

คิดได้เช่นของเมืองปารีสแล้วจะมีกรรมการ
จริง ๆ เพียง ๕๐ คน และจะต้องคิดเอาพระ
ภิกษุกับผู้นิยมออกเป็นกรรมการพิเศษ ถ้า
ทำได้อย่างนี้ คำว่า ราชบัณฑิตยสภา ก็จะอยู่
ตลอดไป แม้พ่อจะตายแล้วงานก็ไม่สูญไป
ด้วย” เผอญยังไม่ทันได้ตั้งเป็นทางการ เพียง
ออกหนังสือรายบักซ์ได้ ๘ เล่ม ก็มีการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง ราชบัณฑิตยสภา
ก็พลอยสูญไปโดยปริยาย ยังมีของอีก ๒ ตั้ง
ที่เด็จพ่อทรงค้างไว้ คือ

๑. หอรูป

๒. หอจดหมายเหตุ

๑. หอรูปได้ทรงจัดไว้เป็นแผนก ๆ คือ
รูปคน รูปสถานที่ รูปเหตุการณ์และให้ไป
ขอรับถ่ายรูปมาอย่างละ ๒ แผ่น ส่วนช่าง
ประจำถ่ายรูปของหดวงในรัชกาลที่ ๕ และ ๖
รวมทั้งของพระองค์ท่านเองก็เอาไปรวมไว้ใน
แผนกห้องรูปทั้งหมด ครั้นยุบรับถ่ายรูป
หดวง ฉายาถัดฉันท่านก็ให้ไปขอรับประจำ
ทั้งหมดมาไว้แห่งเดียวกัน ในเวดานักยังอยู่
ในพิพิธภัณฑ์ และได้พิมพ์จำหน่ายไป
เรื่อย ๆ ท่านได้ครัดกับข้าพเจ้าว่า “นี่พ่อคง

หอรูปร่างให้หั้น แต่อายุพ่อไม่ดำเร็วจึงต้องช่วย
กันทำต่อไป” ข้าพเจ้าได้ร้องเรียนต่อท่านผู้
เป็นใหญ่หลายครั้ง เพื่อยุติท่านไม่เห็นความ
สำคัญของการนี้ จึงคงมีอยู่เท่าที่เป็น
อยู่^๕ เมื่อเสด็จพ่อสิ้นพระชนม์ไปใหม่ ๆ
เจ้าคุณอนุนาธาตุน ได้มาชวนให้ข้าพเจ้า
และหญิงเหตุดีไปช่วยดูการที่หอรูมีอยู่
เพื่อจะจดลงไว้ว่า เป็น รูปใคร และ รูปอะไร
เพราะถ้าหมกคนรู้จักแล้วแม่พิมพ์ออกมาจะเป็น
เป็นเพียงกระดาษเปล่า ไม่มีค่าอะไรได้แต่
เดา ข้าพเจ้าไปดูแล้วเห็นมีมากมายและชาว
เป็นคำทำให้วิงเวียน จึงขอให้พิมพ์ลงใน
กระดาษเดียวกัน แล้วจะจดชื่อลงไว้ข้างหลัง
และทำบัญชีให้เรียบร้อย แต่ทำไปได้เพียง
๔๐ รูปก็หมดทุนซื้อกระดาษ จึงต้องหยุดทำ
แต่นั้นมา รู้ดีว่าเป็นดังหนังสือหายาก
เพราะถ้าเรามีหอรูปี่ ๆ แล้วจะเป็นประโยชน์
ในทางที่ค้นศึกษาได้เป็นอย่างดี

๒. เรื่องหอจดหมายเหตุ ท่านตรัสว่า
“เราหาหนังสือ หลักฐาน ทางราชการในสมัย
ก่อน ๆ ถ้าหากอยู่แล้ว ฉะนั้นถ้าเริ่มต้นเสีย
แต่บัดนี้ในเวลานี้ ๓๐๐-๔๐๐ ปี เด็ก ๆ

จะแต่งหนังสือ เรื่องอะไร ก็หาหลักฐาน ได้
จากหนังสือ ไม่ต้องลำบากเหมือนคนชั้นพ่อ”
ข้าพเจ้าทูลถามว่า “จะเอาหนังสือมาจาก
ไหน” ท่านตอบว่า “ดังไปตามกระทรวงว่า
หนังสืออะไร ที่พื้น ๒๕ ปีแล้ว ให้ส่ง เจ้าคุณ
เราจ้างเด็กผู้หญิง (เพราะรายจ่ายค่าด้วยไม่
ใช้หัวหน้าครอบครัว) ด้วยเงินเดือนน้อยมา
เป็นผู้เลือกที่ เลือกเรื่อง เข้าแฟ้มเรียงไป
ในไม่ช้าเราก็จะได้ เรื่องคิดต่อกันมาเป็นหลัก
ฐาน” แต่เรื่องก็เป็นเช่นเดียวกับหอรู คือ
ยังไม่มีใครเห็นความสำคัญ หนังสือเก่าที่มี
อยู่ก็อยู่ไปเรื่อย ๆ รอวันให้ปลวกกัดของพระ
เดชพระคุณชาติต่อไป

ถึง พ.ศ. ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระ
ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทาน วังหน้าให้เป็น
พิพิธภัณฑ์ และโปรดให้เสด็จพ่อทรงจัด
วันที่ไปรับสถานที่จากทหารซึ่งอยู่ในคอนหลัง
พระที่นั่งนั้น ในบางห้องที่ปิดไม่ได้ใช้ เดิม
ไปด้วยซึ่งค้างคาวก้นดงหลบอบอวลไปหมด
ทางระเบียง พระที่นั่ง ก็หักพัง หักคา ห้อยเป็น
แท่ง ๆ เสด็จพ่อทรงพระดำเนนตรวจทั่วแล้ว
ตรัสว่า “จะไปขอเงินคลังก็ไม่ได้ เพราะ

เราจะต้องตอบว่าให้รอเพราะราชการด่วนยังมี แต่อายุพ่อมันไม่รอด้วย ต้องคิดหาตังค์เอาเอง” ค่อยมาวันหนึ่งท่านคร่ำครวญว่า “ลูกพูนพรุ่งนี้ท่านพาไปมิวเซียมให้พ่อ ๒๐ คน พ่อจะเลี้ยงเพื่อน ๆ แล้วเธอไปรับน้อง” ถึงเวลาเช้าพ่อก็ไปจัดโต๊ะที่สนามด้านหลังของพระที่นั่งอิศราวินิจฉัย เพราะแตรมตรงนั้นเด็กคร่ำครวญพวกพ่อค้าทั้งฝรั่ง แกร์ จีน เดินเข้ามาเป็นแถว ท่านก็ทรงเชิญไปนั่งโต๊ะกินน้ำชาจนอิ่มแล้วก็ตรัสกับเขาว่า “ในหลวงประทานท้องนาให้ฉันจัด เป็นพิพิธภัณฑสถานของชาติ จะไปขอเงินคลังเขาก็คงไม่ให้ ฉันก็แก้แค้นทุกที ก็ทำอะไรไม่ได้ทำ จึงคิดว่าจะทำอย่างไรดี แล้วก็นึกถึงพวกท่านว่าท่านอยู่ในเมืองไทยมาช้านาน คงจะยินดีที่จะช่วยที่จะเห็นความเจริญของเมืองไทย จึงได้เชิญมาช่วยกันดูสถานที่ในวั้นนี้ ว่าเราจะต้องซ่อมแซมอะไรอย่างไรบ้าง และขอให้ช่วยเท่าที่ท่านจะช่วยให้เกิด” ทุกคนขมขม แต่มีสเตอร์แมดคัม นายห้างบอเนียวพูดว่า “เพิ่งได้พบผู้เชี่ยวชาญทางขอทานวั้นเอง” ทุกคนก็หัวเราะแล้ว พูดอีกว่า “ขอขอบคุณแล้ว

ด้วยเราจะไม่ให้ก็ไม่ได้” แล้วก็ทรงนำพวกแขกเดินดูทั่ว ๆ ไปแล้วต่างคนก็ต่างกลับด้วยความเบิกบาน ไม่ได้พูดอะไรกันอีก พอรุ่งเช้ารถยนต์ก็ชนไม้ ชนตะปู ชนเมนต์ กระเบองมุงหลังคาและปูพื้น ฯลฯ เข้ามากองไว้ในพิพิธภัณฑสถานอย่างเพียงพอ ท่านพระยารัตนเศรษฐีเรียกนายอิด หัวหน้าช่างไม้ในพิพิธภัณฑสถานเป็นผู้ทำ ทรงกำชับว่าให้ใช้คนไทยทั้งหมดเพื่อให้รู้จักทำเป็น พิพิธภัณฑสถานของชาติ จึงกลับ บริบูรณ์ ขึ้นได้ โดย รัฐมีได้ออกตังค์ช่วยเหลือเลย ภายหลังทรงขอคลัง มาทำ โรง เก็บ ราชรถได้ ๓๐,๐๐๐ บาท ด้วย ทรง ยื่นคำ ขาด ว่า ถ้า ไม่ให้ จะดา ออก เพราะตั้งพระทัยจะจัดเรื่องรถอย่างเมืองโปรตุเกส เมื่อสถานที่สมบูรณ์แล้วก็เริ่มลงมือจัด ของเก่าที่มีอยู่โดยมาก คือ นกตึกพิชฌิววง ๆ และของที่โยน ๆ ไว้ด้วยไม่มีใครเอาใจได้เท่าใดนัก เดี๋ยวนี้พอทรงเห็นว่าคนไทยกำลังต้องการความรู้ในเรื่องตัวเองจึงทรงจัดไปทางช่วยการศึกษา มีห้องราชพิชฌิวนพทุไซส์สัตว์ ห้างรูปทองแดงจัดเป็นสมัย ๆ ในอิศราวินิจฉัย ฯลฯ ดังเห็นอยู่บัดนี้เป็นคน

ท่านทรงพระดำเนน บอกให้จัดให้จัด เรืองราว
เองทุก ๆ เข้า จนถึงเวลาเสวยกลางวันจึง
กลับวัง ถ้าขาดคู่ขาดโต๊ะท่านทรงเรียไรจาก
เจ้านายพี่น้อง ถ้าเป็นเรื่องทางศาสนา ท่าน
ทรงขอพระสงฆ์เจ้านายพระพุทธรูปพระพุทธรูป
วัดเทพศิรินทร์ท่านว่า “มีแต่เรียไรครุฑให้สัก
นี้กลับตรงกันข้าม” แต่พระมหาเถระท่านก็
ช่วยให้ของและแข็งแรงถวายแทบทุกองค์ เพราะ
ท่านรู้ประโยชน์ส่วนรวมดี ส่วนของอื่น ๆ
ถึงไรไม่มีท่านก็ขึ้นไปจากวังจนเกือบ ๆ จะ
หมด แล้วท่านก็ทรงเล่นอย่างอื่น ๆ เช่น
เก็บของปลดอมไว้เป็นบทเรียนเป็นต้น มีเพื่อน
ฝูงพากันทักว่า ของจากวังนั้น จะให้เสียได้แน่
หรือ? ถ้าพระองค์เองออกแล้วผู้ใดจะมา
แทน ท่านจนต่อข้อทักท้วง จึงโปรดให้จัด
ไว้ว่า ประทานยืมจนบัดนี้ คราวจนถึงคนทำ
งาน ทรงฝึกสอนหลวงบริบาลบริวารให้ด้วย
พระองค์เองทุกเข้า จนเป็นที่พอพระทัยมาก
วันหนึ่ง หลวงบริบาล ๆ เกิดป่วยหนักเป็น
โรคปอดบวมจนหอบนอนไม่ลง แล้ว แม่เดิริม
ภรรยาวิ่งมาทูลเสด็จพ่อในเวลาเกือบ ๒๓ น.
พอทรงทราบก็ตรัสใช้หญิงพิทักษ์หญิงเหตือ

ว่า “เอารถไปเดี๋ยวนี้ จะทำอย่างไรก็ตาม
ต้องไปจัด การไม่ให้ หลวงบริบาล ตายให้จง
ได้” รถออกไปแล้วจึงตรัสแก่ข้าพเจ้าว่า
“ยังไม่มีตัวแทน ถ้าตายจนกำลังเดินก็เสีย
หมด” เกือบ ๒๔ น. หญิงเหตือจึงได้กลับ
มา ทูลว่าไปเล่าอาการให้หลวงสุริยพงษ์
แพทย์พิสุทธ (กระจาง บุนนาค) ฟังแล้ว
เขาหมอไปด้วยถึงบ้าน เปิดมุ้งเข้าไปดูเห็น
หลวงบริบาลมีผ้าพันคอ พันหัวรากับชาวอา
หรับนั่งฟังหอบอยู่ หมอฟังอาการรู้แล้วว่า
เป็นโรคนิวโมเนีย จึงเขายาไปเสิร์ฟ พอถึง
ตรวจแน่แล้วก็ฉีดยาทันที แล้วพาคนเจ็บไป
ส่งโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ แต่ในค่ำวันนั้น
เสด็จพ่อจึงได้เข้าบรรทม ส่วนพวกพนักงาน
ตามห้องในพิพิธภัณฑสถาน ตรัสสั่งให้หลวง
บริบาล ๆ หาผู้หญิงที่มีพ่อแม่เลี้ยงให้มาทำ
งาน เพราะเราจะให้ได้เพียงเงินใช้ส่วนตัว
เล็กน้อย (คือ Pocket money) พิพิธภัณฑ
สถานไม่มีทุนพอจะให้ถึงเลี้ยงครอบครัวได้ แรก
ทำงานทางความสะอาดห้องละ ๒ คน ถ้า
เล่าเรื่องห้องของตัวจนเป็นผู้นำเที่ยวได้ และ
ซ่อมแซมสิ่งหักขาดได้ด้วย จะขึ้นเงินเดือนให้

ถ้าเวดามีแขกเมืองมา พวกข้าพเจ้าจะต้องไปฝึกหัดแม่พนักงานเหล่านี้ ให้รู้จัก ทำความเคารพและเลี้ยงดูอย่างไร วันหนึ่งเสด็จไปถึงห้องรูปทองแดง พบป้ายอันหนึ่งจดว่าพระเสด็จมาร ท่านหยุดถามหลวงบริบาลว่า ใครเขียน? หลวงบริบาลทูลตอบว่า ข้าพระพุทธเจ้า ครัดถามว่า มีเงินในกระเป๋ามากน้อยเท่าไร ครัดว่า เอามา ๓ บาท ปรับค่าหอดอกประชาชน แล้วเอาไปได้ในหีบเงิน บ้างรูปพิพิธภณณัน แล้วครัดตอบว่า “จะเดาให้ฟัง เรื่องเป็นอย่างนี้ เมื่อมีการประกวดพระพุทธรูปที่วัดเบญจมบพิตร มีพระมารวิชัยองค์หนึ่ง พระพักตร์บุตไบยวน่าเกลียด พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร วัดราชบพิตร ท่านจะครัดติพระพุทธรูปก็ไม่ได้ ท่านจึงครัดขึ้นว่า “พระองค์นี้จะก้างเสด็จ เมื่อเห็นมาร” คนที่เข้าใจก็พากันอึ้งมึน และแค้นขึ้นมาใครอยากจะติพระพุทธรูปก็ใช้คำว่า “เสด็จมาร” เลยเป็นศัพท์เอาเป็นจริงเป็นจังไป เพราะคนไม่รู้กันเหตุ แต่จนบัดนี้ข้าพเจ้าก็ยังได้ยินคนด่า ๆ ที่มีความรู้อย่างเรียกว่า

พระเสด็จมารอยู่ จึงนำเรื่องมาลงไว้ให้ด้วย

ครั้นจัด การเรื่อง พิพิธภณณัน ชาติ เดรัจฉา และเสด็จพระราชดำเนิน เปิดเป็นทางการแล้ว ก็ไม่มีคนดู เสด็จพ่อทรงมีใบบอกไปยังกระทรวงศึกษาว่าทรงจัดช่วยการศึกษาด้วย ฉะนั้นขอให้ตั้งให้นักเรียนมาดูเดาเรียนได้ ครั้นนักเรียนหญิงและ นักเรียนชายมาเจอ กันเข้า ก็กลายเป็การเล่นซ่อนหากันไป ถ้าใดถามเข้า ก็ได้รับคำตอบว่า ไม่มีผู้อธิบายให้เข้าใจ จึงไม่ได้ประโยชน์ เสด็จพ่อจะทรงลงทุนประทาน เด็ก เซอร์ แก่พวก ครูเองที่ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย แต่ครั้นเวลานั้นไม่เห็นประโยชน์เลยแล้ว ถามกันว่า เด็กเซอร้อย่างนี้ ๑๕ นาทีได้ไหม? ท่านก็ทรงหมดศรัทธา และประจวบกับเวลากำลังจะเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วย เสด็จพ่อทรงคิดหาทางที่จะให้ประชาชนไปดูให้ได้ วันหนึ่ง จึงรับสั่งกับข้าพเจ้าว่า “ถูกพุนทำอาหารว่างไปขายที่พิพิธภณณันอาทิตย์ละครึ่งหนึ่งนอกระยะ เพราะถ้ารู้กันว่าอาหาร ท่านหญิง ทำก็เป็นประกันว่า

กินได้ไม่ตกรอก ฝรั่งที่อยากกินของไทย ๆ
จะได้มา เมื่อฝรั่งมาคนไทยก็จะมา” ข้าพเจ้า
ทูลว่า “ถ้ามาอย่างพวกนักเรียนจะได้ประ
โยชน์อะไร” ท่านครัดว่า “เขาเออะเดิน
ผ่านไปผ่านมา ก็คงจะเกิดอยากหรืออยากเห็น
ชนมาบ้าง เพียงคนต้องคนก็ยิ่งดี” แล้วก็
โปรดให้ปลูกร้านขึ้นหลังพระที่นั่ง เป็น
ที่พักครึ่งรอบพิพิธภัณฑสถาน มีอาหารว่าง และ
น้ำต่าง ๆ ขายก่อน แล้วให้รับของไทย
ทำแม่จากหัวเมืองต่าง ๆ จะฝากขายได้เพราะ
เมื่อเจตาพวกนักท่องเที่ยวมากไปดูพิพิธภัณฑ
สถานทุกครั้ง ได้ผลคือ คนมาดูมากจนจริง ๆ
แต่ทางส่วนตัวถูกหาว่าเอาถูกเข้าไปหาเงินใน
พิพิธภัณฑสถาน และพวกข้าพเจ้าก็ได้เงินเดือน ๆ
ละ ๑๐๐ บาท ซึ่งไม่เคยได้อะไรเลยนอกจาก
เสียค่าทำของกินไปขายทุกอาทิตย์ด้วยทุนของ
ตัวเอง เป็นเหตุให้ร้านขายของนั้นถูกถมไป

เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว วันหนึ่ง
เจ้าพระยามหิธร ๑ ราชเลขาธิการมาเฝ้าเสด็จ
พ่อที่วังทูลว่า มีพระบรมราชโองการให้มา
ทูลว่า พระยามโนปกรณศิลปต้องการตำแหน่ง
นายกราชบัณฑิตยสภาให้แก่เพื่อน จึงทูล
ขอให้ทรงโปรดให้เสด็จพ่อลาออกเสีย เสด็จพ่อ
ทรงตอบว่า ทรงยินดีที่จะลาออก แต่เป็น
ตำแหน่งที่ไม่ได้รับเงินเดือน ถ้าท่านลาออก
ก็จะเป็นโทษเคืองเรื่องส่วนตัวที่ถูกจับเข้าไป
ซึ่ง ชาวต่างประเทศจะดูถูกได้ว่าเอาเรื่อง
ส่วนตัวมาปนกับการงานของประเทศ ถ้าจะ
ให้ท่านออกก็ขอให้ประกาศปลดเถระ ทาง
การก็ประกาศปลด พอส่งงานแล้วก็ออกไป
ประทับที่หัวหินตามหมอลัง เป็นอันออกจาก
ราชการโดยเด็ดขาด เมื่อได้ทรงทำราชการ
มา ๕๖ ปี

(เรื่องนี้ ม.จ. พูนพิสมัย ดิสกุล ได้ทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือ ชีวิตประวัติของสมเด็จพระบรมราชา
ธิราช พุทธศักราช ๒๔๖๕ เพื่ออนุญาตให้วารสารห้องสมุดนำลงพิมพ์ได้ นับว่าเป็นพระกรุณาอย่างสูง-บ.ก.)

มาตรการสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

บุญจิตต์ ชูทรงเดช

การจัดห้องเรียนเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่ง
มิ่งของการบริหารโรงเรียน ไม่ว่าโรงเรียน
มัธยมศึกษาหรือประถมศึกษา นอกจากห้อง
หรับวิชาสำคัญ ๆ เช่นวิทยาศาสตร์ ดงคม
ษา และอื่น ๆ แล้ว ห้องสมุดก็เป็นห้อง
รารวมกันมานานว่าจำเป็นต้องจัดให้มีขึ้น
รู้จักห้องสมุดมาเป็นเวลานานทีเดียว ว่า
นของจำเป็นสำหรับโรงเรียน, สำหรับ
ภาคต่าง ๆ, สำหรับกรมกองต่าง ๆ เพราะ
ำแห่งบรรณารักษ์ให้อยู่ ข้าพเจ้าไม่
บายว่า ที่เรารู้จักกันมานานแล้วนี้ เรามี
นคติเกี่ยวกับห้องสมุดคิดขึ้นเพียงใด แต่
ที่ทราบข้าพเจ้ารู้สึกว่ ห้องสมุดต้องมี
ระต้องเป็นทีเก็บหนังสือ ดงนั้นเพียงแต่
ห้องให้ตักห้องหนึ่ง มีคูหนังสือได้ถูกแจ
คู่ และมีม้านั่งสองสามตัว ก็ต้นองความ
เป็นได้พอแล้ว ที่ค้นคินมีมานานแต่ก็
ดงมีอยู่ มีในคนมิใช่น้อยด้วย เราไม่ได้

คิดถึงว่าจะทำอย่างไร ห้องสมุดจึงมีความ
หมายมากยิ่งจนกว่านั้น ทำอย่างไรห้องสมุด
จึงจะก้าวไปยิ่งกว่านั้น และเมื่อก้าวไปแล้ว
ควรจะถึงแห่งใดจึงจะเพียงพอ เพื่อจะตอบ
คำถามข้อนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า เราควรมีมาตรการ
(Library Standards) อันหนึ่งเป็นแนวทาง
สำหรับการ ปรับปรุง ห้องสมุด หรือ สำหรับ
ประเมินคุณค่าห้องสมุด

ข้าพเจ้าไม่ทราบ ตะเอียด ว่าโรง เรียน
มัธยมศึกษา และ ประถม ศึกษาที่เรา มีอยู่ทั่ว
ประเทศกว่า ๒๓๐๐๐ โรงนี้ จะมีห้องสมุดที่
มีสภาพที่พอจะถือได้ว่าเป็นห้องสมุดสมัยใหม่
สักแห่ง แต่ก็เชื่อได้ว่าคงจะมีไม่ถึงร้อย
ระดับ

การจัดห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดสมัยใหม่
นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าบรรณารักษ์ผู้ดำเนินงาน
ห้องสมุดจำเป็นก่อนอย่างอื่น ถ้บรรณารักษ์
มีทัศนคติเกี่ยวกับห้องสมุดสมัยใหม่แล้ว เขา

มาตรการสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

๒๑

ก็ย่อมจะทำงานและดำเนินงานไปในแบบใหม่
ใน ข้อ ๕ ข้าพเจ้าก็รู้สึก ยินดี เป็น อย่าง ยิ่ง ที่
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้จัดอบรม
วิชา ห้องสมุดให้ แก่ บรรณารักษ์โรงเรียน
(เป็นอันมาก) มาหลายรุ่นแล้ว และด้วย
ตัวข้าพเจ้าก็ได้ มีโอกาสร่วมมือ กับ อาจารย์
ม.ร.ว. ทวีโลก เกษมศรี อาจารย์เจริญ
รุทวิภาค และอาจารย์ศรัทธา เขียมตะขอ
จัดสอนวิชา ห้องสมุดแก่นักศึกษาดำเนิน
สมเด็จพระยาที่เลือกเรียนวิชาห้องสมุดซึ่ง
ขณะนั้นนักเรียนอยู่ ๑๕๐ คน หลักสูตร
กำหนดให้สอน ๘ ชั่วโมง เราได้แบ่งเป็น
ภาคปฏิบัติ ๕๐ ชั่วโมงและภาคทฤษฎี ๕๐
ชั่วโมง ถ้าพวกเขาเหล่านั้นได้ออกไปประจำ
ตามโรงเรียนก็ หวังว่า คงไม่ผิด ดุยดำ ถ้า เขา
เห็นห้องสมุดบริการ แก่ นักเรียนไม่ได้อย่างที่
เขาได้ทราบมา

การดำเนินงานในห้องสมุดโรงเรียน ถ้า
เรามีมาตรการ (อย่างต่ำที่สุด) สำหรับถือ
ปฏิบัติ และถ้าเป็นระเบียบการของกระทรวง
ได้ก็ จะเป็น ภาระผูกมัดหรือ เป้าหมายให้ครู
ใหญ่ ครู บรรณารักษ์ และผู้บริหารโรง

เรียนอื่น ๆ ให้ช่วยกันส่งเสริมปรับปรุงห้อง
สมุดขึ้นในยามที่ห้องสมุดโรงเรียนทั้งหลายยัง
ไม่ได้เริ่มต้นเลยนี้ ข้าพเจ้าอยากจะให้มีการ
อภิปรายกันถึงปัญหาเรื่องนี้ด้วยว่า เราควร
จะมีมาตรการของห้องสมุดโรงเรียนหรือไม่
และมาตรการนั้นควรกำหนดอย่างไร

ในสหรัฐอเมริกา มาตรการสำหรับห้อง
สมุดโรงเรียน(standards for school libraries)
ได้กำหนดไว้หลาย แบบ หลาย อย่าง เช่น
มาตรการ สำหรับ ห้องสมุดโรงเรียน มัธยม,
สำหรับโรงเรียนประถม, สำหรับโรงเรียน
ฝึกหัดครู เป็นต้น มีผู้สิทธิในการกำหนดก็
มีหลายพวก เช่น สมาคมห้องสมุดอเมริกัน,
สมาคมภูมิภาค อาทิสมาคมวิทยาลัยและ
โรงเรียนมัธยมแห่งภาคใต้, สมาคมวิทยาลัย
และโรงเรียนมัธยมแห่งภาคตะวันออกเฉียงใต้,
สมาคมวิทยาลัยและโรงเรียนมัธยม แห่งภาค
ตะวันตกเฉียงเหนือ, สมาคมห้องสมุดของ
แต่ละมณฑลรัฐ สมาคมอื่นๆ ที่กำหนดมาตรการ
สำหรับห้องสมุดของตน เช่น สมาคมกฎหมาย,
สมาคมศาสนา, และกรมศึกษาธิการของแต่ละ
มณฑลรัฐ มาตรการที่กำหนดนั้นก็แตกต่างกัน
ข้าพเจ้าขอยกลักษณะที่สำคัญที่กำหนดไว้ใน

มาตรการมาเสนอท่านเพื่อเป็นแนวทางในการ
 คิดพิจารณาดำหรับมาตรการห้องสมุดโรงเรียน
 (มัธยมก่อน) ของเรา

ลักษณะสำคัญที่กำหนดไว้ในมาตรการ
 สำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมมีดังนี้

๑. บรรณารักษ์โรงเรียน หรือครู
 บรรณารักษ์กำหนดไว้ดังนี้

ก. การศึกษาอบรม บรรณารักษ์
 จะต้องได้รับ การ ศึกษาวิชา บรรณารักษ์
 ศาสตร์ อารแคนซอกำหนดไว้ ๑๕ หน่วย
 กิต หรือประมาณ ๒๕๐ ชั่วโมง เทคซัส ๑๒
 หน่วยกิต หรือประมาณ ๒๐๐ ชั่วโมง รวม
 ทั้งต้องสอบได้วิชาครู สหาคคมโรงเรียนมัธยม
 และอุดมศึกษาแห่งภาคตะวันตกเฉียงเหนือ
 กำหนดชั่วโมงเรียนตามจำนวนนักเรียน คือ
 นักเรียนน้อยกว่า ๓๐๐ คน บรรณารักษ์ต้อง
 ศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อย ๑๒๐
 ชั่วโมง นักเรียน ๓๐๐-๓๐๐๐ ประมาณ
 ๒๐๐ ชั่วโมง และ ๕๐๐ คนขึ้นไป ก็ต้องศึกษา
 วิชาบรรณารักษศาสตร์ประมาณ ๔๐๐ ชั่วโมง
 บางมตรัฐกำหนดไว้กว้างๆ แต่เพียง
 ว่า บรรณารักษ์โรงเรียนจะต้องได้รับการ
 การศึกษาอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ บ้าง

ก็กำหนดไว้ว่า บรรณารักษ์ต้องทำงานเต็ม
 เวลา ไม่ต้องมีชั่วโมงสอน และได้รับปริญญา
 วิชาบรรณารักษศาสตร์ สหาคคมห้องสมุด
 อเมริกันกำหนดว่า บรรณารักษ์ในโรงเรียน
 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ ๒๐๐ ถึง ๕๐๐ คน ต้อง
 ทำงานเต็มเวลาและได้ศึกษาวิชาบรรณารักษ
 ศาสตร์จากมหาวิทยาลัย

การกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการศึกษา
 อบรม ก็กำหนดจากจำนวนมากน้อยของ
 นักเรียนในโรงเรียน

ข. จำนวนของบรรณารักษ์ใน
 ห้องสมุด มากน้อย ตามจำนวน ของ นักเรียน
 และครู สหาคคมห้องสมุดอเมริกันให้มี
 บรรณารักษ์ทำงานเต็มเวลา ๑ คน ในโรง-
 เรือนที่มีนักเรียน ๒๐๐ ถึง ๕๐๐ คน และ
 เพิ่มขึ้น ๑ คน ต่อนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ๕๐๐ คน
 สหาคคมโรงเรียนมัธยมและอุดมศึกษาแห่งภาค
 ตะวันกลาง ให้ครูบรรณารักษ์มีชั่วโมง
 สอนวันละ ๒ ชั่วโมง ถ้ามีนักเรียนกว่า ๒๐๐
 คน นักเรียน ๒๐๐ ถึง ๔๙๙ คน ให้ทำงาน
 เต็มเวลา หลุยเซียนากำหนดให้ครูสอนด้วย
 ทำงานห้องสมุดด้วย ถ้ามีนักเรียนน้อยกว่า
 ๕๐๐ คน แต่โอกลาโฮมากำหนดว่า ถ้า

มาตรการสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

๒๓

นักเรียนน้อยกว่า ๑๐๐ คน ครูบรรณารักษ์
ต้องอุทิศอย่างน้อยวันละ ๓ ชั่วโมง ทำงาน
ห้องสมุด ถ้านักเรียน ๑๐๐-๑๙๙ คนต้อง
อุทิศอย่างน้อยวันละ ๒ ชั่วโมง

ก. เต็มย่น และ นักเรียน ช่วยงาน
ห้องสมุด ส่วนมากไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัด
แจ้ง สมาคมห้องสมุดอเมริกันกำหนดแต่ว่า
ต้องมีเต็มย่นหนึ่งคนรับจ้างรายชั่วโมง ถ้ามี
นักเรียน ๒๐๐ ถึง ๕๐๐ คน ถ้ามีตั้งแต่ ๕๐๐
ถึง ๑๐๐๐ คน เต็มย่นทำงานเต็มเวลา และ
เต็มย่นเพิ่ม ๑ คน ทุกๆ จำนวนนักเรียนที่
เพิ่ม ๑๐๐๐ คน หลุยเซียนาให้ห้องสมุดใช้
นักเรียนช่วยงานห้องสมุด อริโซนาบอกแต่
เพียงให้มีเต็มย่นและนักเรียนช่วยงานให้เพียง
พอ แต่ไม่ได้กำหนดหน้าที่ของเต็มย่นและนัก
เรียนช่วยงานไว้ กำหนดแต่เพียงกว้างๆ ว่า
ให้อยู่ในความรับผิดชอบของ บรรณารักษ์ที่
จะให้อยู่ช่วยในการบริการแก่นักเรียนทั้งหมด

๒. หนังสือและวารสาร โดยทั่วไป
มาตรการ ข้อนี้ได้กำหนดจำนวน หนังสือถือเป็น
ปฏิภาคกับจำนวน นักเรียน หรือไม่ก็ กำหนด
จำนวนแน่นอนของหนังสือ อดาามากำหนด
ให้มีหนังสืออย่างน้อย ๕ เล่มต่อจำนวนนัก

เรียน ๑ คน มีสถิติปี ๔ เล่ม แต่ตาโกต้า
เหนือกำหนดให้มีหนังสืออย่างน้อย ๕๐๐ เล่ม
โดยไม่คำนึงถึงจำนวนนักเรียน สมาคมโรง-
เรียนมัธยมและอุดมศึกษา แห่งภาคตะวันตก
เฉียงเหนือ กำหนดว่านักเรียนน้อยกว่า ๑๐๐
คน ให้มีหนังสือ ๑๐๐๐ เล่ม ไม่รวมหนังสือ
แบบเรียนและสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการ อาจ
จะมีซ้ำหลายฉบับได้ร้อยละ ๑๐ ถึง ๒๐ หนังสือ
สิ่งพิมพ์ของเมืองใหญ่ ๑ ห้องถิ่น ๑ และวารสาร
เหมาะกับนักเรียน ๕ ถึง ๑๐ ฉบับ ถ้านักเรียน
๑๐๐ ถึง ๓๐๐ คน ให้มี ๑๐๐๐ ถึง ๒๗๐๐
เล่ม หรือโดยเฉลี่ยคนละ ๘ ถึง ๑๐ เล่ม
ซ้ำหลายฉบับได้ร้อยละ ๑๕ ถึง ๒๕ หนังสือ
สิ่งพิมพ์ของเมืองใหญ่ ๑ ฉบับ และวารสารที่
เหมาะสม ๑๐ ถึง ๒๐ ฉบับ ถ้านักเรียน ๓๐๐
ถึง ๕๐๐ คน ให้มี ๒๗๐๐ ถึง ๔๐๐๐ เล่ม
หรือโดยเฉลี่ย ๘ ถึง ๙ เล่มต่อคน ซ้ำหลาย
ฉบับได้ร้อยละ ๒๐ ถึง ๓๐ เด็กหนังสือพิมพ์
ที่เหมาะสมและวารสาร ๑๕ ถึง ๓๐ ฉบับ
ถ้านักเรียน ๕๐๐ คนขึ้นไป ให้มี ๔๐๐๐ ถึง
๗๐๐๐ เล่ม ซ้ำหลายฉบับได้ร้อยละ ๒๐ ถึง
๔๐ เด็กหนังสือพิมพ์ที่ดีและเหมาะสม ๒๐
ถึง ๔๐ ฉบับหรือมากกว่านั้น ถ้านักเรียน ๑๐๐๐

หรือกว่า ต้องมีหนังสือมากกว่า ๕๐๐๐ ชื่อ และเลือกวารสารจาก Readers' guide (บรรณวารสาร) บางมตรัฐกำหนดให้มีหนังสือตามรายชื่อที่พิมพ์ออกมาจากกรมศึกษาธิการของมตรัฐ หรือหนังสือมาตรฐานสำหรับโรงเรียนของบริษัทเอส ดีบี วิดสัน

๓. เงินอุดหนุน หรืองบประมาณห้องสมุด มาตรการเงินอุดหนุนจำนวนมากน้อยก็ถือตามจำนวนมากน้อยของนักเรียน มาตรการของสมาคมวิทยาลัยและโรงเรียนมัธยมแห่งภาคเหนือตอนกลางกำหนดว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า ๒๐๐ คน ให้ได้รับเงินอุดหนุนค่าหนังสือวารสาร จุลสารและอุปกรณ์อื่น ๆ ปีละ ๒๐๐ ดอลลาร์ (ประมาณ ๔๓๐๐ บาท) นักเรียน ๒๐๐ ถึง ๔๙๙ ได้รับเฉลี่ยจากคนละ ๗๕ เซนต์ (ประมาณ ๑๖ บาท) นักเรียน ๕๐๐ คนหรือกว่า ได้รับเฉลี่ยจากคนละ ๕๐ เซนต์ การตั้งงบประมาณห้องสมุดให้คงขึ้นจากความจำเป็นทางการบริการ ห้องสมุดและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน สมาคมห้องสมุดอเมริกัน กำหนดว่าเงินอุดหนุนพิเศษเพื่อซื้อหนังสืออ้างอิง เช่นสารานุกรม

ควรมีทุก ๆ ๕ ปี สมาคมโรงเรียนมัธยมและอุดมศึกษาแห่งภาคตะวันตกเฉียงเหนือว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า ๕๐๐ ให้ได้รับเฉลี่ยคนละ ๓ ดอลลาร์ หรือจำนวน ๗๕๐ ดอลลาร์ แต่แค่จำนวนไหนจะมากกว่ากัน บางแห่งกำหนดว่าต้องได้รับเงินอุดหนุนเฉลี่ยจากคนละ ๓ ดอลลาร์ ๕๐ เซนต์ โดยไม่คำนึงถึงจำนวนนักเรียน

๔. พัสดุ ครุภัณฑ์และห้องสมุด มาตรการที่กำหนดพื้นที่สำหรับห้องอ่านหนังสือในห้องสมุดกำหนดเป็นตารางฟุตต่อหนึ่งที่นั่ง สมาคมห้องสมุดอเมริกันกำหนดให้ที่ ๒๕ ตารางฟุตต่อคนอ่าน ๓ คน สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียน ๒๐๐ คน ให้มีที่นั่งเท่ากับจำนวนนักเรียนในห้องที่มีนักเรียนมากที่สุดบวกกับอีก ๒๐ ที่ นักเรียน ๕๐๐ คนมีที่นั่ง ๕๐ ที่, ๑๐๐๐ คนมีที่นั่ง ๑๐๐ ที่, ๒๐๐๐ คนมีที่นั่ง ๓๐๐ คนที่ ๓๐๐, และ ๕๐๐๐ คนมี ๕๐๐ ที่นั่ง ห้องอ่านหนังสือ ๓ ห้องทุก ๆ จำนวนนักเรียน ๑๐๐๐ คนที่เพิ่มขึ้น ห้องสมุดกลางต้องมีที่นั่ง ๒๐๐ ที่ขึ้นไป ห้องทำงาน, ห้องเก็บพัสดุ, และห้องอภิปรายควรมีด้วย

๕. การดำเนินงาน ให้บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์จัดดำเนินงานอย่างน้อยให้มี เช่น การลงทะเบียน, บัตรแจ้งหมู่หนังสือ, การแบ่งหมู่แบบดิวอี้, การทำบัตรรายการ เป็นต้น

๖. โครงการ มาตรการอาจจะกำหนด เช่น ให้บรรณารักษ์ร่วมมือกับครูผู้สอนสาขาวิชาอื่นๆ ให้สอนวิธีใช้ห้องสมุด, ส่งเสริมการอ่านหนังสือ เป็นต้น

มาตรการที่กำหนดเหล่านี้ เป็นลักษณะที่กำหนดไว้สำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมของสหรัฐอเมริกา สถาบันที่ร่วมมือกันจัดทำมาตรการก็ได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ทั้งทางปริมาณและคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน มิใช่กำหนดเอาสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อกำหนดโรงเรียนที่มีห้องสมุดมาตรฐานทำให้ได้ปรับปรุงห้องสมุดของตนเองให้มีสภาพอย่างน้อยที่สุด ก็เท่ากับที่กำหนดไว้ใน มาตรการ สำหรับ ห้องสมุดโรงเรียน

สำหรับห้องสมุดโรงเรียนของเรา ข้าพเจ้า

คิดว่านอกจากเราต้องพิจารณาแนวทางจากมาตรการห้องสมุดโรงเรียนของเขาแล้ว เรายังต้องพิจารณาถึงความแตกต่างทางระบบการศึกษาด้วย เช่น ของชั้นมัธยม มีสหศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งทำให้นักเรียนมีเวลาว่างเข้าห้องสมุด เก็บเงินค่าเช่าเรียน ค่าใช้จ่ายสำหรับโรงเรียนไม่ต้องขออนุมัติไปถึงกรมกองหนังสือของเขาได้ก็ใช้ แต่ว่าโรงเรียนจะเห็นความจำเป็น หนังสือจะซื้อเป็นปกอ่อนก็ได้ปกแข็งก็ได้ นักเรียนของเขาจำนวนมากและเขียน หนังสือให้เหมาะกับเพศ กับวัยจริงๆ ความแตกต่างเหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่จะต้องนำมาพิจารณาด้วย ข้าพเจ้าหวังว่าในอนาคตคงมากมห้องสมุดแห่งประเทศไทย คงจะได้วางมาตรการสำหรับห้องสมุดประเภทต่างๆ ไว้โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียน เพื่อถือเป็นหลักในการปรับปรุงห้องสมุดทั้งหมด.

(บุญจิตต์ ชูทรงเดช ผู้เขียนเรื่องนี้เป็น อาจารย์บรรณารักษ์ ของ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยฟิลาเดลเฟียสหรัฐอเมริกา ได้รับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์)

ห้องสมุดกับการศึกษา

ม.ร.ว. จีระวัฒน์ จักรพันธุ์

บทความนี้มุ่งวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นว่างานห้องสมุดมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาแผนใหม่อย่างไร พร้อมทั้งให้คำอธิบายเกี่ยวกับเทคนิคของงานห้องสมุดอย่างย่อ ๆ ด้วย

ห้องสมุด ดูคลัง สรรพาวุธ
ครูและศิษย์ ใช้ประโยชน์ สู้จุดหมาย
อบรมครู รู้แผนใหม่ ไว้มากมาย
ครูจะถ่าย ทอดอย่างไร ไม่สร้างคลัง?
บุญเจือ องค์ประดิษฐ์

ห้องสมุดในฐานะเครื่องมือของการศึกษา

ห้องสมุดเป็นสถาบันสำหรับผู้ศึกษาด้วยตนเอง คำว่า “ด้วยตนเอง” เน้นความแตกต่างระหว่างห้องสมุดกับโรงเรียน เพราะในระบบของโรงเรียน นักเรียนจะได้รับการศึกษาด่วนใหญ่จากครู ส่วนห้องสมุดนั้นเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาด้วยตนเองตลอดชีวิต คำว่า “ตลอดชีวิต” ก็เน้นความแตกต่างอีกข้อหนึ่งระหว่างห้องสมุดกับโรงเรียน

ด้วยโรงเรียน กำหนด ระยะเวลา การศึกษาไว้เพียงชั่วไม่กี่ปี นักเรียนจะถูกโรงเรียนทอดทิ้งเสียก่อนที่เขาจะเป็นผู้ใหญ่ นักเรียนจะต้องออกจากโรงเรียนไปในขณะที่เขายังไม่สู้จะรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตัวเองในภายหน้าเด็ก และนักเรียนด้อยมาก เมื่อจบการศึกษายังไม่ได้รับการเตรียมตัว สำหรับการ เดินทางไปตามเส้นทางชีวิตของเขาให้เพียงพอ ดังนั้นบางคนจึงกล่าวว่า การศึกษาที่แท้จริงเริ่ม ต้นเมื่อนักเรียนออกจากโรงเรียนแล้ว เราจะต้องยอมรับว่าการศึกษาคควรจะได้ดำเนินต่อไปอีกหลังจากเวลานั้น ดังมีคำกล่าวว่า คนเราจะต้องศึกษาหาความรู้เรื่อยไป ตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้วก็ยังมีห้องสมุดที่จะเปิดรับในอันที่จะให้การ ศึกษา แก่เขาอยู่อีก และห้องสมุดจะเปิดโอกาสให้เขาได้ ศึกษาด้วยตนเองไปจนตลอดชีวิต

องค์สมุคกับการศึกษา

ห้องสมุคเป็นที่ให้การศึกษแก่คนทั่วไป เพราะห้องสมุคพร้อม อยู่เสมอที่ จะให้การ คัก กแก่ทุกคน ไม่ว่าหญิงชาย เด็กผู้ใหญ่จนหรือ โง่หรือฉลาด ตีหรือเดว ปกติหรือไม่ปกติ องค์สมุคจึงมีความสามารถในการส่งผลไปใน

รวมความว่า ห้องสมุคเป็นเครื่องมือ นิดหนึ่งของคนทุกชน จำหรับ การศึกษาด้วย เองตลอดชีวิต การที่ใช้คำว่า “ชนิดหนึ่ง” เนะให้เห็นว่าห้องสมุคมิได้เป็นดังเดียวที่จะทำ ให้เกิดผลเช่นนั้น ห้องสมุคเป็นเพียงเครื่อง ือชนิดหนึ่งในกระบวนการเครื่องมือเช่นเดียวกัน ี่หลายชนิด และไม่มีดังสิ่งใดในโลกที่ จะถือเอาได้ว่าตัวเองเป็นดังเดียวที่มีหน้าที่ให้ การศึกษา

อย่างไรก็ดี ประโยชน์ของห้องสมุคก็มี ้อจำกัดอยู่เหมือนกัน ห้องสมุคเป็นสถานที่ เก็บเรื่องราวของความคิดเห็นทั้งหมด หนังสือ จะแจ้งเรื่องราวแก่ผู้อ่านโดยปราศจากการใช้ ดำเนิน การแสดงออกทางสายตาหรือดีหน้า ซึ่ง อาจจะ ทำให้เกิด การเปลี่ยน แปลง ความ หมายของคำไปได้เป็นอันมาก หรือจะพูดอีก

อย่าง ว่าหนังสือไม่ได้อาศัยอิทธิพล ของบุคลิก ภาพเข้าช่วยในการแจ้งเรื่องราวเลย ไม่ว่าใน สมัยใด ๆ ได้มีการรับรองกันว่าถ้อยคำใน ในหนังสือนั้นแสดงถึงความสำคัญในความคิด เห็นของผู้แต่งเท่านั้น และเป็นที่ยอมรับกันว่า คำสอนในโรงเรียนนั้นได้รับการ ปรับปรุงแต่ง ด้วยสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน ความสามารถ ของครูและการเห็นภาพของนักเรียน ซึ่งในหน้า หนังสือไม่สามารจะทำให้เกิดมชนได้

อิทธิพลของ บุคลิก ภาพอันว่าเริ่มมีชีวิต จิตใจของบรรณารักษ์มีความสำคัญมาก ถ้า ต้อง การให้ห้อง สมุค สามารเป็น เครื่องมือ การศึกษาอย่างได้ผล การที่จะทำให้คนได้ รับความ สบายใจเมื่อ อยู่ในห้อง สมุค จึงเป็น หน้าที่อันสำคัญของบรรณารักษ์ ในสมัยที่งาน ห้องสมุคพึ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ๆ ไม่เคยได้มีใคร เห็น คุณ ค่าของ บุคลิกภาพของ บรรณารักษ์ กันอย่างจริงจัง ในสมัยนั้นคนยังมองบรรณา รักษ์ในฐานะผู้เก็บรักษา และหนังสือก็เป็น เพียงสมบัติอย่างหนึ่งเท่านั้น แม้นมาถึงระยะนี้ บาง ครั้ง บรรณารักษ์ก็ ถูกเข้าใจผิด อีกว่ามี หน้าที่เป็นหนอนหนังสือ ซึ่งมีหน้าที่ดังเดิม ละสมหนังสือ แท้จริงหน้าที่ของบรรณารักษ์

ไม่ใช่การสะสมหนังสือแค่เป็นผูรรบรู่เกี่ยวกับหนังสือ บรรณารักษ์ไม่ต้องการจะกดขี่ให้คนอื่นเสียเพราะไม่มีใครสามารถรู้จักชีวิตได้โดยเพียงแค่จะอ่านหนังสือ บรรณารักษ์เพียงแค่ทำหน้าที่นำผู้ไม่รู้ให้มีโอกาสเข้าถึงผู้ทรงหลาย เพราะโดยความรอบรู้ของผู้เขียนคนธรรมดาจะยอมถูกนำไปในทางที่ทำให้เขาสามารถรับผิดชอบต่อดังคม สามารถในการแก้ปัญหาชีวิต มีความเข้าใจถึงความต้องการจิตใจของตนเอง และทำให้ได้รับความสำเร็จในการเข้าใจโลกอย่างถูกต้องได้

ขณะที่ห้องสมุดประชาชนยังอยู่ในระยะก่อตั้ง ไม่ต้องสงสัยเลยว่าวัตถุประสงค์ขั้นแรกคือหาทางทำให้คนนิยมการอ่านหนังสือเสียก่อน เมื่อคนชอบการอ่านแล้วความสามารถและความสนใจของ บรรณารักษ์ควรพุ่งเป้าในด้านว่าคนอ่านหนังสือชนิดไหนและอ่านอย่างไรด้วย เมื่อการศึกษาเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการกระทำไป จนตลอดชีพ และจะต้องกระทำด้วยตนเองแล้ว ห้องสมุดที่สะสมไว้ด้วยสรรพหนังสือในวิชานานาชนิด พร้อมทั้งบรรณารักษ์ผู้สามารถเปลี่ยนความรู้ ความสามารถที่

เก็บอยู่ในหนังสือให้เกิดผลแก่ผู้อ่านได้ ก็ย่อมจะมีบทบาทอันสำคัญที่ไม่สามารถจะมองข้ามไปได้

ห้องสมุดโรงเรียนกับการศึกษาแผนใหม่

ในตอนที่เราเห็นแล้วว่า ห้องสมุดต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียน ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องพึ่งห้องสมุดเพื่อที่จะดำเนินงานไปด้วยดี ถ้าจะดำเนินการสอนไปในแนวใหม่ตามแบบที่จอห์น ดิวอี้ เขียนไว้ในหนังสือ “โรงเรียนกับชุมชน”

ในหนังสือนี้เขาได้แสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของโรงเรียน เมื่อนักเรียนมีอุปสรรคอันใดก็จะตรงมายังห้องสมุดเพื่อได้ถาม ถกเถียงและติดตามปัญหาเหล่านั้น เพื่อหาคำตอบจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยเฉพาะจากความรอบรู้ของโลกซึ่งมีเก็บอยู่ในหนังสือ

การศึกษาภาคบังคับทำให้เกิดสถานการณ์ใหม่ๆ ขึ้นในโรงเรียน ในสมัยก่อนเด็กที่มีนิสัยรักการศึกษายู่ในชั้นต้นเท่านั้นที่ไปโรงเรียน เด็กเหล่านั้นสามารถจะรับเอาวิธีสอนชนิดใด หรือรับ การ สอนโดยไม่มีวิธี

การเดี่ยวยังเรียนได้ ความช่วยเหลือจากครู
เพียงเด็กน้อยก็เพียงพอที่จะกระตุ้น เด็กที่มีพร
สวรรค์เหล่านั้นได้ และด้วยเหตุนี้การอ่านชั้น
ใหญ่ ๆ ก็ทำได้ แต่ในเมื่อเด็กที่มีพรสวรรค์
มีอัตราส่วนในชั้นเรียนน้อยดังทุกที่ การสอน
แบบธรรมดาจะทำได้ไม่ดี ครูต้องสอน
ให้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความรู้ขนาด กวางซึ่ง
แทบจะไม่มีตัวอยู่ในชั้น ทำให้เด็กฉลาดเกิด
ความเบื่อหน่ายและเด็กอ่อนยังงง ๆ อยู่จนจึง
เกิดวุ่นวาย จนกระทั่งขาด ความเป็นระเบียบ
แนวความคิดในการสอนแผนใหม่คิดว่าเด็กที่
ค่อนข้างที่บจะไม่ได้ประโยชน์จากการสอน
เป็นกลุ่มใหญ่ เด็กเหล่านั้นต้องการความช่วยเหลือ
เป็นพิเศษด้วย ซึ่งหมายความว่า การ
สอนในชั้นจะต้องจำกัดอยู่ในชั้นที่พอจะได้ผล
ที่ทำให้เกิดความซุกงูใจเท่านั้น และด้วย
เหตุนี้ การสอนจะทำ กันวันละ น้อยชั่วโมงสัก
หน่อยก็ยังได้ ส่วนการหาความรู้ให้กว้าง
ขวางออกไปจะต้องหาจากการฝึกค้นใน
ห้องปฏิบัติการ และจากห้องสมุด ในสถานที่
เหล่านี้ เด็กที่ฉลาดจะได้รู้จักแก้ปัญหาด้วย
ตนเอง โดยมีการฟังพาดำคำครูเป็นครั้งคราว

เท่านั้น ในขณะที่เด็กที่อ่อนกว่าจะมี
โอกาสได้รับความช่วยเหลือจากครูมากขึ้น
วิธีการที่ใช้กันแพร่หลายที่สุดในการ
สอนนักเรียนมีความแตกต่างกันคือ
วิธีสอนโดยระบบคาดค้น ลักษณะสำคัญของ
การสอนแบบนี้คือการจัดหาห้องทดลองในวิชา
ทุกสาขา และในห้องทดลองนั้นได้ความ
พยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้ บรรยาการที่ดี
ในกระบวนการเรียน ส่วนเครื่องมือที่ใช้มี
หนังสืออยู่ด้วย และบนชั้นหนังสืออ่านประ-
กอบกับวิชาที่นักเรียนกำลังศึกษา ซึ่งไม่เพียง
แต่ตำราเรียนเท่านั้นแต่ต้องมีหนังสืออ่านประ-
กอบด้วย จะต้องหนังสือที่ให้ความคิดเห็น
ทุกแง่ทุกมุมไม่ควรมีแต่หนังสือที่เขียนโดยครู
อาจารย์เท่านั้น แต่ควรมีหนังสือที่คนธรรมดา
สามัญซึ่งสนใจในวิชานั้น ๆ มาตลอดชีวิต
เป็นผู้เขียนด้วย หรืออาจเป็นหนังสือที่เขียน
ขึ้นมาอีกแห่งซึ่งทำให้อ่านเข้าใจง่าย หนังสือ
เหล่านั้นมิได้มีไว้สำหรับอยู่บนชั้นเฉย ๆ
จำนวน และ ชนิด ของ หนังสือจะต้องเปลี่ยน-
แปลงไปตามความ ต้องการ ของนักเรียนและ

วารสารห้องสมุด

พัฒนาของวิชานั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ตำราเรียน
เล่มนี้ เพราะ มุ่งเอา แต่ผล ประโยชน์ ทาง
คำสั่งแต่เดิมเป็นชนิดเดียวกับ นักเรียนรู้จัก
อย่างถูกแบบ ออกไปโดย การ เข้าแทนที่ของ
สิ่งที่ดีที่เขียนโดยวิธีการอันสนใจน่าอ่าน

อย่างไรก็ดีไม่ควรลงความเห็นว่า ผู้นิยม
ใช้ของชาวคนเป็นผู้นิยมแต่หนังสือ เพราะ
หนังสือเป็นเพียงเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เข้าถึง
หมายเท่านั้น แต่เพราะหนังสือมีส่วนใน
การศึกษาต่อของนัก เรียนแทบ ทุกคน เมื่อเขา
ออกจากโรงเรียนไปแล้ว นักเรียนจึงควรเรียน
จักใช้หนังสือคงแต่อยู่ในโรงเรียน นักเรียน
ไม่ควรจะเก็บเอาหนังสือรับเอาแต่สิ่งที่ได้รับการ
บอกเล่าไปจากโรงเรียน การได้นิสัยรู้จักค้น
หาความรู้ ที่ต้อง การด้วย ตนเองเท่านั้นจึงจะ
เป็นกำไรอันหาค่ามิได้

แต่ ก่อนได้มี การกำ หนด วิชาที่ จะต้อง
เรียนโดยทุกคนเท่าหรือเหมือนกันหมด และ
คำว่าเรียนหรือศึกษานั้นก็หมายความว่า
จำเท่านั้น เพราะฉะนั้นนักเรียนจึงไม่มีส่วน
สัมพันธ์กับชีวิตจริงจึงมัก และไม่เข้ากับ
ตามารถสนใจของ นักเรียน เองแต่ละคนด้วย

วิชาที่เรียนจึงน่าเบื่ออย่างยิ่งและไม่ดังเดิมให้
เกิดกิจกรรมที่ดีในชั้นเลย ถ้าจะมีก็เป็นไป
ทางด้านไม่ดี เช่นความก่อกวนต่าง ๆ ส่วน
การสอนโดยคำนึงถึง ความ แตก ต่างระหว่าง
บุคคลนั้น ก่อนอื่นต้องมีความเชื่อว่าจะต้อง
สอนในแนวที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใน
วิชานั้น ๆ เสียก่อน และแนวการสอนก็ไม่
ตายตัวลงไปเป็นเพียงหลัก การกว้าง ๆ การ
สอนอย่างกว้างๆ เช่นนี้ทำให้นักเรียนมีโอกาส
ติดตามส่วนของวิชาที่เขาสนใจได้ เช่นครู
อาจพูดว่า “วันนี้เราจะเริ่มศึกษาเกี่ยวกับ
สหรัฐกัน” นักเรียนควรอ่านเรื่องราวที่อธิบาย
ไว้ในตำรา แล้วเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจเกี่ยว
กับอเมริกามาดี ๒-๓ เรื่องพยายามอ่าน
หนังสือประกอบในหัวข้อเหล่านั้นจากหนังสือ
ที่มีอยู่ในห้องสมุดเพื่อให้ได้เรื่องราวละเอียด
ขึ้น และในชั่วโมงต่อไป นักเรียนควรมี
โอกาสมานำ ผู้กันฟังว่าใครได้ความรู้ในเรื่อง
อะไรบ้าง

ด้วยเหตุที่ภาวะความเป็นอยู่ในบ้านของ
เด็กจำนวนมากไม่เหมาะแก่การศึกษา เช่น
เด็กต้องทำงานในห้องที่มีคนแน่น มีเสียงรบกวน
และไม่มีหนังสือจะใช้อ่าน ประกอบทั้ง

ผู้ปกครองบาง คนก็ พยายาม ช่วย ส่งเด็กไป
ฝึกๆ ปลูกๆ ทำให้เกิดผลเสียมากขึ้นอีก ดังนั้น
โรงเรียนจึง ควรจัดการวางสอนให้มีความ
บ้าง เพื่อให้นักเรียนจะได้ไปทำงานในห้องสมุด
และได้รับความช่วยเหลือของบรรณารักษ์

หลักใหญ่ ของ การ สอนใน การ ศึกษา
แผนใหม่คือ การศึกษาจะต้องให้ในวงกว้าง
ไม่ใช่ในวงแคบ การท่องจำข้อความในเรื่อง
ที่ไม่ติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ ทำให้เกิดความ
ฉันทาแก่สมอง เป็นการทรมานอำนาจความ
จำเหนียว ตามธรรมชาติวิธีศึกษาที่ถูก จะต้อง
มีความสนใจรวมอยู่ด้วย ความสนใจนี้เป็น
สิ่งที่จะต้องมีไม่ว่าจะคิดหรือทำสิ่งใด โดยวิธี
นี้ประสิทธิภาพใหม่ ๆ ซึ่งได้จากความสนใจ
ในการศึกษาจะบังเกิดผลดีดังต่อไปนี้ที่ค้นคิด
ที่ตของนักเรียนโดยรวดเร็วและได้ผล นักเรียน
จะมีความสามารถในการปรับปรุง และเข้าใจ
ในสถานการณ์ที่จะศึกษาด้วยตนเอง คิดและ
ผลิตงานด้วยความคิดของตนเอง ความ
สามารถเหล่านี้เป็นของที่ต้องการมากจนทุกที่
ในโลกอันเปลี่ยนแปลงไปอย่าง รวดเร็วเช่นนี้

วิธี สอนแบบ หน่วยก็เป็น วิธี สอนในวง
กว้างเช่นกัน ในขั้นแรกพยายามตั้งจุดสนใจ

เสียก่อน เช่นปัญหาที่ต้องการแก้หรือเรื่อง
ใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ จะศึกษา อย่าง ตะเยียด
หัวข้อเหล่านี้มาก จะเลือก เอา ดังแวดล้อมของ
นักเรียนเป็นหลัก ในการสอนแบบหน่วยนี้จะ
ต้องมีการหาความรู้จาก หนังสือ จุดสาร วาร-
สาร และหนังสือพิมพ์เป็นต้น ในการเรียน
แบบหน่วยนี้นักเรียนจะต้องมีความสามารถใน
ด้านต่าง ๆ และจะต้องศึกษาวิชาที่เกี่ยวข้อง
กันหลายวิชา เป็นต้นว่าถ้าเลือกเอาการค้น
พบโลกใหม่ของโคลัมบัสเป็นจุดสนใจ ครู
อาจเริ่มต้นด้วยการตั้งปัญหาว่า “โคลัมบัส
ประสบอุปสรรค อะไรบ้างใน การสำรวจโลก
ใหม่” ในขั้นต้นนักเรียนจะต้องให้คำตอบ
พร้อมทั้งที่มา เขาอาจอ่านเรื่องเกี่ยวกับโคลัม
บัสในโน้ตวิชาประวัติศาสตร์ การอ่านครั้งนี้
เป็นการอ่านอย่างมีจุดหมาย นอกจากนั้น
นักเรียน ถัดค้นหา หนังสือในห้อง สมุดเพิ่มเติม
ในการนี้เขาจะต้องค้นคว้ารายการ เปิด
บรรณานุกรม อ่านหนังสืออ้างอิง ชั่วประวัติ
หรือเอกสารอื่น ๆ นักเรียนบางคนจะไปพบ
หนังสือที่มีประโยชน์ก็จะนำมาให้เพื่อน ๆ ได้
ใช้ด้วย หลังจากนั้นนักเรียนก็จะช่วยกันเลือก
สรุปข้อความที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ นั้น

นักเรียนทุกคนนำอุปสรรคต่าง ๆ ของ
โคดัมบัตมาเขียนบนกระดานดำ และโดยการ
แนะนำของครู นักเรียนทุกคนจะช่วยกันติชม
ข้อความทุก ๆ รายการ ถ้ามีข้อสงสัยก็จะนำ
เอาหนังสือมาอ่านดูอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่ง
รวบรวมได้รายการ ที่ถูกต้อง ตามคั้ง การ
การค้นคว้า เรื่องนี้ อาจสรุปลง ด้วยการเดิน
ละครเรื่อง "การกระต้างกระเดื่องบนเรือของ
โคดัมบัต" ด้วยวิธีนี้สิ่งที่ใคร่โดยไม่ได้ตั้งใจ
ก็คือ ลักษณะเครื่องแต่งตัวและขนบธรรมเนียม
นิยมในสมัยนั้น ตลอดจนนิสัยใจคอของ
โคดัมบัตและลูกเรือ อนึ่งนักเรียนที่มึนดีใน
การออก แบบ เครื่อง แต่งตัว หรือ เขียน บท
ละครหรือทำหน้าที่ติชม ก็จะได้มีโอกาส
แสดงความสามารถด้วย บางคนที่มีหัวใน
งานช่างก็จะรับหน้าที่เป็นผู้ให้แสง อาจมีบาง
คนกล่าวว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็น ของน่าเบื่อ
แต่การทำงานร่วมมือกันเช่นนี้ จะทำให้นัก
เรียนบังเกิดความนิยมในความสามารถเฉพาะ
แต่ละคน และคนที่ไม่สามารถก็จะได้รับความ
สมควร ทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่
น่าสนใจขึ้นมาได้

ในการรวบรวมเรื่อง นักเรียนอาจอ่าน
ข้อความที่น่าสนใจอย่างอื่นด้วย ทำให้
เขาต้องศึกษาเพิ่มเติมอีก เขาได้รับการฝึก
หัดให้ใช้หนังสือเป็น วัฏจักรการเรียนรู้แบบ
นุกรม การจดโน้ต การคัดและรวบรวม
ความรู้เข้ารูปเรื่องที่ต้องการ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้แบบเรียนหรือ
ตำราเรียนอย่างที่มีการสอน เป็นอยู่ แบบเก่าใช้
อยู่นั้นจะไม่เป็นการ เพียง พอสำหรับ การสอน
แบบหน่วย การสอนแบบนี้อาจต้องการหนังสือ
ในวิชาและชั้นต่าง ๆ เป็นอันมาก สำหรับ
วิชา ภูมิศาสตร์ ก็ต้องการ วารสาร อัน มีภาพ
ประกอบเป็นจำนวนมาก หนังสือท่องเที่ยว
หนังสือในวิชาฟิสิกส์ ชีววิทยา ธรณีวิทยา
ภาพแผนที่ ภาพยนต์ และภาพนิ่ง สำหรับวิชา
ประวัติศาสตร์ต้องการ ภาพบุคคลสำคัญ
ชีวประวัติ เพลงหรือโคลงที่เล่าเรื่องปรัมปรา
บทละคร นวนิยายหรือเอกสารทางโบราณ
คดี เป็นต้น วิชาวรรณคดีต้องการหนังสือ
สำหรับอ่านเปรียบเทียบ สรุปว่าการศึกษา
แผนใหม่ต้องการห้องสมุดที่มีหนังสือครบถ้วน
และบริการดี

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การสอนแบบเก่าทำให้เด็กมีนิสัยทางการอ่านอย่างผิดเพี้ยนทั้งขณะที่เรียนอยู่และจบไปแล้ว หัดให้รับรู้เรื่องราวด้วยวิธีอื่นปราศจากความกระตือรือร้นและอย่างไม่น่าสนใจ แทนที่จะเป็นการค้นคว้าเพื่อความรู้อย่างจริงจัง การศึกษาแผนใหม่เห็นว่านิสัยรักการอ่านจะปลูกฝังขึ้นมิได้ถ้าห้องสมุดของโรงเรียนเพียงแต่จัดบริการด้วยจำนวนหนังสือที่นักเรียนขอหยิบออกเท่านั้น การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือโดยมีความมุ่งหมายจะต้องให้ได้ส่วนกับกิจกรรมอื่น ๆ และความเติบโตของเด็ก

เพื่อส่งเสริมการอ่านโดยมีความมุ่งหมายโรงเรียนที่ยังไม่สามารถเปิดเป็นห้องสมุดแบบหน่วยหรือวิธีสอนแบบใหม่อื่น ๆ อย่างเต็มที่ ก็อาจใช้วิธีเขียนวิทยานิพนธ์สำหรับนักเรียนชั้นสูงเป็นการเริ่มต้นก่อนก็ได้ สหภาพห้องสมุดบางแห่งให้การส่งเสริมโดยการให้รางวัลวิทยานิพนธ์ที่เขียนดีที่สุด นักเรียนทุกคนติดตามส่วนที่ตนสนใจที่สุดของวิชาที่กำหนดให้ ในการเลือกหัวข้อวิชาครูควรช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกด้วย โดยถือ

หลักดังต่อไปนี้ (ก) ความเหมาะสมของวิชากับระดับนิยมและความสามารถของเด็ก (ข) มีสิ่งพิมพ์ในเรื่องนั้นเพียงพอ (ค) ความสะดวกอื่น ๆ ในท้องถิ่นที่จะช่วยให้ความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้นจากข้อความในหนังสือ วิทยานิพนธ์นั้นจะต้องทำเสร็จภายใน ๖ สัปดาห์หลังจากการหยุดหน้าร้อน นอกจากนั้นนักเรียนยังต้องส่งตารางประจำวัน รายงานถึงหนังสือที่อ่าน สถานที่ไปเยี่ยม ข้อสังเกตตลอดจนคำแนะนำที่ได้รับจากผู้อื่น การเขียนวิทยานิพนธ์ให้เขียนลงในสมุดด้วยตัวบรรจง การจัดหน้าควรทำเช่นเดียวกับหนังสือเล่ม คือ

แบ่งเป็นบท มีสารบาญ วรรชนี ภาพประกอบ รายการหนังสืออ่านประกอบ และการออกแบบปก การเตรียมวิทยานิพนธ์เช่นนี้เป็นเครื่องแสดงความสามารถของเด็กได้เป็นอย่างดี การออกแบบปกควรให้เข้ากับเนื้อเรื่อง สำหรับคนที่เขียนรูปไม่เป็นก็พยายามหารูปเขียนหรือรูปถ่ายมาปิด หรือขอความช่วยเหลือจากศิลปินก็ได้

การศึกษาแผนใหม่เดือนในเรื่องการสอนในชั้นเรียนไว้ว่า ไม่เป็นเพียงการให้เรื่อง

ราวเท่านั้น แต่ครูต้องเป็นผู้ค่อยๆ ปลุกฝัง
นิสัยที่ดี การบังคับขู่เข็ญให้นักเรียนเกิดความ
สนใจรอบคอบอย่าง ที่ที่ทันใจจะทำให้เกิดจิต
ใจอันชัด แฉ่ง และไม่ทำให้เกิด ผลในทางดั่ง-
เดิมเลย จะทำให้เกิดความทุกข์ความรู้ดีก็
น้อยเนื้อหาใจมากว่าที่จะทำให้เกิดความเชื่อ
มั่นในตัวเองและความกล้าเริ่ การพยายามที่
จะสอบได้ต้องมีข้อเสียที่จะทำให้เกิดการหลอกล
ตัวเองและการคดโกง แทนที่จะเกิดความ
พยายามในการหาความรู้อย่างแท้จริง

การศึกษาแผนใหม่ถือว่าสิ่งที่จะวัดความ
กล้าเริ่ในการสอนไม่ใช่ดูสิ่งที่เด็กทำได้ภายใต้
ความดูแลของครู แต่อยู่ที่ผลจรรโลงใจจาก
บทเรียนและทัศนคติอันจะเกิดขึ้นภายหลังนอก
ชั้นเรียน เด็กทำอะไรด้วยใจรักหรือไม่ เช่น
เด็กเข้าห้องสมุด เพื่อหาโคลง คล้ายที่เรียนใน
ชั้นอ่านเพิ่มเติม หรือเขาพูดว่าหลังสอบแล้ว
เป็นอันพอกันที่ดำรับวรรณคดี เขาไปหา
โจทย์เลขทำเพิ่มเติมหรือ คิดว่าวิชาเลขคณิต
เป็นวิชาที่เบื่อเหลือเกิน ความรู้ดีของเด็ก
เด็กทั้งด้านดีและไม่ดีเหล่านี้ ในการสอนแผน
ใหม่ครูจะต้องเอาใจใส่ให้มาก

ต่อไปนี้จะได้แสดงให้เห็นว่าความสนใจ
ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนจะชักจูง เด็กให้ติดตาม
วิชานั้นด้วยตนเองในห้องสมุดได้อย่างไร ครู
อาจชี้แจงว่า “ยอดเอเวอร์เรสต์เป็นเขาที่สูง
ที่สุดในโลก และได้มีคนเคย ปีน ถึงยอดแล้ว”
ถ้าในการพูดนั้น ครูทำโดยวิธี การที่จะ ทำให้
เด็ก เกิด ความสนใจ ว่าทำไมจึง เป็นเช่นนั้น
หรือให้เกิดความสนใจว่าคนปีนขึ้นไปบนยอด
เขานั้นทำไม เด็กที่สนใจคงต้องอ่านหนังสือ
เรื่องการสำรวจยอดเอเวอร์เรสต์ หรือการไต่
เขา และถ้าไม่ดำมารับหาหนังสือเหล่านั้น
ในห้อง สมุดได้เขา คงจะ ต้อง พยายาม หา ข้อ
ความนั้นจากที่อื่น วิชาธรรมชาติศึกษา ฟิสิกส์
วรรณคดีและอื่นๆ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน

การที่เข้าใจว่าชั่วโมง ห้อง สมุด ควรจัด
เฉพาะแผนภาษาเท่านั้นเป็นดังที่ผิด วิชาทุก
วิชาดำมารับหา ความรู้เพิ่มเติมได้จากหนังสือ
นอกชั้นเรียน และครูควรแนะนำ การอ่าน
หนังสือเพิ่มเติมเป็นสิ่งที่ต้องทำเสมอ

หน้าที่ของครูคือการจุดไฟแห่งความสนใจ
ในวิชาที่ตนสอนให้แก่ชั้นของตน ซึ่งถ้าทำ
ได้สำเร็จแล้วเด็กจะต้องไป ค้นหนังสือในห้อง

สมุดอ่านต่อออกด้วยความเต็มใจ ดังนั้นห้อง
สมุดจึงต้องมีหนังสือหลายประเภท เช่น ตำรา
นุกรม นามานุกรม ปทานุกรม แผนที่
บรรณานุกรม หนังสือที่เขียนแบบครึ่งอ่าน
เด่นเพื่อจูงความสนใจในวิชานั้นๆ หนังสือ
ประกอบภาพชนิดต่าง ๆ จดหมายเหตุ
ชีวประวัติ เป็นต้น

บทเรียนในห้องเรียน จะสัมพันธ์กับห้อง
สมุดโรงเรียนได้ ๓ ทางคือ (ก) จากการ
อ่านหาความรู้ก่อนเข้าชั้น (ข) จากการอ่าน
ประกอบการเรียนในชั้น (ค) จากการคิด
ตามรายละเอียด

การเตรียมบทเรียน อาจต้องการค้นคว้า
ข้อเท็จจริงบาง อย่างจาก การอ่าน หนังสือทั้ง
เล่มหรือบางตอน ถ้าครูเป็นผู้อ่านทั้งหมด
แล้วทำโน้ตแจกจะทำให้โอกาส อันดีของ เด็ก
ที่จะค้นคว้าข้อเท็จจริงด้วยตนเองเสียไป แต่
ด้วยเหตุที่นักเรียนไม่สามารถรู้ได้ ว่าบทเรียน
บทหน้าต้องการอะไร ครูจึงเป็นผู้บอกแก่
นักเรียนว่าจะอ่านเรื่องใดบ้าง

บท เรียน บางบท อาจจะต้องมี การอ่าน
หนังสือประกอบในห้องเรียนเพื่อเป็นการปลูก

ความสนใจ ครูอาจอ่านหนังสือที่น่าสนใจ
บางเล่มดัง ๆ ให้นักเรียนฟังในชั้น ในบาง
ครั้งอาจมีการสอนความรู้เรื่องราวที่ตั้งให้อ่าน
ในการสอนเช่นนั้นไม่ควรถือเป็น การบังคับแต่
ควรทำให้เป็นไปในรูปของ การแข่ง กันอย่าง
กันเอง

สำหรับบทเรียนบางบท นักเรียนอาจต้อง
ไปหารายละเอียดเพิ่มเติมเอาเอง โดยศึกษา
ผลงานของผู้เขียนหรือนักวิทยาศาสตร์ต่อจาก
ที่เขาได้รับทราบแล้วด้วยความช่วยเหลือของ
ครู การศึกษาแผนใหม่สอนให้รู้จักว่าควรจะ
หยุดที่จุดใดและ เก็บข้อความ ตอนไหนเอาไว้
บ้าง เพื่อเหลือข้อความไว้ให้เด็กสนใจและ
ค้นคว้าเรื่องราว ที่เขาได้ เรียนในชั้น เพิ่มเติม
จากห้องสมุดได้ การศึกษาแบบนี้จะต้องเรียน
กันทั้งในชั้นและในห้องสมุด

เด็กที่มีหัวในการอ่านก็จะชอบ การอ่าน
เพิ่มเติมนอกชั้นยิ่งขึ้น ส่วนเด็กอื่น ๆ อาจต้อง
มีการชักนำบ้าง และเด็กที่มีหัวด้อยพวกนี้จะได้
ประโยชน์จากการโฆษณาเพื่อจูงความสนใจ
ของห้องสมุดมากที่สุด เพื่อประโยชน์ของเด็ก
บรรณารักษ์ควรได้รับทราบ จากครูเสีย ก่อน
ว่าเด็กชอบอ่านอะไรเพิ่มเติม เพื่อจะได้จัด

นิทรรศการ และ เตรียม หนังสือ ให้เหมาะสมกับงานห้องสมุดจะมีความสัมพันธ์กับการสอนในห้องเรียนมากขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการเป็นกรณีไป และความรับผิดชอบส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับวิธีทำงานของครู ครูไม่ควรให้งานในห้องสมุดที่เหมือนกันแก่นักเรียนทุกคน ควรมีการให้งานมากขึ้น เพื่อพอกับความสนใจอันแตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน

นักเรียนที่ใฝ่รู้ ความ ซักจูงตามแนวนี้ มักจะมีการอ่านอย่างกว้างขวาง แต่เขาจะสูญเสียผลประโยชน์จากการอ่านไปมาก ถ้าเขาไม่รู้จักฉบับที่ก ดัชนีของการฉบับที่กจะต่างกันแล้วแต่ชนิดของหนังสือ เพื่อวัตถุประสงค์อันนี้ ขอแบ่งหนังสือออกเป็น ๓ ประเภท คือชนิดที่ให้ข้อเท็จจริง ชนิดให้ความบันเทิง ชนิดที่ให้ความจริงใจ ดังนี้ นักเรียนควร หัดจด ฉบับที่ก หนังสือ ทั้งสามประเภทนี้

ถ้า หรับ การ จด ข้อ ความจาก หนังสือ ดัชนีหรือหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริง ควรจดในแบบที่ จะ ค้นหา ข้อ ความนั้นอีก ที่ หัดโดยง่ายเป็นเหมาะที่สุด ควรจดลงในสมุดที่มี

ดรรชนีที่ขอบด้านหน้า ดรรชนีนี้อาจใช้ตัวเลขแทนวิชาต่างๆแทนที่จะเขียนชื่อวิชาเหล่านั้นเรียงลำดับตัวอักษรก็ได้ เมื่อนักเรียนพบข้อความที่น่าสนใจ เขาควรเปิดจดลงในหน้าอันถูกต้องแล้วบันทึก (ก) ข้อความที่ได้รับ (ข) ผู้แต่งและหน้าของหนังสือที่ดอกมา (ค) ห้องสมุดที่ยืมหนังสือมา (ง) แนวคิดค้นก่อนที่จะหาหนังสือได้ (จ) วันที่อ่านหรือจดข้อความนั้น

สำหรับหนังสือบันเทิงคดีควรจดในสมุดโน้ตขนาดธรรมดา อาจดัดแปลงหน้าสำหรับหนังสือที่ อ่านเด่นแต่ละเล่มควรจด ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ บทพิมพ์ ตลอดจนศัพท์และวลีที่ยังไม่เคยรู้ คำอธิบายเรื่องอย่างสั้นๆอารมณ์หรือความนึกคิดอันเกิดขึ้นขณะที่ อ่านหนังสือ นั้น คำติชมเกี่ยวกับวิธีเขียนและตัวละครอนสำคัญๆ และเหตุการณ์บางตอนด้วย

เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือประเภทจริงใจ จะเป็นการให้ผลคุ้มค่าถ้าจะจดข้อความตอนที่ชอบ และควรจดที่มาอย่างละเอียดให้พอที่จะค้นได้อีกถ้าต้องการอ่านใหม่ สมุดบันทึกชนิดนี้จะเต็มช้ากว่า ๒ ชนิดแรก แต่การบันทึกดังเคยังอยู่ในโรงเรียนนี้อาจตาย

ห้องสมุดกับการศึกษา

๓๓

เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง สมุดบันทึกจึงควร
เป็นชนิดที่เย็บปกอย่างแข็งแรงทนทานสมควร

ไม่ว่าการศึกษาแผนใหม่จะพัฒนาไปตาม
แผนของดาดคันหรือการสอนแบบหน่วยหรือ
อื่น ๆ จะเป็นไปอย่างเต็มที่หรือเป็นแต่มีความ
จำเริญเพียงเพิ่มเติม การ อ่านประ กอบเข้ากับ
หลักสูตรเก่าก็ตาม โรงเรียนจะต้องการความ
ช่วยเหลือจากห้องสมุด โรงเรียนจะต้อง
ปรับปรุง กิจกรรม ห้องสมุดให้ดีขึ้นในด้าน
จำนวนหนังสือและเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดจะช่วย
แก้อุปสรรคในด้านวิชา การในห้อง เรียนโดย
ใช้ “ชั่วโมงห้องสมุด” ไปก่อน จนกว่า
การศึกษาแผนใหม่จะได้ตั้ง มั่นคงในโรงเรียน
แล้ว “ชั่วโมงห้องสมุด” นี้ คือชั่วโมงว่าง
ที่นักเรียนจะได้เข้าไปค้นคว้าในห้องสมุดภาย
ใต้ความช่วยเหลือแนะนำของครูและบรรณ
รักษ์ ในชั่วโมงนี้นักเรียนจะได้รับความช่วย
เหลือเป็นรายตัว จะได้เรียนตามสบาย คำ
ถามความนึกคิดและความสนใจซึ่งไม่สามารถ
ได้รับคำตอบอย่างพอใจในห้องเรียน ก็จะได้
ได้รับการค้นคว้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นการ

เพิ่มพูนความรู้ของตนเอง การศึกษาแผนใหม่
จะจัด หลักสูตรให้การ สอนโยงเข้าไปในห้อง
สมุด หรือทำให้ห้องสมุดกลายเป็นศูนย์ซึ่ง
แผ่ก้านโดยรอบไปยังวงล้อ ก้านล้อแต่ละอัน
เปรียบประดุจกิจกรรมหนึ่ง ๆ ของโรงเรียน
การศึกษาแผนใหม่แก้ไขข้อเสียข้อหนึ่ง

ของแผนเก่า กล่าวคือการรับฟังในชั้นเรียน
แต่อย่างเดียว ไม่เป็นโอกาสให้นักเรียนแสดง
เปลี่ยนและได้รับประโยชน์จากความสามารถ
พิเศษของกันและกัน นอกจากนั้นยังทำให้
นักเรียน ที่ตึกเกิด ปมเชื่อง ดูถูกเพื่อน นักเรียน
อื่น ๆ ส่วนนักเรียนที่เรียนไม่ดีก็เกิดปมด้อย
ในสมัยหลัง ๆ มานี้ได้พยายามมาใช้การกีฬา
เพื่อแก้ปัญหานี้ การศึกษาแผนใหม่เห็นว่า
การที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีไม่จำเป็น

ต้องเกิดได้เฉพาะในสนามกีฬา เพราะการ
ศึกษาในวง กว้างก็ ต้องการ ความสามัคคีใน
หมู่คณะ โดยธรรมชาตินักเรียนจะมีความ
สามารถแตกต่าง กันในห้องเรียน เหมือนกับ
ในสนามกีฬาเช่นกัน ถ้าความร่วมมือสามารถ
ปลูกฝังได้ทางด้านร่างกาย ทั้งที่ เด็ก มีความ
สามารถตามธรรมชาติต่างกัน ความร่วมมือ

นั้นก็จะปลูกฝังได้ในด้านจิตใจ ระเบียบ
แบบแผนที่ ต้อง การ เป็นเช่น เดียวกันและไม่
ควรฝึกหัดให้เกิดมี ขึ้นใน ด้านใดด้านหนึ่ง
ที่ด้านเดียว ทั้งแผนของชาติต้นและแบบ
หน่วยต้องการความร่วมมือ แต่ถ้างานยังไม่
เกิดขึ้น “ชั่วโมงห้องสมุด” ก็จะช่วยทำ
ให้เกิดความร่วมมือขึ้นได้ ควรจะได้มีความ
พยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เกิดความร่วมมือ
อย่างใกล้ชิดขึ้นในชั้นเรียน

การศึกษาเพื่อเตรียมบทเรียนอาจทำได้
ยให้เด็กช่วยกัน แล้วครูเป็นผู้ช่วยในการ

(ม.ร.ว. จิระวัฒน์ จักรพันธุ์

บรรณารักษ์ห้องสมุดหน่วยศึกษานิเทศก์ของกรมนี้)

รวบรวมข้อความในชั้นเรียนให้ นักเรียนทุก
คน จะได้มีส่วน ร่วมในการ ก่อ สร้าง งานนั้น
ความร่วมมืออย่าง เป็นกันเองนี้ไม่ เพียงแต่จะ
ป้องกันความไม่อดทน ต่อคนอื่น ของนักเรียน
เท่านั้น แต่ยังทำให้เกิด ความไม่เห็น แก่ตัว
ความยึดหยุน ความฉลาดและความดี ซึ่ง
เป็นคุณสมบัติที่จะก่อให้เกิดนิสัยดีอื่น ๆ อีก
ด้วย นักเรียนจะได้ทราบถึงความแตกต่างใน
ความถนัดของบุคคลเป็นของจำเป็นในความ
พอดีของสังคม เหมือนกับความยาวสั้นของ
นิ้วมือเพื่อ ความเป็นอัน หนึ่งอันเดียว ของมือ
คนนั้น

เป็นศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู และ

“ดอกไม้อัด”

รณจวน อินทรกำแหง

นักประพันธ์ที่ดีย่อมมีความสำนึก และรับผิดชอบในผลงาน ของคนอื่นจะบังเกิดแก่ผู้อ่าน งานประพันธ์ที่จะได้ความชื่นชมจากประชาชน ผู้อ่าน ย่อมเป็น ชัยชนะ ประพันธ์อันได้รับความขัดเกลาประณีตงดงามจากผู้ประพันธ์เอง เป็นงานที่ได้ก่อกำเนิดออกมาด้วยสติปัญญาอันประณีตบรรจง เพื่อยังผลให้บังเกิดทั้งความรื่นรมย์และความจรรโลงใจแก่ผู้อ่าน ซึ่งนักประพันธ์ที่จะสามารถผลิตงานประพันธ์เช่นนี้ออกมาสู่ประชาชนผู้อ่านได้ นักประพันธ์ผู้นั้นย่อมมีความเคารพในวิจารณ์ ญาณ รตนิยม และความรู้อันสูงของผู้อ่านด้วย

ในบรรดาท่านผู้ที่ได้รับการขนานนามว่า “นักประพันธ์” นั้น มีน้อยท่านเหลือเกินที่จะได้รับความสำเร็จอันงดงามใน การที่จะผูกใจผู้อ่านไว้ด้วยดี การ เขียนอันงดงามมีเสน่ห์ และด้วย ความดำนึกรับผิด ชอบดัง กล่าวแล้ว จึงคงจะไม่มีผู้ใดคัดค้าน ถ้าหากจะกล่าวว่า

ในบรรดานักประพันธ์จำนวนน้อยซึ่งได้ฝากฝังชื่อไว้ในโลกของวรรณกรรมอย่างมีม้วนที่จะลบเลือนไปได้ นั้น มี “ดอกไม้อัด” รวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง

“ดอกไม้อัด” เป็นนามปากกาของนักประพันธ์ ๓๓ ท่านได้ ชื่อว่าเป็นกวีชาวไทยแท้คนหนึ่ง นามจริงซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในปัจจุบันคือ ม.ล. บุบผา นิมมานเหมินทร์ ภรรยาของนายดุจกิจ นิมมานเหมินทร์ ผู้มีความรู้ที่จัดเจนในเชิงอักษรศาสตร์ วรรณคดี เช่นเดียวกับในด้านการดำเนินกิจการบ้านเมืองจนได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีร่วมในคณะรัฐบาลมาถึงสองสมัย และในปัจจุบันดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศอินเดีย

“ดอกไม้อัด” ได้เริ่มงานประพันธ์เมื่อประมาณ ๓๐ ปีมาแล้ว หลังจากที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเซ็นต์โยเซฟ คอนแวนต์ “ดอกไม้อัด” ก็ได้เริ่มงานประพันธ์ของเธอ

ในระยะเวลาที่โลกของงานประพันธ์คับแคบกว่าใน
ปัจจุบันนี้เป็นอันมาก เป็นระยะเวลาที่ท่านผู้
ใหญ่ซึ่งมีความเชื่อถือในการอบรมบุตรหลาน
ไปในทางระเบียบวินัยจัด จะไม่ยอมให้บุตร
หลานของท่านได้อ่านหนังสือที่เรียกว่า “นวนิ-
ยาย” เลย เพราะมักจะคิดกันว่า “นวนิยาย”
เป็นเรื่องเหลวไหล ไร้สาระ และจะทำให้ผู้
อ่าน “ใจแตก” ประพฤติคือนอกถิ่นนอกทาง
ไป แต่แม้กระนั้น นวนิยายของ “ดอกไม้งด”
ก็ขายดีและเป็น ที่กล่าวขวัญ ถึงทั้งในหมู่เด็ก
สาวและผู้ใหญ่โดยทั่วกัน

คุุออกจะเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อว่า เหตุใด
“ดอกไม้งด” ผู้ซึ่งเริ่มงานประพันธ์เมื่ออายุ
ยังอยู่ในวัยเยาว์จึง สามารถผูกตราง เรื่องราว
ให้ทั้งความรอบรู้ ความเพิดคิดเพิดินและสอด
แทรกคติธรรมลงไปให้กลมกลืนน่าอ่าน ถ้า
ระดับนิษฐาน ก็คงจะเป็นเพราะในฐานะที่ได้
กำเนิดเป็นธิดา คนที่ ๒๔ ของเจ้าพระยา
ทเวศวงศ์วิวัฒน์ ในนามของ ม.ธ. บุญผา
บุญชร “ดอกไม้งด” คงจะได้รับฟังดังอันควร
ควร คิดจากท่าน บิดาผู้เป็น ข้าราชการ เชอ
พระวงศ์ ขึ้นเสนาบดีในสมัยนั้น และใน

ฐานะที่เป็นน้องสาวของ พระยาทเวศวงศ์-
วิวัฒน์ ผู้ดำรงตำแหน่งสมุหพระราชมณเฑียร
ในรัชกาลที่ ๖ “ดอกไม้งด” ได้มีโอกาสคบ
หา สมาคม กับ บุค คด อันได้ชื่อว่าเป็นเจริญแล้ว
ด้วยการศึกษาและคุณวุฒิอื่น ๆ และบ้างก็
ต่างชาติต่างนิตด้วยกัน “ดอกไม้งด” จึงอาจ
จะมองชีวิตของผู้ที่คนได้รู้จักคุ้นเคยนั้นดังหนึ่ง
ชีวิตมนุษย์ที่ถูกลุ่มมุดให้เกิดมาเป็น ตัวละคร
ของเวทีโลก และด้วยอุปนิสัยดัดของการเป็น
บุค คดที่ช่างคิดช่างดังเกิดและละเอียดประณีต
“ดอกไม้งด” จึงเลือกรับ เลือกลหยิบเอาสิ่ง
ที่ตนได้ประสบพบเห็นนั้น แต่ในล่อนที่จะเป็น
คันทุนและกำไรแก่ชีวิต แล้วนำมาเป็นเค้า
โครงและล่อนประกอบในงานประพันธ์ของตน
ก็อาจเป็นไปได้

งานประพันธ์ของ “ดอกไม้งด” ที่ได้
ผลิตเป็นรูปเล่มออกสู่ประชาชนผู้อ่านแล้ว มี
ประมาณ ๓๓ เล่มด้วยกัน คือ เรื่อง “ศัทร
ของเจ้าหล่อน” ซึ่งเป็นเรื่องแรกในชีวิตการ
ประพันธ์ของ “ดอกไม้งด” ต่อจากนั้นก็มีเรื่อง
“นิจ” “กรรมเก่า” “ความผิดครั้งแรก”
“ชัยชนะของหลวงนฤบาล” “สามชาย”

“หนึ่งในร้อย” “นันทวัน” “ผู้ดี”
 “นี้แหละโลก” “อุบัติเหตุ” “บุษบา
 บรร” และ “พุกกลัน” ต้องเล่มหลังเป็น
 เล่มที่รวม เรื่องสั้น หดาเรียง เข้าไว้ด้วยกัน
 ซึ่งแต่ละเล่มได้รับการพิมพ์ซ้ำครั้งแล้วครั้งเล่า
 แม้ฉาก ของ เรื่อง ล้วน มากของ หนังสือของ
 “ดอกไม้สด” จะไม่ใช่ฉากของสมัยปัจจุบัน
 อันเป็นยุคของ “ร็อกแอนด์โรล” แต่เรื่อง
 ของ “ดอกไม้สด” ก็ยังคงเป็นที่นิยมของผู้
 อ่านในสมัยนั้นอย่างไม่เสื่อมคลาย

ถ้าจะพูดตามใจตัวเองออกฤทธิ์ดีกว่า เป็น
 การยากที่จะกล่าวได้ว่า งานประพันธ์เรื่องใด
 ของ “ดอกไม้สด” เป็นเรื่องที่ดีที่สุด ทั้ง
 เพราะก่อนที่ “ดอกไม้สด” จะปล่อยเรื่องของ
 คนออกสู่สายตาของประชาชนผู้อ่านนั้น “ดอก
 ไม้สด” ได้ให้ความพิถีพิถันและละเอียดละออ
 ประณีตในการสร้างเค้าโครงเรื่องและตัวละคร
 อีกทั้งระมัดระวังขัดเกลา คำพูด ด้านนวนิยาย
 ให้ไพเราะสะกดด้วย ทุกชั้น ของงาน ประพันธ์
 แต่ถ้าจะหยิบยก เรื่อง ที่ ว่าดีโดยได้รับการยก
 ย่องให้ปรากฏแก่สายตาโลก ประเภทเรื่อง
 ยาวคงจะได้แก่เรื่อง “นี้แหละโลก” ซึ่งได้
 รับรางวัลในการประกวดนวนิยายระหว่างชาติ

ส่วนเรื่องสั้นคงจะเป็นเรื่อง “พลเมืองดี”
 อันเป็นเรื่องสั้นที่ รวม พิมพ์ อยู่ในเล่มที่ชื่อว่า
 “บุษบาบรรณ” ซึ่ง “The Canberra Fellow-
 ship of Australian Writers” ได้คัดเลือกไปแปล
 เป็น ภาษา อังกฤษและพิมพ์ ในหนังสือชื่อว่า
 “Span” ใน ค.ศ. ๑๙๕๘ ทั้งนี้ย่อมเป็นการ
 แสดงถึงคุณค่าอันคงงามในงาน ประพันธ์ของ
 “ดอกไม้สด” เป็นอย่างสูง

มีบางท่านกล่าวว่า “ดอกไม้สด” มักจะ
 ขำขาน แต่ในการ สร้างตัว ตัวละคร ซึ่งอยู่ในวง
 การสังคมชั้นสูงและฉากของท้องเรื่องก็ล้วน
 แล้วแต่ปรากฏอยู่ในเวทีโลก อันหรูหราโก้
 แต่หลังจากที่ข้าพเจ้าได้อ่านเรื่อง ๑/๕๐๐ อัน
 มีนายโชติ ศรีเพชร และ แม่จวงพลอยแดง
 เป็นละครตัวสำคัญ จบแล้วก็เกิดความเชื่อมั่น
 ชื่นในใจว่า “ดอกไม้สด” นั้น มีความสามารถ
 ในการแต่งเรื่องของคนที่อยู่ห้องแถวได้ดีเท่าๆ
 กับเรื่องของคนที่อยู่ตึกใหญ่ อีกทั้งสามารถ
 แต่งเรื่องของชาวชนบทอย่างออกกรสชวนอ่าน
 ได้ไม่แพ้เรื่องของคนกรุง ดังจะเห็นได้จาก
 เรื่อง “พลเมืองดี” อันได้รับการคัดเลือกไป
 แปลพิมพ์ลงในหนังสือที่ชื่อว่า “Span” ดัง
 กล่าวแล้วเป็นต้น

“ดอกไม้สด” มีศิลปะในการสร้างเรื่อง และจัดการเขียนที่เรียกร้องเชิญชวนให้ผู้่านติดตามและซาบซึ้งในหลายประการ นอก จากความเป็นเอกในเชิงบรรยายและพรรณนา ความ อัน สละ สดด้วยไฟเราะ ชวนให้มองเห็น ภาพพจน์ดังเป็นทาบกันแว่นนั้น คำคมต่างๆ ซึ่งตัวละครได้ตอบกันนั้น ยังทัน ออกทันใจและ เข้าถึงใจผู้่านเป็นอันมาก จะขอยกตัวอย่าง แต่เพียงเล็กน้อย เช่น

“อุดมทำทำอึดอัด ครันมองเห็นกุหลาบ ในมือหญิงสาว จึงตอบเพื่อขอไปที “อยาก จะถามว่าเธอจะเอาดอกกุหลาบดอกนั้นไปให้ ใคร”

“อูยตาย” วิมลอุทยาน ก้มดูดอกไม้มือ “คงใจจะเอามาให้สุดใจเขาคิดเด้อหรือ คิดผม เขาบอกว่าเขาแต่งตัวเรียบเกินไป ฉนั้น ข่มเขาเสียหมด แต่... แต่เมื่อตะกักตมเดี่ยว ดินท ไม่ยกได้ดังให้เขา”

“สุดใจกับดอกไม้เนาะ ไม่ควรเข้าใกล้ กันอย่างเอก” อุดมพูดอย่างหนักแน่น “ทำไม เธอจึงไม่ใช้มันเสียเอง”

“ดิฉันม่ได้แค้นเทียวค่ะ ดอกกับด้วย ที่สุด คงใจเด้อก็ให้สุดใจเขา”

“บอกแล้วว่าเดี่ยดอกไม้เปล่าๆ ทำไม เธอถึงไม่คิดเสียเอง เธอกับดอกไม้เนาะเมื่อ เข้ากันแล้ว ต่างฝ่ายต่างก็ช่วยกันให้ด้วยชน”

เจ้าหล่อนหัวเราะ ทั้งที่ฝ่ายหนึ่งพูดอย่าง เป็นงานเป็นการที่สุด แล้วตอบว่า

“ก็ระยังหรุใหญ่ เทียวม่ใครๆ เขา หมดช้คะ แต่ไม่ได้คิดดอกไม้มายังว่าข่ม เขาเสียแล้ว”

“โอ๊ย เธอกับสุดใจเนาะหรือ เธอห่มผ้า เช็ดตัวจะเข้ห้องน้ำกับสุดใจแต่งตัวฉนั้นเวลา ๖ ชั่วโมง เธอก็จะข่มเขาอยู่นั่นเอง”...

(จากเรื่อง “ผู้ดี” หน้า ๔๕-๔๖)

และ

...“ผมยังไม่ทราบจะให้คำอธิบายกับแม่ บ้านของผมว่ายังไง ในการที่ผมพาแจกมาให้เขาคนหนึ่ง โดยที่เขาไม่ทันรู้เนอรูตัก แล้วในเวลาดังคั้นอย่างฉนั้นด้วย”

“อูยตาย” ต้องดื้อรัง “ช่างกตัญญูกับ แค่นี้เทียววี? ตายแล้ว มันถือเธอแปลกไป จนฉนั้นม่รู้จัก อย่าวิตกเดยเธอ ฉนั้นจะอธิบาย

แทน ฉันทำอะไรนั้นไม่เคยต้องให้คำอธิบาย
แก่ใครเลย แต่คราวนี้ ฉันจะอดคำให้สักหน่อย
เพราะดังตำราเขมรที่เคยถูกเมียเขียน”

“คุณเคยกับความประพฤติดังดีตัวป่า
มากเกินไปเสียแล้ว ต้องดี” มันตอบ
“ผม ยังไม่เคย พบ กับความ ป่าเถื่อน อย่างนั้น
ผมกับแม่บ้านของผมอยู่กันอย่างมนุษย์ที่เจริญ
แล้ว ผมอยากจะถามคุณแค่เพียงว่า เมื่อผม
แนะนำคุณกับภรรยาผมนะ จะให้ผมบอกเขา
ด้วยใหม่ว่า ครึ่งหนึ่งผมเคยเป็นผัวคุณ?” ...
(จากเรื่อง “หนันทวัน” หน้า ๕๗๓-๕๗๔)

อันวิธีที่ “ดอกไม้อัด” จะแนะนำผู้อ่าน
ให้ได้มองเห็นและเข้าใจ ถึงอุปนิสัยของตัว
ละครในเรื่องของคนนั้น “ดอกไม้อัด” ได้ใช้
วิธีแนะนำอันละเอียดละมัย ไม่แต่คงออกให้
ผู้อ่านรู้สึกได้ว่า “ดอกไม้อัด” ได้ “ปั่น” ตัว
ละครนั้น ๆ ให้มีอุปนิสัยใจคอเช่นนั้น ๆ ด้วย
ปลายปากกาอันแหลมคมของคน แต่จะช
ชวนให้ผู้อ่านมองเห็นด้วยการ แต่งออก ของ
ตัวละครนั้น ๆ เอง หรือด้วยฉากเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นดังเช่น แทนที่จะบอกกับผู้อ่านว่า
คุณนายชั้นเป็นมารดาที่ต่ำต้อยรักลูกไม่เท่ากัน

“ดอกไม้อัด” กลับปล่อยให้ตัวละครแสดง
กันเองว่า...

...ในระหว่างที่พูด วิชัยเอื้อมมือหยิบ
ดัมฉันท์ที่เหลื่ออยู่ในถาดเพียงผดเดียว พอจะ
ปอกเปิดอก ได้ยินเสียงคุณนายพูดเบา ๆ กับ
นางวิวิธฯ ผู้ซึ่งนั่งอยู่ติดกับท่าน บ๊วยโม่มา
ทางคน เขาจึงเงยหน้าขึ้น แล้วถามเบา ๆ
เช่นเดียวกันว่า “อะไร”

“เปล่า” คุณนายชั้นตอบพลางยิ้มจืด ๆ
ครั้นบุตรชายมองดูอย่างจะขอความจริงจึงพูด
คือ “แม่บอกกับน้องเขาว่าเผอิญดัมเหลื่ออยู่
ถูกเดียว”

ดวงตาอันมีแววซื่อซังร้อง ขอความจริง
ตอบไป ผู้เป็นมารดาจึงต้องปฏิบัติตาม
“พรุ่งนี้เช้าไม่มีให้พ่อชดกันแล้ว”
วิชัยวางดัมลงในถาดตามเดิม แล้วดู
จากเกาอี้...

(จากเรื่อง “หนึ่งในร้อย” หน้า ๑๖๗-๑๖๘)

หรือเมื่อ “ดอกไม้อัด” อยากจะบอก
กับผู้อ่านว่า ดุจดิลินมีไ้แม่บ้านชั้นหนึ่งผู้
ระบือขบเรียนร้อยน่ารักหรือกระ “ดอกไม้อัด”
ก็ ปล่อยให้ดูใจแสดง ตัวเองซึ่ง ทำให้ผู้อ่าน
ได้รู้จักนิสัยใจคานี้หนึ่งของดูใจได้ชัดเจนจนว่า

วารสารห้องสมุด

ดอก

ของ

ข้า

พูด

เคย

ใจ

ภ

คำ

ที่

คำ

ก็

จ

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

เสร็จแล้ว ? ไปได้ละซี ?”

เหม เดียวก่อนซีคุณ ยังไม่ทันได้
ดย”

ว้าว คิดว่าได้แล้ว” แล้ววิลมเด็ยว
ว “ไหน อยู่ไหนละ ?”

เใจมของหารองเท้าด้วย ครันไม่เห็น

ยังไม่ได้หยิบ อยู่ในตู้”

ถันเดินไปที่ตู้เสื้อผ้า เปิดบานตู้

หีบกระดาสืบหนึ่งในจำนวนหีบหลาย

อยู่ ณ ที่นั้น แล้วเปิดออกไปอีก ๓ ใบ

ได้ของที่ต้องการ ต่อถึงไปที่ ๔ ห่อน

รองเท้าขน / ก้มลงยกออกแก็กเนื้อ

นกรวดอันติดค้างอยู่กับ รองเท้าวิ่งลง

กระดาสืบ สุดใจเคาะรองเท้ากับพื้น

ขนเป่า แล้วใช้ปลายนิ้วบดผงอันติด

แต่เน วางรองเท้าลงบนพื้นห้อง สอด

ไปในรองเท้า แล้วก็โยนหีบเข้าตู้และ

นศูตามเข้าไปด้วยแรง — —

(จากเรื่อง “ผู้ดี” หน้า ๕-๑๐)

ววจจะมีบางครั้งเหมือนกันที่ “ดอกไม

จะบอกกับผู้อ่านเหมือนกับเจ้าให้

เพื่อน ๆ กันฟังว่า “คนนั้น เนะ นิดยเป็น

อย่างนั้น ๆ เชียว” และแล้ว “ดอกไมด์ด”

จะยกตัวอย่างอันมีน้ำหนักชวนฟังเต็มเหตุสมผล

มาเล่าประกอบเป็นหลักฐานที่ผู้ฟังจะรู้สึกได้ว่า

ไม่มีอะไรจะคัดค้านเช่น เมื่อ “ดอกไมด์ด”

บอกกับผู้อ่านว่า นายโชติ ศรีเพชร นั้น มี

นิสัยเป็นคน ขวางโลก อย่างยากที่จะหาใคร

เทียบ “ดอกไมด์ด” ก็ยกตัวอย่างเจ้า

ประกอบว่า

.....สมัยหนึ่ง นายโชติเคยบูชานักได

วาทมาก ยกย่องว่าเป็นผู้มีปฏิภาณอย่างเอก

ครันถึงสมัยที่ นายโชติเดิน หลีก นักไดวาทที่ไม่

ค่อยพ้น นายโชติก็เห็นนักไดวาทที่เหมือนเห็น

โคในในฤดูร้อน

นาย โชติ รู้จัก ความหมายแห่ง คำ ว่า

“ชาติ” มาตั้งแต่แรกรุ่นหนุ่ม และรัก

“ชาติ” เสมอด้วยหยดโลหิตในกายตัว

ครันถึงสมัยที่คำว่า “ชาติ” มีดรรพคุณ

ดังกาเมื่อดัสสมพหูหรือยานัดถ่มหม้อมี มีความ

หมายแผ่ไปถึงคำว่า “ผิอ” นายโชติก็อยาก

จะไปเกิดในดงทึบทางแถบอาฟริกา

สมัยหนึ่ง นายโชติเคยสังเกตเห็นภรรยา

ของชายในวงที่นายโชติรู้จักมักจี่รำคำรี เชื้อของ
ซ้ำเรื่อว่าไม่ทันใจนายโชติเฉยเฉย ได้ยินสามี
พูดว่า “เซพจร” ก็อ้าปาก เพราะเจ้าหล่อน
เคยได้ยินแต่ “เทพจร” นายโชติเคยรำคาญ
ใจแทนฝ่ายสามีเป็นอันมาก และคิดไว้ว่า

ภรรยาของนายโชติจะต้องเป็นนักเรียน อย่าง
ต่ำที่สุดเพียงชั้นมัธยมปีที่ ๒ ครั้นมาถึงสมัย
ที่สามีเรียกโรคผีในท้องว่าวัณโรค ภรรยา
ค้านว่าไม่ใช่ ผีในท้องคือโรค T.B. นายโชติ
ก็กลับคิดว่า ภรรยาจำพวก “เทพจร” เห็น
จะดีกว่าภรรยาจำพวก T.B. เป็นแน่

คราวหนึ่ง นายโชตินัดจะไปดูภาพยนตร์
กับเพื่อนคนหนึ่งที่ได้หญิงรุ่นใหม่เป็นภรรยา
นายโชติจะต้องถึงบ้านเพื่อนผู้นั้นเวลา ๑๓ นาฬิกา
ตรง แล้วจะไปโรงภาพยนตร์พร้อมกัน ถึง
เวลานัด นายโชติไปตรงตามนัด ได้นั่งคอย
ภรรยาของเพื่อนอยู่ ๕๐ นาที เพราะเจ้า
หล่อนทำริมฝีปากหาย คุณสามีต้องวิ่งไปซื้อ
ในปัจุบันทันด่วน แล้วภรรยาของเพื่อนคอย
เพื่อนอีกครั้งชั่วคราว และเมื่อแม่เพื่อนหล่อน
แต่งตัวเสร็จแล้ว วงก็เกิดยาวไปข้างหนึ่ง
ต้องแก้ไขหัวหน้า นายโชติปากเบากถามเพื่อน

ว่า “อย่างนี้เสมอหรือ ?” คุณเพื่อนก็ตอบ
อย่างภาคภูมิใจ “ก็เขาจบ ๘ โรงเรียน.....
นี่นา” นายโชติจึงแน่ใจว่า ภรรยาคน น. &
ก็เห็น จะ เกิน กำดั่ง สามี คั้น ประกาศนียบัตร
วิสามัญไปด้วยซ้ำ

เพราะความชอบ “ชวง” ของนาย
โชติประการสุดท้ายนี้ นายโชติจึงได้แม่จวง
เป็นภรรยา — — —

(จากเรื่อง ๑/๕๐๐ ในหนังสือเรื่อง
“บุษบาบรรณ” หน้า ๔๒๑-๔๒๗)

แม้ว่า “ดอกไม้สด” จะได้อ่างเงิน
จากการผลิตงานประพันธ์ชิ้นใหม่ ๆ ของเธอ
ออกเสนอแก่ผู้อ่านเป็นระยะเวลาร่วม ๑๐ ปี
เนื่องจากสุขภาพไม่เอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้นได้
ประชาชนผู้อ่านก็ยังคงชื่นชมยินดีที่จะอ่านบท
ประพันธ์งานเก่าของ “ดอกไม้สด” อยู่อย่าง
ไม่เสื่อมคลาย ดังนั้นงานประพันธ์ของเธอจึง
ได้รับการพิมพ์ครั้งแล้วครั้งเล่าจน ถึงทุกวันนี้
ถ้าจะลองคิดกันดูว่า เหตุไรเรื่องของ “ดอก
ไม้สด” จึงยังคงอยู่ในความรู้จักนึกคิดของผู้
อ่านอยู่เสมอไม่ว่า การ อ่าน นั้น จะ เป็น การ
อ่านครั้งที่ ๔ หรือที่ ๕ คงจะเป็นเพราะว่า

“ดอกไม้มัด” ได้พยายามที่จะปรับปรุงตัวเรื่อย
ววน มัน เริ่ม ให้ครบถ้วนทุกเรื่องดังใน
หนังสือของเข เพื่อให้อ่านได้เลือกตามร
ตามใจชอบมีค้องฝึใจ เช่นดมมูคิว
อ่านคนหนึ่งได้หยิบเรื่อง “ผู้ดี” มาอ่าน
มีอยู่ในวัยรุ่นสาว ความรู้สึกที่ยังคงค้างอยู่
ในจิตใจเมื่อได้อ่านจบแล้ว มักจะเป็นใน
กำหนดว่าฟังว่า เหตุใดหนอตนจึงจะได้มี
โชคโอกาสดำรงตำแหน่งเป็นนางเอกทั้งดงาม
เก่งกล้าและเป็นผู้ดีระแค้นเองเช่น “วิมด”
ได้บ้าง มีหน้าซำยังจะปลดปล่อยใจผ่นหวานและ
คณิงหาพระเอกผู้สูงศักดิ์ มั่งคั่ง และเป็นผู้ดี
เยี่ยง “พระยาพุทธ” อยู่นานวัน
แม่ตัวน้อยผู้มาหยิบเรื่อง “ผู้ดี”
อ่านเป็นครั้งที่ ๒ เมื่อเธออย่างเข้าด้วยผู้ใหญ่
เธอจะเริ่มมองเห็นว่า นอกจากจะได้รับความ
เพลิดเพลินสนุกสนานเช่นเดียวกับเมื่อ อ่านครั้ง
แรกแล้ว ยังจะเกิดความเพลิดเพลินซาบซึ้ง
ในความพรรณนาอันละเอียดและถาวรบรร
ยายที่ชวนให้มองเห็นภาพพจน์ อีกทั้งสอด
แทรกถึงอันควรรู้ เช่น การบรรยายในเรื่อง
การจัดเตรียมศพท่านเจ้าคุณอมรรตน์เป็นต้น

และเมื่อจบแล้วเกิดความรู้สึกว่า “อยาก
เป็นผู้ดีจริง”

เมื่อผู้อ่านคนเดียวก่น หยิบเรื่อง “ผู้ดี”
ขึ้นมาอ่านอีกเป็นครั้งที่ ๓ อาจจะได้รับความคิด
ใหม่ในแง่ของครูหรือของผู้ปกครองขึ้นมา
ว่า “ดอกไม้มัด” นั้นนับว่าเป็นนักจิตวิทยา
ชั้นเอกผู้หนึ่ง ที่เข้าใจจิตวิทยาของเด็กวัยรุ่น
เป็นอย่างดี ซึ่งทางให้ผู้ใหญ่ที่มเด็กวัยรุ่นอยู่
ในปกครองได้มองเห็นวิธีที่จะเข้าถึงจิตใจของ
เด็กวัยรุ่นอย่างละมุนละม่อม โดยผู้แต่งได้
ยกหน้าที่การแต่งในด้านนี้ให้แก่ “คุณแต่”
ผู้สามารถเลี้ยงดูกลมเกลียว “วิมด” ผู้เป็น
เด็กฉลาดที่มพยศให้เป็น กุศโลบายผู้งาม พร้อม
ได้ในที่สุด

ต่อมาอีกหลาย ๆ ปี ผู้อ่านคนเดียวก่น
หยิบ “ผู้ดี” ขึ้นมาอ่านอีกเมื่ออยู่
ว่าง ๆ ก็ยังคงรู้สึกได้ว่าได้รับรสเข้มข้นเช่นเคย
และเนื่องจากความที่ได้เคยอ่านหนังสือมามาก
หลายอย่างหลายประเภท ช่วยให้เกิดความ
ชัดเจนและมีวิญญานในการ อ่าน ที่ แยก คาย
เข้าหลักเหตุผลจึงยังเพิ่มความสนุกมากขึ้นใน
การที่จะติดตามวิถีการวางแนวชีวิต ตัวละคร

ของผู้ประพันธ์และอาจพอใจที่ผู้ประพันธ์
ยังได้ปล่อยอะไร ๆ เหลือไว้ให้ผู้อ่านได้มี
โอกาสลองชมดราม่าของ เรื่องเองได้บ้าง โดย
ผู้ประพันธ์ไม่ ควบคุม ชีวิต ของพระยาพลวัติ
และวิมลให้มาบรรจบกันด้วยเอง

แม้จะได้อ่านเรื่อง “ผู้ดี” มาหลาย
ครั้งหลายครา จนเกิดความรู้จักเข้าใจซาบซึ้ง
ทะลุปรุโปร่งหมดแล้วก็ตาม แต่ในขณะที่
เวลาผ่านไป ผู้อ่านคนนั้นก็อดที่จะหยิบเรื่อง
“ผู้ดี” มาอ่านอีกบ้างไม่ได้ เหมือนดังหนึ่ง
มิตรสหายที่รักใคร่และจากกันไปนานปี เมื่อ
ระลึกถึงก็ต้องเยี่ยมเยียนพบปะเพื่อสนทนาหา
ความเพติดเพติดและรื่นรมย์ใจ และทุกครั้ง
ที่ได้พบกันอีกผู้อ่านนั้นก็ไม่เคยผิดหวัง “ผู้ดี”
ยังคงเป็น “ผู้ดี” อยู่ตลอดกาล

ตัวอย่างที่ยกมากล่าวนี้ คงพอจะเป็น
เครื่องสนับสนุน “ความยั่งยืน” ของงาน
ของ “ดอกไม้สด” ได้ประการหนึ่ง นอก
จากในเรื่องเดียวที่ผู้อ่านจะได้รับหลายรสแล้ว
ถ้าหากท่านผู้ใดมีเรื่องของ “ดอกไม้สด”
อยู่ครบชุด เมื่ออ่านจบแต่ละเล่มแล้ว ก็จะได้
ได้รับความ ทั้ง และ ความซาบ ซึ้งไปโน แนว

ต่าง ๆ กัน

เมื่อใดเกิดความรู้สึกตึงต้ายยุ่งเหยิงเพราะ
ความเป็นไปของโลก ลองหยิบ “นี้แหละโลก”
ขึ้นมาอ่าน บางทีจะช่วยดับความรู้สึกร้อนรุ่มให้
บันเทิงใจได้ และเคยอาจเกิดความปลงตกใน
ชีวิต ช่วยให้การมีชีวิตอยู่ในสถานปรมาณได้

หรือถ้าอยากหัวร่อ ไม่มีใครเคยที่จะ
ใจแข็งทนทานต่อเสียง “ฮึ ฮึ ฮึ ๆ ๆ ๆ”
ของประติภา ในเรื่อง “หนึ่งในร้อย” ได้
“ดอกไม้สด” มีความเข้าใจในจุดแห่ง
อารมณ์ขันของมนุษย์เราได้เป็นอย่างดี จึง
สร้างบุคลิกเช่น ประติภา หลวงศักดิ์ ๆ
ไว้เป็นยาอายุวัฒนะแก่ผู้อ่าน และในขณะ
เดียวกับที่ผู้อ่านดำรงตัวราวกับ “ฮึ ๆ ๆ”
ของประติภา ก็ยอมอดที่จะระทดระท้อใจ
กับชีวิตอันชวน สงสัย ชวน เคารพ ของ พระ-
อรรณพด้วย เสียมิได้ และแล้วยังจะเคย
เกิดทั้งความทั้งและความนิยมในการตัดสินใจ
เลือกคู่ของอนงค์ หญิงสาวที่ดูเป็นคนสมัย
ใหม่ โดดโผนในสายตาของบุคคลทั่ว ๆ ไป
โดยเฉพาะท่านแม่ที่ถูกละทิ้งของ คนมาติหน้า
ตามหลังอนงค์อยู่

หากจะกล่าวหาว่า “ดอกไม้อัด” เป็น
 หนึ่งที่มีความคิดก้าวหน้าในยุคของเธอ
 มาจากตัวได้ ในสมัยเมื่อ ๓๐ ปีมา
 อาชีพซึ่งเป็นที่ยอมรับกันเป็นที่
 อาชีพเป็นข้าราชการ “ดอกไม้อัด”
 จะแนะนำและกระตุ้นให้คนไทยได้รู้ดีว่า
 น ซึ่งนำพิสมัยไม่น้อยไปกว่าอาชีพ
 ารก็ยังมิ จงได้กำหนดให้ “รัตน์”
 ชายชาตรีในเรื่อง “ดามชาย” เล็ก
 ้นพ่อค้า ให้ “บันดือ” พระเอก
 ปรียวของเรื่อง “นันทวัน” นิยมการ
 และให้ “ฉวี” นางเอกในเรื่อง
 เน็ดซ้อนเรื่องจริง” เจาะจงเลือกคุ
 ้นชายที่สร้างตนเองด้วยดำแข็ง ด้วย
 ฟูไร่สวนของท้องถิ่นเมืองไทยให้เกิด
 รั้นแก่ชาวไทยเอง เป็นต้น
 ังนั้น ถ้าจะกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่า
 ไม้อัด” สามารถฝากฝังนามปากกา

ของเธอไว้ใน ความทรงจำของผู้อ่านโดยไม่
 ดบเดือนไปก็คงจะเนื่องด้วย ความเป็นนัก
 จิตวิทยา นักธรรมะ นักสังคมวิทยา ฯลฯ
 และประการสำคัญที่สุดก็คือ เธอต้องการจะ
 เป็น “นักประพันธ์” โดยแท้ จึงได้สร้าง
 ตัวละครของเธอให้มีชีวิตเช่นชีวิตจริงของตัว
 ละครแห่งเวทีโลกอันกว้างใหญ่นี้ และสร้าง
 ้นด้วยความคำนึงรับผิดชอบในวาทาใจและ
 การกระทำแห่งตัวละครนั้น ๆ ของเธอ และ
 ต้อง การ จะฝาก งาน ประพันธ์ ทุกชิ้น ไว้เป็น
 บรรณาการจากใจจริงของเธอแด่ผู้อ่าน ฉะนั้น
 จึงมิยอมปล่อยให้ตัวอักษร แห่งงานประพันธ์
 ที่เธอจารึกไว้แล้วนั้นผ่านสายตาผู้อ่านไปแต่
 เพียงฉาบเฉย หากต้องการจะปล่อยให้ตัว
 อักษรนั้นให้ฝังอยู่ในความนึกคิดและค่อยเวียน
 กลับมาให้ความสว่างในมโนคติของผู้อ่านเป็น
 ครั้งคราวดังดวงจันทร์ที่ให้เห็นแว่นนวลตาแก่
 ชาวโลกในคืนวันเพ็ญฉะนั้น.

พระเจ้าจอห์นกับพระสังฆราช

โดย อ. บุษปะเกศ

—๑—

ครึ่งหนึ่งประเทศอังกฤษ มีกษัตริย์ทรงพระนามว่าพระเจ้าจอห์น พระองค์เป็นพระราชที่ร้ายกาจที่สุดเท่าที่ประเทศอังกฤษเคยมี เพราะพระองค์ทั้งโหดร้าย และทารุณต่อราษฎร ทรงกระทำการใดก็ตามตามความพอใจของพระองค์เสมอ ส่วนผู้อื่นจะเสียหาย อย่างไรนั้น พระองค์มิได้คำนึงถึง

สมัยนั้นที่ในเมืองแคนเทอร์เบอรี มีพระสังฆราชมีนามว่าอาร์ชบิชอปแห่งแคนเทอร์เบอรี ซึ่งมักอยู่เป็นตึกใหญ่สง่างาม ตึกนี้เรียกว่า แอเนบีย์ ณ ตึกนั้นมีพวกผู้ติดตามรับประทานเลี้ยงอาหารกับพระสังฆราชวัน ละหนึ่งร้อย คน ทุก ๆ วันเสมอ นอกจากพวกผู้ติดตามแล้วยังมีพวกอื่นด้วย ทักดาหาญ ส่วนเด็กกำพร้าด้วย ๆ มีธรรมาของค่าประดับแพรพรรณมานั่ง คอยอยู่ที่โต๊ะ อีกวันจะทำสิบคน

ความประพฤติของพระสังฆราชองค์นี้ พระเจ้าจอห์น ทรงทราบ เข้าก็ ไม่ พอ พระทัย จึงดำริ จะ บังคับ ให้เลิก ประพฤติ เช่นนั้น เดียว พระองค์จึงส่งคนไปควมพระสังฆราชมาเฝ้า

เมื่อพระสังฆราชมาถึงแล้ว พระเจ้าจอห์นก็ตรัสปราศรัยขึ้นว่า “เออ, ท่านสังฆราชผู้ประเสริฐ ข้าพเจ้าได้ยินข่าวว่าท่านจัดให้มีการเลี้ยงดูกัน ณ ที่บ้านดั่งกล่าวที่ข้าพเจ้าเคยทำมาที่เดียว ข้าพเจ้าอยากทราบว่าจะเหตุใดท่านจึงบังอาจทำเช่นนั้น? ท่านไม่รู้ดอกหรือว่าในแผ่นดินนี้ ไม่ควร มี คนหนึ่ง คนใดที่ดำรงชีวิตอย่างสุขสมบูรณ์ ยิ่งกว่าพระราชา? ข้าพเจ้าจึงขอบอกท่านเสียในบัดนี้ว่า จะมีผู้ใดที่มีความเป็นอยู่ดียิ่งกว่าข้าพเจ้านั้นไม่ได้”

“โอ มหาบพิตร” พระสังฆราชทูลตอบ “ถึงแม้ข้าท้ามามีความเป็นอยู่ดั่ง มหาบพิตร

เร่ดี แต่อาตมาก็มิได้ใช้ทรัพย์สินของผู้ใดให้
ลงเปลือง นอกจากเท่าที่เป็นส่วนของ
อาตมาเองเท่านั้น อาตมาคิดว่ามหาพิตร
จะไม่ทรงเข้าพระทัยไปในทางไม่ดี ในการ
อาตมาหาความดำริญาณให้แก่เพื่อนฝูง และ
ศิวิลที่กล้าหาญทั้งหลาย มิใช่หรือ ขอ
ถวายพระพร ”

“คิดไม่ดีต่อท่านนะหรือ ท่านตั้งมราช”
พระเจ้าจอห์นครัดท่านองเยาะเย้ย “ข้าพเจ้า
จะไม่คิดไปในทางไม่ดีได้อย่างไร ในเมื่อทุก
สิ่งทุกอย่างในราชอาณาจักร อันกว้างใหญ่
เป็นสิทธิ์ของข้าพเจ้าทั้งนั้น ก็การที่ท่าน
ตั้งมราชทำให้ ข้าพเจ้า ต้อง อับอายขายหน้า
เพราะท่านมีความเป็นอยู่วิเศษยิ่งกว่าข้าพเจ้า
นั้นนะ ทำไมท่านจึงกล้าทำละพระคุณเจ้า
ใครๆ เขาก็ย่อมคิดกันว่า ท่านตั้งมราชกำลัง
พยายามจะชิงตัวขึ้นเป็นพระราชาแทนตำแหน่ง
ของข้าพเจ้าทั้งนั้น ”

“โอ, หามิได้เลย, มหาพิตรอย่าทรง
ตำหนิเช่นนั้น เพราะอาตมาภาพ...”

พระตั้งมราชมีทันทูตจบ พระเจ้าจอห์น
ก็ทรงขจัดขึ้นเล็กน้อยก่อนว่า

“ไม่ต้องพูดอะไรกันอีกแล้ว ท่านตั้งม-
ราช ความคิดของท่านนั้นมันเห็นเด่นชัดอยู่
แล้ว ถ้าหากว่าท่านไม่สามารถตอบปัญหา
ที่ข้าพเจ้าตั้งขึ้นตามข้อนี้แล้ว ศักระของท่าน
จะต้องหลุดจากบ่า และบรรดาทรัพย์สมบัติ
ทั้งหลายของท่านนั้นจะ ต้อง ตก เป็น สิทธิ์ของ
ข้าพเจ้าหมดสิ้น ”

พระตั้งมราชเห็นอกภาพแตก ทูลอ่อยๆ ว่า

“อาตมาจะพยายามตอบปัญหาทั้งตาม
นั้น ขอถวายพระพร ”

“ดีแล้ว” พระราชาซึ่งแม้แต่พระตั้งม
องค์เจ้าก็ไม่มีวันที่จะรังแก คำว่า “ณ ที่นี้
ในขณะที่มุ่งกู่ทองครอบงำบนกระบาศของ
ข้าพเจ้า ท่านตั้งมราชต้องบอกมาให้ได้ภายใน
หนึ่งวันว่า หนึ่งข้าพเจ้าจะมีชีวิตอยู่ไปอีก
นานเท่าใด ข้อสอง ท่านต้องตอบให้ได้ว่า
ข้าพเจ้าจะขึ้นมาไปรอบโลกได้ภายในเวลานาน
เท่าใด และข้อสุดท้าย ท่านต้องบอกให้ถูก
ว่าขณะนั้นข้าพเจ้ากำลังนึกอะไรอยู่ ”

“โอ มหาพิตร” พระตั้งมราชผู้มั่ง
คั่งร่ำรวย เหมือนคน ดิ้น แล้ว จากความหวัง
“ปัญหาทั้งสามข้อนี้ยากลำบากเหลือยิ่งนัก จะ
ให้อาตมาตอบในเวลาอันใดอย่างไรเล่า ถ้า

มหาบพิตรจะผ่อนเวลาให้ข้าพเจ้านักดึกดอง
ตีปด้าห์แล้ว อาตมาก็จะหาคำตอบอย่างดีที่สุด
สุดมาถวายให้ทรงทราบได้ทีเดียว ขอเจริญ
พร ”

“ เข้าต้องอาทิตยก็ได้อีก แต่ท่านสังฆราช
อย่าลืมนะว่าถ้าท่านตอบไม่ได้หรือไม่มาตอบ
ภายในกำหนดนั้น ท่านสังฆราชจะต้องสูญเสีย
เกียรติยศ และที่ดินทั้งหมดของพระคุณเจ้า
ก็จะต้องตกมาเป็นของข้าพเจ้าด้วย ”

ท่านสังฆราชถวายพระพรลาออกไปด้วย
ความรู้ดีเป็นทุกขหนัก และมีความเกรง
กลัวพระราชอาญาเป็นอย่างยิ่ง สถานที่แห่ง
แรกซึ่งท่านสังฆราชไปหาคำตอบก็คือ มหา
วิทยาลัยออกซฟอร์ด ซึ่งขณะนั้นยังเป็นโรง
เรียนใหญ่อยู่ ท่านต้องการไปหาครูว่าจะมี
คำสอนจารย์คนใดคนหนึ่ง ซึ่งจะฉลาดพอ
ที่จะช่วยเปิดองทุกขของท่านได้บ้าง แต่
คำสอนจารย์คนไหนก็คนนั้น เมื่อถูกท่าน
สังฆราชถาม ก็ได้แต่เดินศีรษะ เพราะว่า
ปัญหาของพระราชอาจอห์นนั้น หาได้ มี อยู่ใน
ตำราเล่มหนึ่งเล่มใดไม่

เมื่อที่ออกซฟอร์ดไม่ได้ผลแล้ว ท่าน
สังฆราช ก็ เดินทางไป ยัง มหาวิทยาลัย เคม-

บริดจ์บ้าง แต่ ณ โรงเรียนใหญ่แห่งนี้ก็ไม่มี
ครูคนใดช่วยตอบให้พระสังฆราชได้ พ้นจาก
โรงเรียนใหญ่ ทั้งสองนัก ไม่มี ที่อื่น อีกแล้ว
สำหรับประเทศอังกฤษสมัยนั้น ในที่สุดท่าน
สังฆราชก็ต้องเดินทางกลับวัดด้วยความเศร้า
โศกแสนสาหัส เพื่อว่าตาเพื่อนฝูงและมีตร
สหายทั้งหลาย ด้วยบัดนี้เวลาเหลืออยู่ไม่
ถึงหนึ่งตีปด้าห์แล้ว

-๒-

ในขณะที่ท่านสังฆราชนั่งม้าไปตามทาง
เดินแคบ ๆ เพื่อเข้าสู่คูหาสันนิบาตของ
ท่านนั้น ท่านบังเอิญได้พบชายเฒ่าแก่คน
หนึ่งเข้า เขากำลังจะออกไปที่ทุ่งนา

“ โอพระคุณเจ้า เกิดดำใจจริงที่ได้เห็น
พระคุณเจ้ากลับมาครั้งนี้ ” คนเฒ่าแก่ร้อง
ทัก “ พระคุณเจ้ามีข่าวอะไรจากพระราชมา
ฝากพวกเราได้บ้างไมทราบ ”

“ ข่าวร้าย, ข่าวร้ายมากเสียแถมเลย ”
สังฆราชตอบ แล้วก็เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมด
ให้คนเฒ่าแก่ฟัง

“ โอไม่เป็นไร พระคุณเจ้าสบายใจได้
แล้วในบัดนี้ ” ชายเฒ่าแก่พูดอย่างมั่นใจ
“ พระคุณเคยได้ยินมาบ้างมิใช่หรือว่าคนโง่เง่า

วารสารห้องสมุด

สอน นักปราชญ์ให้เกิด มีปัญญาได้ ?
คิดว่า เกตุอันแหะจะช่วยเปิดทองทุกข์
ระคุณได้”

“หา ! แกะหรือจะช่วยฉันได้” ท่าน
ราชว่องเกือบเป็นเสียงตะโกน “ไหน
ได้อย่างไร บอกมาเถิด”

“ได้แน่เชียวพระคุณ” ชายเฒ่าแก่
นั้นนค “พระคุณก็ทราบอยู่แล้วว่า
ๆ ไซ้ก็ว่าเกตุมีรูปร่างมองดูคล้ายพระ
มาก จนกระทั่งบางครั้งยังมีคนทักเกตุ
เพราะคิดว่าเป็นพระคุณไป เพราะฉะนั้น
คุณจงเอาเสื้อคลุมดำหีบดังพระราชของ
ม้าของพระคุณมาให้เกตุยืมแต่ง กับให้
านุศิษย์ติดตามไปข้างพอสมควร เกตุ
ไปกรุงลอนดอน เข้าเฝ้าพระราชอาเอง ถ้า
มีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้น พระคุณก็รอด
ถ้ามี อย่างน้อยเกตุก็ได้ตายในตำแหน่ง
งพระคุณเจ้า”

พระดังมราชตอบว่า

“เจ้าเป็นคนเฒ่าแก่ที่ประเสริฐสุด
ยว, ข้าขอบใจเจ้า, เจ้าเป็นผู้มีใจเมตตา
รณามาก ข้าเต็มใจให้เจ้าลองพยายามทำ

ตามแผนการของเจ้าได้ แต่ถ้าหากว่ามีสิ่งชั่ว
ร้ายที่ลุดบังเกิดขึ้น เจ้าไม่ต้องตายแทนข้า
ดอก ข้าจะตายของข้าเอง”

ดังนั้นชายเฒ่าแก่ก็จัดแจงเตรียมการ
ในทันทีนั้น เขาแต่งกายด้วยความระมัดระวัง
มาก โดยเอาเสื้อคลุมของพระดังมราชคลุม
ทับเสื้อของเขาคั่นหนึ่ง แล้วยืมหมวกกับ
ไม้เท้าทองของพระดังมราชมาใช้ เมื่อเสร็จ
แล้ว ใคร ๆ ในโลกก็มองดูไม่รู้ว้า เขาไม่
ใช่เป็นคนดำคัณ เขาชนชมา มีถานุศิษย์ติด
ตามเป็นขบวน ออกเดินทางไปสู่กรุง
ลอนดอน

แน่ละ พระเจ้าแผ่นดินก็ไม่รู้จักเขา พอ
เห็นเข้า พระเจ้าจอห์นก็ตรัสทัก

“ขออ้อนรับ, ท่านดังมราช เป็นการ
ดีแล้วที่พระคุณเจ้ากลับมา แต่ขอให้รู้ใน
ทันทีนั้นว่า ถ้าพระคุณท่านตอบปัญหาของ
ข้าพเจ้าไม่ได้ พระคุณเจ้าจะต้องเสียหัว”

“อาตมาภาพพร้อมแล้วที่จะตอบปัญหา
นั้น มหาบพิตร” ชายเฒ่าแก่กล่าวอย่าง
สงบสุมสุมณะดาราบุ

“จริง ๆ เอะ ! ได้แน่ะ !” พระราชา

ดั้มกับซ่มขวัญ แล้วทรงพระสรวดเย้ยในที
“เฮอะ คอบปัญหาค้อแรกมาว่า ข้าพเจ้า
จะมีชีวิตอยู่นานเท่าไร? พระคุณเจ้าจะตอบ
กว้างๆ ไม่ได้ละ ต้องตอบว่าวันไหนได้แน่
จงไปที่เดียว”

“เจริญพร พระองค์จะมีพระชนม์อยู่
จนกระทั่งถึงวันที่พระองค์สิ้นพระชนม์, และ
ไม่พ้นกำหนดนั้นไปแม้แต่วันหนึ่ง และพระ
องค์จะถึงการมรณะแน่แท้ในขณะที่พระองค์
อยู่พระองค์ใดบ้างที่มรณะเป็นครั้งสุดท้าย, ไม่
ก่อนนั้นแม้แต่วันหนึ่ง” ชายเดียงเกาะ
คอบดวงหน้าคาเดย เหมือนดังฆราวาสจริงๆ

พระราชาทรงพระสรวดกัก

“ฉลาดมากพระคุณเจ้า, ฉลาดมาก
ข้าพเจ้าเห็นด้วย เขาเป็นอันว่า เสร็จไปข้อ
หนึ่งละ ข้าพเจ้ายอมรับว่า คำตอบของ
พระคุณเจ้าถูกต้อง เอาที่ปัญหาสองเถ่า
ตอบข้าพเจ้ามาซิว่า ข้าพเจ้าจะขีม้าไปรอบ
โลกได้ในเวลานานกี่มากน้อย”

“มหาบพิตรต้องขึ้นไปถึงพระอาทิตย์”
ชายเดียงเกาะตอบ “และทรงม้าไปพร้อมกับ
พระอาทิตย์นั้น จนกระทั่งพระอาทิตย์โผล่ขึ้น
มาในเช้าวันรุ่งขึ้น เมื่อพระองค์ทำได้ดังนี้

มหาบพิตรก็จะทรงทราบได้ว่า - มหาบพิตร
ทรงม้ารอบโลกได้ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง”

พระราชาทรงพระสรวดอีกครั้ง “จริง
จริงของพระคุณ ข้าพเจ้าไม่เคยคิดดังนี้เลย
พระคุณเจ้าไม่ใช่แต่มีปฏิภาณดีเท่านั้น แต่
ยังฉลาดด้วย เขาเป็นอันว่าเราให้ปัญหานี้
ผ่านไปอีกข้อหนึ่ง เฮอะนั่นมาถึงปัญหาที่
สาม ซึ่งเป็นปัญหาสุดท้าย พระคุณเจ้าจะ
ตายหรือไม่ก็อยู่ที่ปัญหานี้ ขอถามว่า เวลา
สี่ชั่วโมงนั้นกว่าอะไร?”

แต่ปัญหาที่ พระราชา หมายถึงนั้นพระ
หัตถ์ว่าจะทำให้พระสังฆราชต้องถึงกับจำนน
ด้วยเถื่อนนั้น ชายเดียงเกาะกลับทูลตอบว่า
“ปัญหาน่ายที่ตลกกว่าทุกข้อเทียบมหาบพิตร
พระองค์ก็ทรงคิดว่า อาตมาภาพเป็นพระ
สังฆราชแห่งเมืองแคนเทอร์เบอรีนะซี จริง
หรือไม่เถ่า เจริญพร แต่แท้จริงนั้น ข้าพเจ้า
ขอทูลพระองค์ตามความเป็นจริงว่า ข้าพเจ้า
เป็นเพียงคนเดียงเกาะจน ๆ คนหนึ่งของท่าน
สังฆราชเท่านั้น ข้าพเจ้ามาทูลเพื่อทูลขอ
พระราชทานอภัยโทษให้แก่ท่านสังฆราช และ
ให้ข้าพเจ้าเองด้วย”

แล้วในทันทีนั้น เขาก็ถอดเสื้อคลุมของ

วารสารห้องสมุด

พระราชโอรสองค์หนึ่ง
พระเจ้าแผ่นดินทรงพระศรวดก้องท้อ
งอยู่เป็นเวลานาน แล้วดำรัสว่า “เจ้า
กตฤตที่สุด ข้าขอแต่งตั้งให้เจ้าเป็น
พระราชแห่งแคนเทอร์เบอรีแทนตำแหน่ง
ของเจ้าที่เดียว”

“ขอเดชะ พระมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐ”
ยังเกรงร้องทูลด้วยความตกใจ “การ
เช่นพระดำรัสหาได้ไม่พระเจ้าข้า เพราะ

ว่าข้าพระองค์นี้ อ่านหนังสือก็ไม่ออก เขียน
ก็ไม่มีหนังสืออย่างเดียวกับพระเจ้าข้า”

“เอ็งค้มาก, ค้มาก เป็นอันว่าข้าจะให้
ของอื่นแทนเป็นค่าจ้างที่เอ็งทำคตฤตในครั้ง
นี้” พระราชารับสั่ง “ข้าจะให้เงินเอ็ง
สิบคาคะดีให้เรียนจนคตฤตชีวิตของเอ็ง เพื่อ
ว่าเมื่อเอ็งกลับไปบ้านเอ็งจะได้บอกกับดังพระราช
แก่ ๆ คนนั้นว่า เอ็งได้ขอพระราชทานอติ
ภาพจากพระเจ้าจอห์นมาให้แก่แล้ว”

(แปลจาก Fifty Famous Stories Retold by James Baldwin. The World
Co., Ltd. Shanghai 2 ed. 1927)

สำนักงานเนติบัณฑิตยสภาต้องการบรรณารักษ์

เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา ได้แจ้งมายังสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยว่า
ใครผู้สำเร็จหลักสูตรการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ข้าทำงาน ในหน้าที่ บรรณารักษ์ห้องสมุด กฎหมายของเนติบัณฑิตยสภาหนึ่ง ค้าแห่ง
เงินเดือน ๑๔๐ บาท ทั้งเงินเพิ่มรวม ๑,๐๕๐ บาท ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้—

๑. เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตหรือนิติศาสตร์บัณฑิต หรือเนติบัณฑิต หรือ
วิชาจากกฎหมายจากต่างประเทศหรือนักศึกษาในคณะนิติศาสตร์

๒. มีความรู้ภาษาอังกฤษดี

๓. อายุไม่เกิน ๓๐ ปี

ถ้าท่านผู้ใดสนใจ ขอเชิญไปติดต่อ นายไชยเจริญ ดันติศิริ

เลขาธิการเนติ

บัณฑิตยสภาโดยเร็วด้วย นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

บรรณารักษ์รำพึง

รณฺญจวน อินทรกำแหง

บางท่านกล่าวว่า ถ้าจิตใจของเรากำลัง
เปี่ยมอยู่ด้วยความปีติสุขแล้ว วันเวลาจะ
โอบน้อมผ่านไปโดยมิทันได้รู้สึก แต่จิตใจ
ของเราท่วมท้นไปด้วยความทุกข์ นาทีกี่จะ
กลายเป็นวัน วันก็จะกลายเป็นเดือน และ
เดือนก็จะกลายเป็นปี ส่วนตัวข้าพเจ้าเองนั้น
ไม่อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา
ราวสิบปี ข้าพเจ้าได้เฝ้าคอยนับวันเดือนปีให้
ล่วงไปโดยเร็ว หรือว่าวันเดือนปีได้ล่วง
ไปโดยมิทันรู้สึกตัวสักนิด แต่อาจกล่าวได้ด้วยความ
จริงใจว่า ระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา
เป็นระยะของชีวิตที่เต็มไปด้วยรสชาดอย่าง
ครบครันถ้วนทั่วทุกรส มีทั้ง เปรี้ยว หวาน
มัน เค็ม ขมขึ้น อย่างพร้อมมูล และข้าพ
เจ้าขอบันทึกไว้เสียในที่นี้ด้วยว่า ออกจะโชค
ดีอยู่ไม่น้อยที่ดูเหมือนข้าพเจ้าจะได้สัมผัสของ
ความหวานมันมากกว่ารสชาดที่ขมขึ้นคอ

งาน ของบรรณารักษ์ ตามหลักวิชา
บรรณารักษศาสตร์นั้น แม้จะไม่ใช่ศาสตร์
ที่ใหม่นักในปัจจุบันนี้ แต่ก็ยังไม่อาจกล่าว
ได้ว่าเป็นศาสตร์ที่รู้จักเข้าใจกันแพร่หลายโดย
ทั่วไป ยังมีคำถามอยู่บ่อยๆว่า วิชาบรรณา
รักษศาสตร์คืออะไร? ซึ่งถ้ามีโอกาสที่จะได้
ชี้แจง ข้าพเจ้ามักจะให้คำอธิบายง่ายๆ ตาม
ความเข้าใจของข้าพเจ้าเองว่า เป็นศาสตร์ที่
สอนและอบรมผู้ที่ศึกษาให้ได้เข้าใจถึงศิลป
ในอันที่จะรับใช้และให้ความสุขแก่บุคคลอื่น
ในทางสังคมปัญญาและจิตใจ มิใช่ด้วยการ
บังคับ แต่ด้วยการตระเตรียมตนเอง หนึ่งคือ
และวิสัยทัศน์อื่น ๆ ให้พร้อมที่จะ
แนะนำและหยิบยื่นเพื่อสนองความต้องการ
และความสนใจของผู้ต้องการ ใช้ให้ทันที่
เหมาะสมแก่ภาระแต่ละและโอกาส ในบรรดา
การตระเตรียมทั้งหลายนี้ การตระเตรียมตัว

เอง บรรณารักษ์เอง เป็นการ เตรียม ที่
สำคัญที่สุด เพราะงานด้านห้องสมุดนั้น
บรรณารักษ์เป็นบุคคลสำคัญ เป็นแม่กุญแจ
ที่จะไขประตูแห่งความดำริ้ง ในการดำเนิน
กิจการห้องสมุดให้ปรากฏผล ด้วยเหตุนี้
ในหลักสูตรวิชาบรรณารักษ์ คำศัพท์จึงไม่
เพียง แต่จะ สอนและ อบรม ฝึกฝนผู้ที่จะ เป็น
บรรณารักษ์ ให้เข้าใจ หลัก การและ เทคนิค
ของการจัดห้องสมุดเพื่องามตาและสะดวกแก่
การใช้ประโยชน์เท่านั้น แต่จะยังสอนและ
อบรมผู้ที่จะไปเป็นบรรณารักษ์ให้ได้เข้าใจ
ถึงหลักจิตวิทยาต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับธรรม
ชาติของมนุษย์ มนุษย์สัมพันธ์ วิธีแก้ไข
ปัญหาต่าง ๆ และเรื่องของหนังสืออย่าง
กว้างขวางอีกด้วย เพื่อที่ผู้ที่จะไปทำหน้าที่
บรรณารักษ์นั้นจะได้พร้อมที่จะทำหน้าที่เป็น
บรรณารักษ์บ้าง ครูบ้าง เพื่อนบ้าง และ
คนรับใช้บ้าง ตามแต่กาดะเทศะและโอกาส
อันควร

ด้วยเหตุนี้ ความชื่นชม ใจที่ เกิด ขึ้นแก่
ข้าพเจ้าในระยะ ๓-๔ ปี นี้นี้คือ ความรู้สึก
ที่ว่ายังมีบุคคลอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังเข้าใจว่า

หน้าที่ของบรรณารักษ์และหน้าที่ของคณายม
เฝ้าห้องนั้นมี ความคล้ายคลึงกันอยู่เป็นอันมาก
ฉะนั้นการที่จะ กำหนด ตัวบุคคล ผู้ทำ หน้าที่
บรรณารักษ์นั้น ดูเหมือนจะต้องการคุณ
สมบัติพิเศษอยู่ข้อเดียวคือ ให้เป็นบุคคลที่มี
ความห่วงหาแนสสมบัติสิ่งของที่อยู่ในความดูแล
เป็นอย่างดี ยิ่งไม่ให้มีการขยับเขยื้อน
เคลื่อนที่ไปที่ไหนเลยก็จะยิ่ง ได้รับคำชมเชย
มากขึ้น หรือมีฉนั้น อาจจะยอมยกห้อง
สมุดให้เป็นแหล่ง ฟานักพิศ ฝนแก่ บุคคลผู้มี
โรคาพยาธิเป็นเจ้าเรือน ซึ่งวิธีการคัดเลือก
ตัวบุคคล ผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ด้วยวิธีการ
ดังกล่าวแล้ว ดูเป็นที่น่าเศร้าสลดใจอย่างยิ่ง
เพราะเป็น การถ่วงและ ทอนความเจริญ ก้าว
หน้าในกิจการห้องสมุดของประเทศไทยอย่าง
ไม่มีปัญหา โดยเฉพาะในด้านห้องสมุด
โรงเรียน

เมื่อนักการศึกษามาพบกัน ข้าพเจ้ามัก
จะได้ยินคำกล่าวอยู่บ่อยครั้งว่า การศึกษา
แผนปัจจุบันนั้น จะต้องให้นักเรียนได้ค้นคว้า
หาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางออกไปจากที่
ได้รับจากครูในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิด

วิจารณ์ญาณ วัตถุแยกแยะเหตุผล มีความ
คิดริเริ่ม และรู้จักการแก้ปัญหา ซึ่งข้าพเจ้า
เข้าใจว่า แหล่งที่จะรวบรวมสรรพวิชาไว้ให้
นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ให้แตกฉานนั้นก็ควร
จะได้เป็นห้องสมุดของโรงเรียนนั่นเอง ข้าพ
เจ้าคิดว่าข้าพเจ้าคงจะไม่ผิด ถ้าจะกล่าวว่
การศึกษาแผนปัจจุบันย่อมจะไม่ได้ผลสมบูรณ์
เต็มที่เลย ถ้าขาดห้องสมุดของโรงเรียนที่ดี
และห้องสมุด โรงเรียน ที่ดีนั้นจะขาด บรรณา
รักษ์ประจำเสียไม่ได้ และบรรณารักษ์ของ
ห้องสมุด โรงเรียนที่ดี ย่อมจะมุ่งมั่นทำเต็มมือ
ตลอดวัน ไม่มีเวลาได้หยุดเลยเพราะต้องทำ
หน้าที่เป็นทั้งบรรณารักษ์ เป็นทั้งครู เป็นทั้ง
เพื่อน และเป็นทั้งคนรับใช้ดังกล่าวแล้ว
ฉะนั้น แม้บรรณารักษ์โรงเรียนผู้ใดจะมีคุณ
สมบัติเหมาะสมที่จะทำหน้าที่บรรณารักษ์ แต่
ถ้าหากต้องอ่อนแอด้วย หรือต้องอ่อน
แทนครูอื่นอีกด้วยแล้ว ก็เป็นการยากที่
บรรณารักษ์ผู้นั้น จะสามารถจัดบริการอันให้
ประโยชน์ แก่ทางการศึกษา ของ นักเรียน และ
การสอนของครูอย่างได้ผลดีได้ และจะ
เป็นที่น่าเสียดายสำหรับโรงเรียนและน่าเสียใจ
สำหรับครู ผู้ทำหน้าที่ บรรณา รักษ์ ผู้นั้น เป็น

อย่างยิ่ง ที่จะต้องกลายเป็นทั้งบรรณารักษ์ที่
ใช้ไม่ได้ และเป็นทั้งครูที่ไม่เป็นประโยชน์
อะไรแก่โรงเรียนเลย

ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงรสชาติชื่นชมคอมา
พอสมควรแล้ว ต่อไปนี้จะขอพูดถึงถึงอันที่
ให้เกิดรส เบี้ยว หวาน มัน เค็ม บ้าง ก็
การห้องสมุดในประเทศไทยของเรา ถ้าจะ
เปรียบเทียบกับ ประเทศที่เจริญแล้ว ในด้านนี้
เช่นประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา
เป็นต้น ก็ยังนับว่าด้อยกว่าและห่างไกลจาก
ประเทศทั้งดองนั้นเป็นอันมาก แต่ข้าพเจ้าคิด
ว่า การที่จะเปรียบเทียบความเจริญก้าวหน้า
หรือถอยหลังของเราอย่างที่จะไม่เป็นการบั่น
ทอนกำลังใจของเราจนเกินไปก็คือเปรียบเทียบกับ
ตัวของเราเอง เมื่อก่อนสงครามโลกครา
วที่แล้วถ้าใครจะมาพูดถึงประโยชน์ของการจัด
ห้องสมุดเพื่อการศึกษาในประเทศไทย ผู้ฟัง
ก็อาจรู้ดีว่าเป็นเรื่องซ้ำซ้อนเรื่องหนึ่ง เพราะ
ในสมัยนั้น ทั้งห้องสมุดที่เรามองเห็นก็คือ
ห้องอบ ๆ มีตู้ปิดใส่กุญแจเก็บไว้หลังตู้
เก่า ๆ เหลือง ๆ ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่
สองได้เสร็จสิ้นลง ดำเนินข่าวสารอเมริกา
ดำเนินงานแถลงข่าว อังกฤษได้มาเปิดบริการ

วารสารห้องสมุด

บรรณา

มีเอก

เป็นวิ

ศึกษา

และ

วิชา

ประ

เพ

แ

เพ

ว

แ

ค

ว

ในประเทศไทย แม้จะเป็นใน
ณาประเทศของเขา แต่ก็ได้นำ
ชาวไทยที่ใส่ใจหาความรู้พอเข้าใจ
ว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งที่ให้การ
แก่ตนเองได้ ถ้าหากว่าสนใจ
รอเมริกันดูเหมือนจะได้จัดบริการ
การศึกษาและให้ความรู้แพร่หลาย
ขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการกระตุ้นเร้า
ในเรื่อง ประโยชน์ของ ห้องสมุด

ราว พ.ศ. ๒๔๙๔ มุตนิธิฟูโตไรท์
อาจารย์ ชาว อเมริกัน มา สอน วิชา
Science เป็นวิชาพิเศษในตอนเช้า
นอกเวลาเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหา
ซึ่งในครั้งนั้นยังไม่มี การได้บัญญัติ
คำในภาษาไทยแต่อย่างไร นอก
นั้นว่า วิชาห้องสมุด ต่อมาภายหลัง
ราชบัณฑิตยสถานให้คำ แปลของ

Science ว่า “วิชาบรรณารักษ
ผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาวิชานี้ต้อง
มี ป.ม. เป็นอย่างต่ำ เมื่อเรียนจบ
เยยอกก็จะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่ง
ใจสมัคร เข้ารับ การ ศึกษาวิชา นี้เป็น

จำนวนมากพอควร นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่
เราเริ่มรู้จักกันว่า อันเรื่องห้องสมุดนั้นก็เป็น
วิชาที่เขาเหมือนกัน และจัดเป็นระยะที่เริ่ม
มีการไหวตัวทางด้านห้องสมุดขึ้นบ้างแล้ว

การให้ความรู้ทางด้านวิชาบรรณารักษ
ศาสตร์เริ่มทำกันเป็นลำดับขั้นและมีแบบแผน
ก็เมื่อจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้เปิดแผนก
บรรณารักษศาสตร์ขึ้น โดยให้เป็นแผนก
หนึ่งในคณะอักษรศาสตร์ เมื่อราว พ.ศ.
๒๔๙๘ เมื่อเริ่มเปิดครั้งแรก ผู้ที่จะเข้าศึกษา
ได้จะต้องมีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี ซึ่งเมื่อ
เรียนจบหลักสูตร ๓ ปีแล้ว จะได้รับ

อนุปริญญาวิชาบรรณารักษศาสตร์ กำหนด
อัตราเงินเพิ่มอีก ๓๐ บาท เนื่องจากการ
กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาค่อนข้าง
สูงมาก จึงมีจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาวิชา
ค่อนข้างน้อย อีกต้องมีต่อมาจึงยอมให้ผู้
ได้รับอนุปริญญาเช่นวุฒิ ป.ม. แล้ว เข้า
สอบเทียบปีสองของอักษรศาสตร์ ซึ่งถ้าสอบ
ผ่านก็จะได้รับอนุญาตให้เข้าศึกษาวิชานี้ได้แต่
จำนวนผู้เข้าศึกษาก็ยังคงอยู่ในจำนวนน้อยเช่น
เดิม ในปีปัจจุบันคณะอักษรศาสตร์จึงได้
กำหนดหลักสูตรให้บัณฑิตอักษรศาสตร์ปี ๓ ได้

มีโอกาสดำเนินการวิชาบรรณารักษศาสตร์
เป็นวิชาการได้ด้วย จึงมีจำนวนผู้เข้ารับการ
ศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้นพอสมควร

นอกจากการเคลื่อนไหวในการปลูกฝัง
และเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ในทาง
วิชาการแล้ว ยังได้มีสมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทยก่อตั้งขึ้นในราวปี พ.ศ. ๒๔๘๘
เพื่อเผยแพร่กิจการห้องสมุดให้กว้างขวางขึ้น
และเพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมบรรณารักษ
เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนฐานะของบรรณา
รักษให้มั่นคงขึ้นทุกทางที่จะทำได้ งานอัน
แสดงผลเด่นชัดในการปลูกฝังและเผยแพร่งาน
ด้านห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ก็คือ การอบรมบรรณารักษ์ทุกประเภท
ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีวาระวาระห้องสมุด
เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อเป็น
สารสื่อข่าวสารงานของบรรณารักษ์ และ แลก
เปลี่ยนความรู้ในทางวิชาการด้านบรรณารักษ
ศาสตร์

ถ้าเราจะลองนับเวลาที่กิจการด้านห้อง
สมุดเริ่มไหวคือนับเป็นครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน
นั้นอันเป็นที่สนใจของประชาชนชาวไทยเหมือน

จะร่วม ๓๐ ปีแล้ว ถ้าเป็นบุคคลก็เริ่มเข้าด้วย
แรกเริ่มกำลังนำรึกษาเอ็นดู แต่ดูเหมือนว่า
ค่อนข้างจะเป็นเคราะห์กรรมที่เด็กน้อยผู้นั้น

กำเนิดมาในครอบครัวที่ยากจนขัดสน จึงมิ
ได้รับการทำนุบำรุงอย่างถูกต้องเหมาะสม
เลยกลายเป็นเด็กที่ค่อนข้างแกรนและอด
แอด ฉะนั้น เมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าร่วม
งานส่งเสริมสุขภาพของเด็กแกรนขีโรคภัย
ในระยะเวลา ๓-๔ ปีนี้ จึงมีรสชาติอย่างย้ง
ดังก้าวแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้สัมผัสหวาน
มันอันน่าชื่นใจเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็น
ศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุดโรงเรียน เพราะ
นับเป็นอีกก้าวหนึ่งที่นำทั้งในงานด้านห้องสมุด
แต่แล้ว ข้าพเจ้าก็รู้สึกว้าวรสชาติหวานมัน
เปลี่ยนเป็นเปรี้ยวฝาดพอเมื่อปรากฏว่าห้อง
สมุดโรงเรียนที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปนิเทศนั้น
มีอยู่น้อยแห่งเหลือเกิน ชีวิตบรรณารักษ์ใน
ตอนนั้นจึงออกรสชาติขมขื่น เมื่อเราต้องเผชิญ
กับความล้มเหลวบ้าง ผิดหวังบ้าง และต้อง
คอยอุ้มชูอุปสรรคทางทมองเห็นและมองไม่เห็น
ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตเช่นนั้น เพื่อบรรณา
รักษ์ทุกคนคงได้ประสบเช่นเดียวกัน

1. อย่างไรก็ตาม ถ้าจะมีผู้ถามข้าพเจ้า
 2. กิจกรรมห้องสมุดของประเทศไทยเป็น
 3. บ้าง ? ก้าวหน้าขึ้นหรืออยู่ที่ ?
 4. ให้คำตอบได้ทันทีโดยมิต้องพัก หยุด
 5. ว่า งานของห้องสมุดของเมืองไทย
 6. เจริญเติบโต แม้จะช้า ๆ ไม่รวดเร็วดัง
 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030.

งานห้องสมุดก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้าไปได้
โดยรวดเร็วเท่าที่ควร

๒. ความเข้าใจ แม้ว่าบรรณารักษ์
จะเป็นแม่กุญแจที่จะดำเนินงานห้องสมุดให้ได้
ผล แต่ความเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องงาน
ด้านห้องสมุดของหัวหน้านางานแต่ละหน่วยมี
ความสำคัญอยู่เป็นอันมากในการที่จะช่วยผลักดัน
ให้งานด้านนี้ก้าวหน้าไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
เพราะถ้าหัวหน้านางานมีความเข้าใจในเรื่องนี้
เป็นอันดี หัวหน้านางานนั้นไม่เพียงแต่จะให้
กำลังใจแก่บรรณารักษ์เท่านั้น แต่จะให้
สถานที่ ให้เงิน ให้เวลา และให้ความ
สนับสนุนในทุกทางที่จะทำได้ ดังนั้น ข้าพเจ้า
คิดว่าเรื่องของความเข้าใจนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ
ที่สุดเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้าได้เคยพบหัวหน้านางาน
ที่สร้างบรรณารักษ์ที่ดีขึ้นก็มีเป็นจำนวนมาก
และในทำนองเดียวกัน ข้าพเจ้าก็ได้เคยพบ
หัวหน้านางานที่ บั่นทอนหัวใจของ บรรณารักษ์
ดี ๆ เสียยับเยินอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

ประโยชน์ของห้องสมุด

ที่ห้องสมุดประชาชนวัดสุทัศน์ มีสุภาพสตรีสูงอายุผู้หนึ่งมานั่งอ่านหนังสือ
เป็นประจำทุกวัน ปรากฏว่า บ้านอยู่ถึงสำเหร่ ที่ได้มาอ่านหนังสือทุกวันก็เพราะว่า
“มันอดคิดอะ เสียค่ารถบาทเดียว อยู่บ้านไม่มีอะไรทำ ก็ต้องเล่นไฟทุกวัน”
(ซึ่งคงจะทำให้สิ้นเปลืองกว่าเป็นอันมาก)

๓. ความร่วมมือในระหว่างบรรณา
รักษ์ ได้เคยมีคำกล่าวอยู่เสมอว่า ความ
สามัคคีคือกำลัง ข้าพเจ้าจึงคิดว่าความร่วมมือ
ร่วมใจและร่วมงานในระหว่างบรรณา
รักษ์ด้วยกันจะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้งานห้องสมุด
ปรากฏผลเด่นชัดเพื่อเรียกร้องความยอมรับ
นับถือจากบุคคลอื่นได้

ปี ๒๕๐๒ กำลังใกล้จะผ่านไปแล้วข้าพ
เจ้าจึงขอตั้งความปรารถนาไว้ว่า เมื่อเริ่มต้น
ศกใหม่ แสงสว่างแห่งงานของบรรณารักษ์
คงจะเจิดจ้าเจิดฉ้านขึ้น ความไม่เข้าใจทั้ง
หลายคงจะได้ผ่านพ้นไปพร้อมกับปีเก่า และ
รุ่งอรุณแห่งปีใหม่มักจะได้นำ ฐานะอันมั่นคง
มาสู่เพื่อนบรรณารักษ์ทั้งหลาย และข้าพเจ้า
ขออวยพรดังปีเก่า แต่เพื่อนบรรณารักษ์ทั้ง
หลายด้วยการส่งกำลังใจ เพื่อสนับสนุนใน
การปฏิบัติกิจการงานของท่านให้ออกกรวดหวาน
มันที่น่าชื่นใจตลอดไป

บรรณพิภพ

การผลิตหนังสือสำหรับเด็กและผู้ใหญ่
ให้อ่านหนังสือออกในระยะนี้ กำลัง
ยตัวออกไปมาก หรืออย่างน้อยก็กำลัง
ว่าจะขยายออกไปมาก เพราะได้มี
ใจในด้านน้อยๆ หลาย ท่าน ดังได้กล่าว
ไว้แล้ว ในวารสารห้องสมุดฉบับที่แล้ว

เมื่อวันเด็ก วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๒ น
คมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้จัดพิมพ์
งัดโฆษณาจัดวัน ๕ เด่ม เพื่อจำหน่ายใน
เด็ก ความจริงสังคมจะแจ่มก่งจะได้ แต่
ให้จำหน่าย เพื่อจะให้ใครซื้อเท็จจริงอัน
งว่า เด็กเป็นผู้ซื้อหนังสือเองหรือไม่ ถ้าหาก
เด็กมีเงินอยู่ในมือ และมีโอกาสจะซื้อของ
หลาย อย่าง ซึ่งมีผู้นำเสนอขายในวันเด็ก
ก็จะซื้อหนังสือ หรือซื้อของอื่น หนังสือ
๕๐ สตางค์ เงินจำนวนนี้เข้าใจกันว่า
ยตัวจนเฉลี่ย เป็นเงินในอัตราค่าชุดซึ่งเด็ก
ได้รับจากผู้ปกครอง

ผลที่ได้รับ จากการจำหน่ายหนังสือ
เด็ก ๆ ๕ เด่มนี้ ปรากฏว่าเป็นที่พึงใจมาก
จำนวนพิมพ์ทั้งหมดของหมื่นเด่ม เหลือ
จำหน่ายประมาณ ๕๐๐ เด่มเท่านั้น สยามคม
ได้นำหนังสือชุดนี้เสนอ ม.ค. ปิ่น มาลากุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่าน
รัฐมนตรีได้ทบทวนที่กแจ้งว่า “ชอบใจ อ่าน
แล้วด้วย ดี” กรมวิชาการ กระทรวงศึกษา
ธิการได้ขอลิขสิทธิ์เพื่อนำไปจัดพิมพ์เป็นหนังสือ
อ่านประกอบสำหรับเด็กชั้นประถม ทาง
สยามคมได้ติดต่อกับนางแม่นมมาต ชวลิต ผู้
แต่ง และเจ้าของลิขสิทธิ์ให้เป็นที่ยอมรับ
แล้ว

ต้นเดือนธันวาคมนี้ สยามคมได้จัดพิมพ์
หนังสือสำหรับเด็กเพิ่มเติมอีก ๕ เด่ม เพื่อ
จำหน่ายในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน และใน
วันปีใหม่ด้วย การซื้อหนังสือให้กันเป็นของ
ขวัญในโอกาสต่าง ๆ นั้น น่าจะสนับสนุนให้
ทำกันมาก ๆ เพราะประโยชน์แก่ผู้รับย่อมมี

บรรณ

มาก

จัด

มี

ด

จ

อ

ด

ป

ด

ทำหนังสือได้ดี ความพยายามผลิตหนังสือ
สำหรับเด็กอ่านนี้ ความจริงได้เคยมีผู้ทำกัน
มาแล้วในสมัยก่อน ๆ แต่ทำกันอยู่พักหนึ่ง
แล้วก็เลิกไป มาทำใหม่อีกพักหนึ่ง แล้วก็
เลิกกันไปอีก จะเป็นด้วยเหตุไรยังไม่เคย
สอบถามให้ทราบชัด

★ ★ ★

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา
ธิการคนปัจจุบันเป็นผู้ซึ่งสนับสนุนการ
การอ่านของเด็ก และการผลิตหนังสือ
สำหรับเด็กอยู่เป็นอันมาก ในวันเด็ก
ปี ๒๕๐๓ นี้ ท่านใครจะให้มีการผลิต
หนังสือสำหรับเด็กออกมาถึง ๑๐๐ เรื่อง
การผลิตนี้ จะได้รับความร่วมมือจาก
ประธานกรรมการจัดงานวันเด็ก คือ
ท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การเงิน
ก็คงจะได้จากคุรุสภา

★ ★ ★

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ คณะ
อนุกรรมการจัดทำหนังสือดำริบรรจุไว้ ซึ่ง
มีคุณหญิงคชฉัตร มาลากุล เป็นประธาน ได้
ประชุมกันเป็นครั้งที่ ๕ ในครั้งนั้น หม่อมคชฉัตร

รพีพร เจ้าของและอาจารย์ใหญ่โรงเรียน
มประสงค์ได้รับเชิญมาร่วมด้วย หม่อมคุษฎี
ได้เป็นผู้ซึ่งสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก
และได้พยายามรวบรวมหนังสือต่างๆ ในสมัย
เอนๆ ซึ่งเห็นว่าเหมาะแก่เด็กและได้ทดลอง

ให้เด็กนักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนของ
ขออ่านแล้ว หนังสือที่หม่อมคุษฎี เห็นว่า
ควรจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ มีเรื่องพระมหาดไทย
ของคุณสุพรรณ บทเห่กล่อม พงศาวดารจีน
บางเรื่องเป็นต้น ที่ประชุมได้ลงมติเห็นด้วย

ในการเขียนเรื่องสำหรับผู้เริ่มนั้น ที่
ประชุมได้เห็นด้วยกับหม่อมคุษฎีว่า ควรจะ
ขอความร่วมมือจากนักประพันธ์ชื่อเสียง
เช่น นางศุภร บุนนาค ม.จ. หญิงวิภาวดี
รังสิต ซึ่งเคยทรงแปลเรื่องสำหรับเด็ก การ
ร่วมมือของท่านเหล่านี้ คงจะทำให้การผลิต
หนังสือสำหรับเด็กของราชยาศัยออกไปได้
มาก

หนังสือเล่มแรกซึ่ง คณะอนุกรรม
การชุดนี้ จัดพิมพ์ในปีนั้นคือ ภาพจิตรกรรม
ประวัติศาสตร์ไทย (นายเหม เวชกรผู้เขียน
ภาพ, กาญจนาภรณ์ผู้แต่งเรื่อง "นิทานคติ

ธรรม" (นายแปลก สันวิรัตน์ ผู้เขียนเรื่อง,
นายฉันท์ สุวรรณบุญ ผู้เขียนภาพ) และ
ทิพยา-เยาว์ (น.ส. รัญจวน อินทรกำแหง
ผู้เขียนเรื่อง นายฉันท์ สุวรรณบุญ ผู้เขียน
ภาพ)

คุณหญิงคุษฎี ประธานคณะอนุกรรม
การได้แจ้งต่อที่ประชุมอีกด้วยว่า บางท้องที่
การบริหารวิเทศกิจของสหรัฐอเมริกา อาจ
จะให้เงินช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ก็ได้

ทางด้านคณะอนุกรรมการคัดเลือกหนังสือ
สำหรับเด็กรับเขวชน ของสมาคมภาษาและ
หนังสือ ก็ได้มีการเคลื่อนไหวคืบหน้าไป
เหมือนกัน คณะอนุกรรมการได้มีการประชุม
กันเมื่อวันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๒
พิจารณาหนังสือต่างๆ ซึ่งกรรมการแต่ละ
ท่านได้เสนอแนะว่าควรให้เด็กอ่าน บทประ
พันธ์ของ "ดอกไม้อด" เรื่อง "ผู้ดี" และรวม
เรื่องสั้น ปรากฏว่าได้รับการรับรองเป็น
เอกฉันท์ หนังสือบางเล่มยังมีกรรมการบาง
ท่านข้องใจจึงต้องให้มีการอ่านกันอีกครั้งหนึ่ง
ได้มีการ พูด กันถึง หดัก เกณฑ์ในการ

พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และตกลงกันว่าให้ถือตามแนวซึ่งนางแม่นมาต ชวติต เห็นว่าให้พิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้ คือ

๑. ภาษาที่ใช้ เป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง สละสลวย แจ่มกระจ่าง คำพูดเหมาะสมแก่วัยของผู้อ่าน
๒. คิวละคร ใกล้เคียงข้อเท็จจริงในชีวิตเพียงไร
๓. โครงเรื่อง สุกตลก และเป็นที่ไปได้เพียงไร เหมาะแก่ผู้อ่านเพียงไร
๔. ความมุ่งหมายของผู้แต่ง หรือข้อคิด เห็นอัน เป็นสาระสำคัญของเรื่อง

นอกจากนี้มีรายละเอียดบางประการที่ควรพิจารณา เป็นต้นว่าการใช้คำพูดซึ่งไม่ค่อยดีภาพ แต่เป็นจริงในชีวิต ได้มีผู้แสดงความเห็นหลายประการในเรื่องนี้ แต่เห็นพ้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ถ้าไม่ถึงกับหยาบคายจนเกินขอบเขตแล้ว ควรจะอนุโลมให้เด็กอ่านได้.

หนังสือเล่มเด็ก ๆ ซึ่งควรแก่การสนใจ

อย่างยังเล่มหนึ่ง คือเรื่อง A simple one ซึ่ง น.ส. ประจวบ ถิรพัฒน์ เป็นผู้แต่ง ด้านนักค้นคว้าของมหาวิทยาลัยคอร์เนล ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็น data paper ฉบับหนึ่งของด้านนักค้นคว้า จำหน่ายในราคาเล่มละ ๒ ดอลลาร์ขณะนี้ นิตยสาร "ครุฑสาร" กำลังดงพิมพ์เป็นตอนๆ และมีคำแปลเป็นภาษาไทย ผู้เขียนเป็นผู้แปลเอง น่าเสียดายที่ไม่ได้แปลชื่อเรื่องเอาไว้ด้วย

เรื่อง A Simple one นี้เป็นชีวประวัติของผู้แต่ง มหาวิทยาลัยคอร์เนลจัดพิมพ์ขึ้น เพราะเห็นว่าเป็น หนังสือที่มีคุณค่าในทางสังคมศาสตร์ เป็นเรื่องให้เห็นความเป็นไปและความรู้สึกนึกคิดของไทยๆ จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้ศึกษา ชีวิตใน ประเทศไทยได้อย่างดี พูดถึงในแง่ของคนอ่านทั่วๆ ไปแล้ว หนังสือเล่มนี้น้อยๆจะเป็นที่สนใจอย่างมากทีเดียว ผู้เขียนได้พูดถึงตนเองอย่างจริงใจ และพูดตรงไปตรงมา และต้องนับว่าเป็นผู้รู้จักเขียนหนังสือ เพียงแต่เริ่มเรื่องก็ชวนให้อ่านเลยทีเดียว

ผู้เขียนในขณะนี้เป็นผู้มีอายุเพียงวัยเด็ก แต่ยังจำความรู้สึกต่าง ๆ ของตนในวัยตาม

ฉบับภาษาอังกฤษปีที่หอสมุดกลางจุฬา
ลงกรรมหาวิทยาลัย

★ ★ ★

ข้าฯ ข่ง บรรดาผู้ ที่รัก หนังสือจะคืนคืน
คือข้าฯ การจัด “สัปดาห์แห่งวรรณกรรม”
ขึ้นในเดือนมกราคม การจัดงานนี้ หอสมุด
แห่งชาติเป็นผู้จัด สัปดาห์หอสมุดแห่งประ
เทศไทยจะได้เข้าร่วมด้วย ความจริง ความ
คิดที่จะจัด “สัปดาห์แห่งวรรณกรรม” นี้
ได้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ ครั้งนั้น กรม
สามัญศึกษาเป็นเจ้าของเรื่อง นำโดยนายท
โครงการรณรงค์นั้นต้องล้มกลับไป เพราะใน
ครั้งนั้นได้มี การขอความร่วมมือจาก หน่วย
ราชการหลายแห่ง รวมทั้งหอสมุดแห่งชาติ
ด้วย นอกจากแสดงหนังสือต่าง ๆ แล้ว ยัง
จะมีการแสดงละครจากบทละครสำคัญ ๆ ที่
พิมพ์เป็นเล่มแล้วด้วย การที่หอสมุดแห่งชาติ
ดำริจะให้มีขึ้น จึงนำชนชมมาก และอวยพร
ให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

★ ★ ★

หนังสือเกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์
เล่มใหม่ กำลังจัดพิมพ์อยู่ คือ “บรรณารักษ
ศาสตร์เบื้องต้น” อาจารย์สุทธิรักษ์ อัมพวงค์

ผู้ซึ่งมีเด็ก ๆ อยู่ในความคุ้ม
ได้ประโยชน์มาก เพราะจะได้ทราบ
เด็ก ๆ จึงได้ร้องไห้ และได้ทำตน
“ดี” คุณประจวบเริ่มเรื่องของเธอ
เมื่อเห็นหน้ามองกันไป ฉันเห็นถึง
วังเก่า พร้อม ด้วยใบ คล้ายแซ่ บั๊ตยง
งูน้ำตาตื้นตื้นเล็กน้อย ของ มันอยู่เหนือ
ฉันกำลังถูกอ้อมกอดได้ค้นค้นเพื่อจะ
ในเด็กแห่งหนึ่ง...”
...ฉันถูกปล่อยไว้ในที่ที่ไม่เคยมา ฉัน
คิดถึงมาก เหมือนกับว่าขาดอะไรไป
คิดถึงใครคนหนึ่ง แต่ก็ไม่รู้ว่าใคร
อย่างนั้นดูแปลก ไม่เคยเห็น ไม่คุ้นกัน
ร้องไห้เสียงกึกก้อง ผู้คนพากันมา
แต่ก็นานทีเดียวกว่าจะหยุดร้องได้
ฉันซึมอยู่ตลอดเวลาที่อยู่ที่นี่
คือการต้องจากแม่เป็นครั้งแรก ตั้ง
มา แม้จะได้กลับมาอยู่กับแม่แล้ว
นักกลัวว่าจะมีคนมาเอาตัวฉันไปเสียจาก
มีก็เลยต้องเอาฉันไปไหน ๆ ด้วยทุก ๆ
ต้องไม่ให้ฉันไปด้วยดูซิ ฉันเป็นร้อง
ตกตลอดวันเชียว ก็เลยได้ตามแม่ไป
ฝึกแถว...”

ผู้แต่ง เป็นหนังสือว่าด้วยวิธีใช้หนังสือและ
ห้องสมุด เขียนขึ้นตามหลักสูตรวิชาบรรณ
รักษาศึกษาสำหรับนิสิตปีที่หนึ่ง ใช้เป็นคู่มือสอน
นักเรียนในการใช้ห้องสมุดเป็นอย่างดี หนังสือ
แบ่งออกเป็น ๘ บท ดังนี้:

บทที่ ๑ การแบ่งแผนก และระเบียบ

บังคับของห้องสมุดต่าง ๆ ใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๒ การรักษาหนังสือ ส่วนประ

กอบต่าง ๆ ของหนังสือ

บทที่ ๓ การจัดหมู่หนังสือ การจัด ๓๒.๕๐ บาท △

หนังสือเข้าตู้

บทที่ ๔ วิธีใช้รายการบัตรหนังสือ

บทที่ ๕ หนังสืออ้างอิง

บทที่ ๖ วิธีจดโน้ต

บทที่ ๗ วิธีรวบรวมบรรณานุกรม

บทที่ ๘ แบบแผน และวิธีพิมพ์วิทยา

นิพนธ์และงานค้นคว้า ประจำ

ภาค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้จัดพิมพ์

จะมีจำหน่ายที่ห้องสมุดกลาง ราคาเล่มละ

หนังสือสำหรับเด็ก

ต้องการหนังสือดีให้เด็กอ่าน ตามข้อได้ที่สำนักงานของสมาคมห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทย เรื่องซึ่งกำลังมีจำหน่ายในขณะนี้ คือ

เสือตัวแรก แม่นมด ชวดิศ ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๒ บาท

เกียจคร้านเจ้าปัญญา นิทานพื้นเมืองไทย “ติริมา” เป็นผู้รวบรวมราคาเล่มละ

๕๐ สตางค์

ปัสการบ้าน แม่นมด ชวดิศ ผู้แต่ง ราคาเล่มละ ๑ บาท

ชาลส์ก้านกล้วย คำกลอนง่าย ๆ บุญเจือ องค์ประดิษฐ์ และ “คารกา” เป็น

ผู้แต่ง

เป็นอะไรดีหนอ แม่นมด ชวดิศผู้แต่ง.

ต้องเล่มหลังนี้ ราคาเล่มละ ๕๐ สตางค์.

งานของสมาคมในพ.ศ. ๒๕๐๒

ในรอบปีพ.ศ. ๒๕๐๒ สมาคมได้มีทำ-
มหลายอย่าง ซึ่งช่วยในความก้าวหน้า
การห้องสมุด งานต่าง ๆ พอจะสรุป

๑. การส่งเสริมทางวิชาความรู้ สมา-
กิจ การอบรมวิชา บรรณารักษศาสตร์
ครั้งแรกเมื่อเดือนเมษายน ทำการ
บรรณารักษะห้องสมุดประชาชน ครั้ง
๑ อบรมบรรณารักษะห้องสมุดโรงเรียน
เดือนสิงหาคม และครั้งที่สาม อบรม
บรรณารักษะห้องสมุดเฉพาะวิชา เมื่อเดือน
พฤษภาคม

ครั้งแรก และครั้งที่สอง วารสารห้อง
สมุดได้ส่งออกไปแล้ว สำหรับครั้งที่สาม มี
รับการอบรม ๕๕ คน เป็นบรรณารักษะ
ห้องสมุดหน่วยราชการและองค์การต่างๆ
อบรมทำกันทั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน
๕ พฤศจิกายน ณ โรงเรียนช่างก่อสร้าง

อุเทนถวาย นายจรรยา แจ่มเจริญ หัวหน้า
กองการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นประธานในพิธีเปิด
การอบรม ท่านได้กล่าวถึงหน้าที่ของห้อง-
สมุด เฉพาะใน การให้การ ศึกษาแก่ผู้ใหญ่
ในวันเปิดการอบรม ทางสมาคมได้เชิญ
ศาสตราจารย์สุต แสงวีเชียร ประธานกรรม-
การห้องสมุดแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
มากล่าวคำปราศรัยต่อที่ประชุม ศาสตราจารย์
สุต ได้เน้นถึงความสำคัญของการห้องสมุดคือ
สังคม และต่อการศึกษาค้นคว้าวิชาการ
คนหนึ่งท่านกล่าวว่า “ห้องสมุดที่หนึ่งคือ
สวยงาม ห้องสมุดเป็นระเบียบ แต่ถ้าปิด
กุญแจไม่ให้คนเข้าไปใช้ หนังสือก็ย่อมไม่มี
ประโยชน์”

อนึ่ง ในการอบรมบรรณารักษะห้อง
สมุดโรงเรียนในโครงการพัฒนา การ ศึกษา
ภาค ๙ ทางสมาคมห้องสมุดได้ส่งเจ้าหน้าที่

ไปร่วมด้วยเหมือนกัน การอบรมครั้งนั้น^{๕๕} หนัก
ไปทางการทำบัตรรายการ และการจัดหมู่
หนังสือ

๒. การช่วยเหลือในการจัดห้องสมุด

แผนกนิเทศ ห้องสมุดได้ทำการ ช่วยเหลือใน
การจัดห้องสมุดต่าง ๆ คือห้องสมุดของสมา-
คมคณิศวาทกิจ ห้องสมุดสถานีวิทย์ไทยทัศน์
ไทยทีวี ห้องสมุดกวดาโหม ห้องสมุดโรงเรียน
สายปัญญา ห้องสมุดยุวพุทธสมาคม ห้องสมุด
โรงเรียนวัดมิมมานนตร์ ห้องสมุดโรงเรียน
อัสสัมชัญของกองทัพอากาศ ห้องสมุด
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และห้อง
สมุดวัดมกุฏกษัตริยาราม

นอกจากช่วยจัดห้องสมุดแล้ว ยังได้
ให้คำแนะนำแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดต่าง ๆ
อีก ๘ ท่าน

๓. ด้านประชาสัมพันธ์ งานประชา-
สัมพันธ์ที่ได้จัดในปี ๒๕๐๒ นี้มีงานทางด้าน
วิทยุศึกษา และวิทยุไทยโทรทัศน์ ทางด้าน
วิทยุศึกษามีบทความทุก ๆ เดือน เป็นเรื่อง
เกี่ยวกับหนังสือบ้าง ปัญหาทางห้องสมุด

ต่าง ๆ บ้าง ส่วนรายการทางวิทยุไทยโทรทัศน์
นั้นมีรายการค้นหาเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อ
เป็นการส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะ
ให้ประโยชน์แก่ผู้รับ แล้วยังช่วยให้สมาคม
เป็นที่รู้จักกันอีก คือ การจัดรายการวัน
เด็ก ปีที่ ๒๕๐๒ ได้จัดรายการวันเด็ก
ณ ห้องสมุดประชาชนวัดสุทัศน์ ห้องสมุด
ประชาชนวัดเวฬุราชิน ห้องสมุดเทศบาล
นครกรุงเทพ ฯ และที่ศาลาวันเด็ก.

ความช่วยเหลือ ทาง การเงิน ส่วน
ใหญ่ สมาคมได้รับจากมูลนิธิเอเซีย
เช่นในปีก่อน ๆ ควรจะได้รับความ
ขอบคุณยิ่งนัก

มิตร สหาย ชาว ต่าง ประเทศที่มีใจเอื้อ
อาว้แก่เราเป็นนิจ คือมิสซิด ฟรานซิส เดปญ
และมิสแมรี อังเกตมา ย ก็ได้ส่งหนังสือมา
บำรุงห้องสมุดของสมาคมเป็นจำนวนไม่น้อย.

คณะกรรมการปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้
ทำงานอย่างเข้มแข็ง และด้วยความ
เสียสละอย่างน่าสรรเสริญ

วารสารห้องสมุด

งา

บัญชีงบดุลทางการเงินของสมาคม จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๐๒ เป็นดังนี้

ที่มีอยู่

เงินสดในมือ	๙,๗๙๓.๗๓	บาท
เงินในธนาคาร	๒๔๖,๕๙๓.๙๐	,,
เหรียญของสมาคม คิดเป็นเงิน	๕๕๐.—	,,
หนังสือของสมาคม ,,	๒๙,๒๓๒.๙๔	,,
วารสารที่ยังเหลือ	๙,๙๕๙.๐๐	บาท
หนังสือในห้องสมุดของสมาคม	๑๓,๐๖๐.๙๐	,,
ครุภัณฑ์ในสำนักงาน	๑๗,๙๑๖.๓๓	,,
เครื่องใช้ในสำนักงาน	๔๐,๒๓๓.๕๓	,,
รวม	<u>๓๖๕,๒๓๕.๙๙</u>	บาท

จ่าย

รายจ่ายในการบริหารงาน

เงินเดือน	๒๖,๒๖๐.๐๐	บาท
ซ่อมสำนักงานใหญ่	๔,๐๙๕.๕๐	,,
ค่าใช้จ่ายในสำนักงาน	๓,๔๐๒.๕๐	,,
เครื่องเขียนแบบพิมพ์	๓,๓๙๓.๐๐	,,
ค่าพาหนะเจ้าหน้าที่	๓,๗๔๓.๕๕	,,
ค่ารับรอง	๒,๖๑๓.๕๐	,,
เบ็ดเตล็ด	๓,๑๖๖.๓๕	,,

ใคร? อะไร? ที่ไหน?

พาด

อธิป

คนค

เป็น

ด

แ

เม

ยจอน วัลลิแวน ผู้อำนวยการฝ่าย
รของมูลนิธิเอเซียได้เดินทางมา กรุง-
ระได้แวะมาเยี่ยมที่ทำการของสมาคม
แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๒

คณะกรรมการของสมาคมได้ไป
และเชิญรับประทานอาหารกลางวัน
การห้อยเทียนเหลา ถนนเดื่อป่า

ป

เฉลิมวรรณ ชูทรัพย์ ประธาน
เนียรฉัตรรายการ และแผนก
ดัมนันท์ ได้เดินทางไปศึกษาวิชา
ารักษศาสตร์ ณ ประเทศเยอรมัน
หนดเวลาหนึ่งปี

คุณสมปอง เศรษฐบุตร เจ้าหน้าที่
อดมุดกทางจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
กของสมาคม ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรค
ในเส้นโลหิต เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน

๒๕๐๒ คุณสมปอง เป็นเจ้าหน้าที่ของหอ
ดมุดมาตั้งแต่สมัย หอดมุด กทางยังเป็นเพียง
ห้องเด็ก ๆ ห้องหนึ่งที่ตั้งอักษรศาสตร์ และ
เป็นผู้ซึ่ง ปฏิบัติ งาน ด้วย ความ เรียบ ร้อยดี
เต็มอมา

นับว่าเป็นการสูญเสียที่น่าเสียใจอย่างยิ่ง
ผู้กลับมา

คุณศศิวงศ์ ชิงตระกูล กลับมาจาก
การศกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ ประเทศ
สหรัฐอเมริกา คุณศศิวงศ์ได้รับทุนเล่าเรียน
ขององค์การ บริหารวิ เทศกิจของ อเมริกาให้
ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา เธอได้
รับปริญญาโททางวิชาบรรณารักษศาสตร์

ขณะนี้ คุณศศิวงศ์ ประจำอยู่ที่หน่วย
ศึกษานิตะกั กรมวิสามัญศึกษา นับเป็นการ
เพิ่มกำลังทางฝ่าย ห่อง ดมุดโรงเรียนให้เข้ม-
แข็งยิ่งขึ้น เป็นที่น่ายินดียิ่งนัก

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ใคร? อะไร? ที่ไหน?

๗๓

ข่าวดีสำหรับท่านซึ่งมักจะคิดขรุระ และ
พลาดโอกาสฟังปาฐกถา หรือไต่ว่าที่หรือ
อภิปรายที่น่าฟัง และข่าวดีสำหรับผู้ชอบฟัง
ดนตรี

หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เปิด บริการใหม่แก่ อาจารย์ นิสิตและผู้สนใจ
ต้องอย่างคือ การบันทึกเสียง และการเปิด
แผ่นเสียงดนตรี

ด้วยเครื่องบันทึกเสียงใหม่เยี่ยม ห้อง
สมุดกลางจะ ทำการ บันทึกเสียง การ แสดง
ปาถก ไต่ว่าที่ อภิปราย หรือการเล่นดนตรี
ในจังหวัดพระนคร แล้วเปิดให้ฟัง ณ ห้อง
โสตทัศนศึกษา บนชั้นสามของตึกหอสมุด
กลาง รายการแรกได้เริ่มเมื่อวันศุกร์ที่ ๓๑
ธันวาคม ๒๕๐๒ เป็นการเปิดบันทึกเสียง
ปาฐกถาของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น
นราธิปพงศ์ประพันธ์ เรื่อง “ข้อคิดในภาษา
ไทย” ซึ่งทรงแสดงที่คณะอักษรศาสตร์ เมื่อ
วันเสาร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน

ห้องดนตรีของหอสมุดกลาง เล่นอ

รายการปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม
๒๕๐๒ ด้วยเพลงเมธียาของแผ่นดิน ห้อง
ดนตรีนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณของพระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้พระ
ราชทานเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อซื้อเครื่อง
เล่นจานเสียง และอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียง
และจานเสียง สถานที่หลายแห่ง และเอกชน
หลายท่าน ได้มอบหนังสือเกี่ยวกับดนตรี
โน้ตเพลง และจานเสียงให้แก่ห้องดนตรี

ห้องดนตรีจะเปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่
จันทร์ถึงศุกร์ ระหว่าง ๑๒.๐๐ น.-๑๔.๐๐ น.
ต่อไปอาจจะเปิดตลอดวัน

ห้องสมุดวิทยาลัยที่กำลังก่อรูปร่าง ก็
คือ ห้อง สมุดวิทยาลัย การ ศึกษา ปทุมวัน
คุณดีทอง ดีหาพงศ์ บรรณารักษ์ พุดยัม
แย้มแจ่มใสได้ว่า “เดี๋ยวมาทำหนังสือ
ต้องดีปด้าให้แล้วค่ะ” อีกต้องดีปด้าที่
คุณดีทองไปอยู่บางแสน ทำงานให้ห้อง
สมุด วิทยาลัยการศึกษาบาง แแสน นับว่าคุณ
ดีทองมีงานหนักไม่ใช่น้อย แต่ถึงกระนั้น
ก็ยังยิ้มแย้มแจ่มใสได้อยู่ หวังว่าวันหนึ่งฟ้า

วารสารห้องสมุด

โปรดให้ผู้ช่วยแก่คุณดีทองดังสองตามคน
งสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนซึ่งนับว่า "ทันสมัย"
พร้อมที่จะ เปิดให้บริการแล้วในขณะนี้
ห้องสมุดโรงเรียนสตรีวิทยา ที่ว่า "ทันสมัย"
ก็มีบรรณารักษ์ทำหน้าที่ในห้อง
จริง ๆ มีชั้นหนังสือแบบเปิด (รับรองได้
ฝากุญแจจนบานเคียว) มีหนังสือซึ่งคัดพิมพ์
ๆ ตามความต้องการของครูและนักเรียน
ได้ ให้ท่านได้รับ การจัดหมู่ แบบที่นิยม
การรายการสำหรับ ช่วยการค้น หาหนังสือ
เรียบร้อย อาจารย์วิทยุจน อินทรกำแหง
ผู้แนะนำ และลงมือจัดเองตั้งแต่ห้องน
นั้นเพียงห้องว่างเปล่า เมื่อเสร็จแล้วก็
ใช้เวลาหลายวัน เพื่อแนะนำครู และ
เรียนว่า จะใช้ห้องสมุดได้อย่างไร ดู
เช่นจะเป็นครั้งแรกที่ นักเรียนครูได้รับคำ
นำเป็นทางการในเรื่องการใช้ห้องสมุด

งสมุดณะเพาะวิชา

เมื่อต้นเดือนธันวาคมนี้ คุณกัทดี
จิตติรี บรรณารักษ์ ห้องสมุดธนาคาร
ชาติ ไปด้อม ๆ มอง ๆ อยู่ในห้องหนังสือ

อ้างอิง หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยา
ลัย ได้ถามไต่ความว่า เธอกำลังหาหนังสือ
เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่การงาน และอัตรา
เงินเดือนในห้องสมุดของสหรัฐอเมริกา เพื่อ
เอาไป เป็น หลักฐาน อ้างให้เจ้า หน้าที ของ
ธนาคารแห่งชาติเห็นว่าการ พิมพ์บัตรรายการ
นี้ หาใช้งานของเดิมยังเข้าใหม่ไม่

"ทางธนาคารกำลังทำ job analysis
ตอนนี้ เขาทำมา ถึง ตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ใน
ห้องสมุด เขาจะให้เด็มนพิมพ์บัตรรายการ
เป็นอันดับต่ำซึ่งค่าที่สุด เห็นจะยอมไม่ได้
แน่ อย่างน้อยควรเป็นอันดับดี ใคร ๆ ที่
หวังดีต่อห้องสมุดบอกว่าย่ายอม"

เราก็หวังดีต่อห้องสมุด และขอเด้นับ
ต้นทุนคุณก็ทว่าอะไรจะขึ้นย่นอันดับดีให้จงได้
ตัวอย่างมีอยู่แล้วในต่างประเทศ

การทำ job analysis ในห้องสมุด นับ
ว่าครั้งนี้เป็นครั้งแรก และถ้าคุณกัทดีต่อ
สู่ได้ชัยชนะ ชัยชนะก็ไม่ใช่เพียงของห้อง
สมุด แห่งธนาคาร แห่ง ประเทศไทยเท่านั้น
หากจะเป็นของกิจการห้องสมุดทั่วประเทศ
ด้วย

ห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนวัดสุทัศน์ จังหวัดพระนคร เริ่มเปิดให้บริการแล้วตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๐๒ โครงการที่ใหญ่แฉ่นสำคัญของห้องสมุดคือโครงการส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งจะเข้าไปในรูปการจัดปฐกถาอภิปรายและฉายภาพยนตร์ ห้องสมุดได้เปิดการประชุมปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๒ ม.ด. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธีเปิด และเป็นวิทยากรผู้บรรยายคนแรก

ผู้ปรากฏจะ สมอดมมภาพ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่างเสด็จประพาศยุโรป ขอเชิญไปชมที่ ห้องสมุด ชลบุรี รัชสฤษดิ์ จังหวัดชลบุรี สมุดภาพพระองค์ได้พระราชทานแก่เจ้าจอมสดับมีถายพระหัตถ์ที่ปลว่า "ให้สดับ" เจ้าจอมสดับให้สมุดภาพแก่ห้องสมุดอีกที่หนึ่ง นับเป็นสิ่งมีค่าหาได้ยาก

ห้องสมุดแห่งนี้เดิมอยู่บนตึกชนดองมิดๆ แต่เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๐๒ ได้มีสถานที่ใหม่ เป็นธรรมศาลาของสำนักกัณฑ์ของยุวพุทธิกสมาคมสาธาจังหวัดชลบุรี เป็น

สถานที่โปร่งสบาย ผู้ซึ่งผ่านจังหวัดนั้น ควรจะได้แวะไปดู

ผู้มีความรู้สร้างอาคาร ห้องสมุดมีอยู่เดิม และเมื่อไม่นานมานี้ จังหวัดเชียงใหม่ ชาวอำเภอฝาง กลุ่มหนึ่ง คือ คณะศรัทธาคนหนุ่ม ได้บริจาคเงินสร้างอาคารห้องสมุดจังหวัดบึงฉลือ เป็นอาคารตึกชั้นเดียว ขนาด ๑๘x๒.๕๐ เมตร ให้ชื่อว่า ห้องสมุด "วิลาศประชาสงเคราะห์" เราขอ

อนุโมทนาในจิตศรัทธา

นำท่วมจังหวัดตากเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๒ ได้ทำความเสียหายให้แก่ห้องสมุดจังหวัดตากไม่น้อย ปรากฏว่าหนังสือและวารสารต่าง ๆ จมน้ำเสียหาย คิดเป็นเงินราว ๕๐๐๐ บาท นอกจากนั้นกระจุกรูปภาพและกระจุกหนังสือแตก ประการหนึ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งสนับสนุนดื่ "คูเบต" คงมีความยินดี

ขอเชิญชวน ท่านผู้ศรัทธาในการ กุศล ช่วยชดเชยความเสียหายให้แก่ ห้องสมุดจังหวัดตากด้วย เพราะว่าเป็นงบประมาณห้องสมุดประชาชนมีน้อยเต็มที่

การประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๒

ชมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เห็น
ให้มีการประกวด บท ประพันธ์
ขึ้น เพื่อ ส่ง เสริม การ แต่ง หนังสือ
และเพื่อให้เด็กได้อ่านหนังสือที่
สูง และเหมาะสมแก่วัยของตนจึง
เรียบและหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

ของบทประพันธ์

ประพันธ์จะเป็น ร้อยกรอง หรือร้อย
สุ่แต่ความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

ภาพ

ดีสำหรับเด็ก ตั้งแต่ชั้นประถม
ถึงชั้นมัธยมศึกษา ๖ คือระหว่างอายุ
อาจเป็นนิทาน นวนิยาย ชั่วประวั
ที่เกี่ยวข้องกับวิชาความรู้ อย่างใดอย่าง
ข้อสำคัญให้เนื้อหา ภาษาที่ใช้
เหมาะสมแก่ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็ก

๓. ความยาว

ไม่มีกำหนด แต่ควรให้เหมาะสมแก่
เนื้อเรื่องและวัยของผู้อ่าน เรื่องใดประสงค์
ใช้สำหรับเด็กชั้นใด หรือระหว่างอายุขนาด
ไหนอ่าน ขอให้กำหนดไว้ด้วย

๔. รางวัล

บทประพันธ์ซึ่งคณะกรรมการประกวด
หนังสือสำหรับเด็กพิจารณาเห็นว่าดี ควรจะ
จัดพิมพ์ให้เด็กอ่าน จะได้รับรางวัลดังนี้

บทประพันธ์ประเภทนวนิยาย หรือนิทาน
เรื่องละ ๕๐๐ บาท

บทประพันธ์ประเภทสารคดี เรื่องละ
๓๐๐๐ บาท

๕. ลิขสิทธิ์

บทประพันธ์ที่ได้รับรางวัล ผู้เขียนจะ
ต้องมอบลิขสิทธิ์ให้แก่สมาคมห้องสมุดแห่ง

การประกวดบทประพันธ์สำหรับเด็ก

๗๗

ประเทศไทย ถ้าจะมีการจัดพิมพ์หนังสือขึ้น
ออกจำหน่ายในการพิมพ์ครั้งต่อไป ไปต่อจาก
ครั้งแรก สยามคมจะมอบเงินรางวัลให้ผู้แต่ง
อีกร้อยละ ๒๐ ของราคาจำหน่าย หลังจาก
หักจำนวนส่วนลด ๕ ของจำนวนหนังสือทั้ง
หมดแล้ว

หากสยามคมไม่ประสงค์จะพิมพ์บทประ
พันธ์เรื่องใดอีกต่อไป สยามคมก็จะคืนลิขสิทธิ์
ให้เจ้าของนำไปจัดพิมพ์ต่อไปได้

๖. ผู้มีสิทธิ์ประกวด

๑. สมาชิกสามัญและวิสามัญของสมา
คม ยกเว้นกรรมการตัดสินบทประพันธ์ซึ่ง
ต้องเข้าประกวด

๒. สมาชิกวารสารของสยามคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทย (ค่าบำรุงวารสารห้องสมุด
ปีละ ๓๐ บาท)

๓. คนหนึ่งๆ จะส่ง บท ประ พันธ์ เข้า
ประกวดกี่เรื่องก็ได้

๗. การส่งบทประพันธ์

ผู้ที่ประสงค์จะส่งบทประพันธ์ ให้ส่ง
ต้นฉบับตัวพิมพ์ ๓ ชุด (ตัวพิมพ์หน้าเดียว)

ไปยังเลขานุการสยามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ตรงข้ามจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท พระนคร (ถ้าส่งทางไปรษณีย์
ควรลงทะเบียนด้วย)

๘. กำหนดเวลาส่งบทประพันธ์

ตั้งแต่วันประกาศนี้ จนถึงวันที่ ๓๑

กรกฎาคม ๒๕๐๓

๙. คณะกรรมการและการตัดสิน

สยามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จะ
ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณา และ
ตัดสินบทประพันธ์ซึ่งส่งเข้าประกวด

ผลของการตัดสินจะได้นำลงประกาศให้
ทราบในวารสารห้องสมุด ภายในเดือน
กันยายน ๒๕๐๓ เมื่อคณะกรรมการได้รับ
บทประพันธ์ของผู้ใด ก็จะรีบพิจารณาทันที
บทประพันธ์ฉบับใดที่เห็นว่าไม่สมควรจัดพิมพ์
ก็จะส่งคืนให้เจ้าของโดยเร็ว สยามคมจึงขอ
เชิญชวนท่านที่สนใจทางการประพันธ์ ส่ง
บทประพันธ์เข้าประกวดโดยทั่วกัน

วันที่ ๓๗ ธันวาคม ๒๕๐๒

สยามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

คุณครู และผู้ปกครอง

สวัสดีครับคุณครูและคุณพ่อคุณแม่ของเด็กๆทุกท่าน ครับ—

๑. เสื้อตัวใหม่ ราคาเล่มละ ๒.๐๐ บาท

โทนี่กับทีน เด็กชายชาวเขาดองคนพี่น้อง ไม่เคยมีเสื้อของตัวเองเลย ต่างอยากได้เสื้อด้วย ๆ ดังตัวหนึ่ง แต่พ่อแม่ไม่มีเงินให้ซื้อ ด้วยการแนะนำของย่า เด็กทั้งสองได้พยายามหาเงินมาซื้อเสื้อด้วยตนเอง ความใจดีของเขาทั้งสองจะทำให้ต้องผิดหวัง แต่เด็กซึ่งทำงานย่อมได้รับผลตอบแทนอย่างดีเสมอ

หนังสือเล่มนี้มีภาพทุกหน้าและเป็นเล่มใหญ่

๒. เป็นอะไรดีหนอ ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท

เด็ก ๆ อยากเป็นหลายอย่าง มีเหตุผลด้วยกันทั้งนั้น แต่เด็กอยากเป็นมากที่สุดนั้น คือ อะไรหนอ? เขียนเป็นคำกลอนง่าย ๆ เป็นการชักจูงเด็กให้รู้จักความไพเราะแห่งภาษาและดีของการประพันธ์

๓. ปีกสร้างบ้าน ราคาเล่มละ ๑.๐๐ บาท

ดูคำถามที่ขอแปลก็ประหลาดตัวหนึ่งอยากจะมีบ้านของตนเองบ้าง แต่เพราะว่ามันเป็นหมึกไม่ค่อยฉลาด จึงเกือบจะพ่ายแพ้แก่อุปสรรคต่าง ๆ ที่กีดขวางตัวมัน และเด็กหญิงเด็ก ๆ ซึ่งเป็นเจ้าของของมัน ต่างช่วยกันเต็มที่ บ้านจึงสำเร็จขึ้นมาได้ เด็กผู้อ่านจะได้รับบทเรียนเรื่องความร่วมมือช่วยเหลือกัน

๔. ซาตซ์กานกลวย ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท

เด็ก ๆ โดยมากเคยซักถามกลวยกันทั้งนั้น ซาตซ์กานกับเด็กอื่น ๆ ตรงที่ว่าเขาจะต้องไปรายงานต่อครู เรื่องการเงินซักถามกลวยของเขา ซาตซ์กานคิดถึงเรื่องที่เขารายงานอย่างความ เร่งนี้จะตั้งเสริมจินตนาการของเด็กมาก เขียนเป็นคำประพันธ์ง่าย ๆ

๕. เกียจกร้านเจ้าปัญญา ราคาเล่มละ ๐.๕๐ บาท

นิทานไทยซึ่งเล่าต่อกันมาแต่โบราณ เขียนขึ้นใหม่ด้วยภาษาง่าย ๆ เพื่อให้เด็กชั้นเด็กอ่านได้

ผู้เรียบเรียงหนังสือเหล่านี้ คือนางแม่นมาด ชาวดัตช์ ซึ่งเป็นผู้เรียบเรียงหนังสือชุดแรกที่พิมพ์เมื่องานวนเด็กมาแล้ว

ติดต่อขอซื้อได้ที่ทำการของสมาคม หน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท โรงเรียนที่ควรการศึกษาไปจำหน่ายแก่นักเรียน สมาคมจะแบ่งผลประโยชน์ให้ร้อยละ ๒๐ ของราคาขาย.